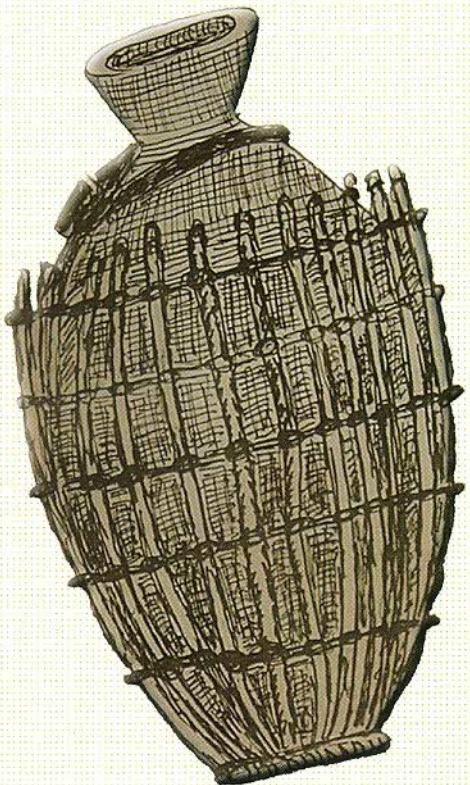

Aadan Xassan Aadan
" Beleloo "

S A A B X I D H
Diiwaan Maanso

SAABXIDH

Diiwaan Maanso

Journal of writing, oral and visual communication
in English and in Arabic, originally published in
Somali and now expanded to include other African
and non-African languages.

Iskudubbaridka : Iddiris Siciid Migil
Tiffaftirka : Maxamad Cabdillaahi Riiraash
Sawirka Jeldiga : Xassan Cali Cabdi

Copyright - 2005

©Idaylabu xuquuqdu way dhawran tahay. Buugga, ama qaybo ka mid ah, la ma sawiran karo, dib loo ma daabacan karo, si na loo ma faafin karo ogolaanshaha xaqleha, oo ah curiyaha, la'aantii.

TUSMO

Bogga	
Hordhac	9
Arar	17
Mahadnaq	20
Hibayn	23
 MAANSOOYIN	
Kac Tallaabso	25
Waa Mid Aan Arag	29
Abtirsimo	32
Hablayahow War Iga Gura	45
Dhurwaa	53
Sooyaal	61
Daruuryaha	70
Cabasho Agoon	78
Waa Soo Guduutay	87
Dhimbiiil	92
Sirta Noloshu Waa Adi	99
Geliya Laabtiinna	107
Qaaddiroow	113
Halkuu Xaalku Marayaa ?	116
Maryan	127
Wakhtiyahow !	136
Adduunyadan	141
Hadhka Soo Rogmaday	149

HORDHAC

Iqbaal	161
Gooree	169
Canab	184
Shacabyahow !	189
Saabxidh	192
Duni Aakhir-seban	202
Dadweynoow !	213
Qoorteeda Yaa Sudhi ?	221
Dahabo	229
Qarnigii La Soo Maray	236
Magac Laysugu Faano	242
Guure Habeenaad	245
Gacalle	248
Hibo	266
Qosol Qoonsi leh	268
Alloow !	272
Adduun Waa Borodtan	276
Dhagaxyahow !	283
Saaxiib	288
Daa'uus	293
“Your babies are killed”	301

Dadku, noolaha kale waxa ay kaga duwan yihii waa fikirka oo lagu tebiyo hadalka. Afku na haddaba waa sidaha dhaqanka, waayo-aragnimada ummadda iyo taariikhda ahaanshahooda; af kaste na jiritaankiisu iyo ummadda leh ba, suugaantooda iyo halabuurkooda ayaa u ah tiirdhexaad ay ku fadhiyaan. Meel ku ma koobna, milay ku ma xidhna, da' na ku ma eka. Da' waliba tan kale waa in ay u tebisaa. Taasi hadday iman weydo oo la waayo, ummaddaasi waxa ay noqonaysaa mid sabool ah, ugu dambaynta na gudha oo geeddisocodka jiritaan-keedu istaago sidii **Masaaridii hore, Giriigtii iyo Roomaankii**.

Jabuuti waxa ay ka mid tahay ummadaha adduunka, guud ahaan, gaar ahaan na kuwa ku xeeran oo ay dhiig iyo dhaqan ba wadaagaan. Si arrimahaan an soo sheegnay loo hanto, tallaabooyinkii ugu horreeyay waxa la qaaday sannadahii 1982kii iyo 1983kii oo labo kulandhaqameed la qabtay. Waxa halkaas lagu soo bandhigay qaybaha kala duduwan ee dhaqanka bulshoweynta Reer Jabuuti, taasi oo albaab weyn furtay.

Si taa loo joogteeyo, waxa laga-ma-maarmaan noqotay in warfaafintu, gaar ahaan raadyaha iyo *TVgu* qayb libaax ka qaa-taan. Halkaasay na ka bilaabmeen barnaamijyadii caanka ahaa ee raadyaha iyo *TVgu*.

«*Dhaqan iyo Suugaan*» barnaamijka la yidhaa waxa aan ku xidhiidhinay da'roontii hore ee dhaqanka iyo suugaanta iyo da' yarta dambe. Xasuus gaar ah aan u sameeyo ragga raadka weyn ku yeelshay arrintaa oo kala ahaa, haddaan dhawr ka soo qaato: **Axmad Aadan** «*Cadcadle*», **Cumar Good Buux**, **Miicaad Miigane** iyo **Xabbad Ibraahim**. Affartaasi maanta way inaga hooseeyaane, waxa iyagu na qaytaas oo kale ka qaataay dad

farabadan oo rag iyo dumar ba leh oo maanta nool, sidii na u wada hawhoodii hal-abuurnimada.

Tallaabooyinkii dambe ee dhankaa loo qaaday way badnaayeen:

- barnaamijka dhaxalgalka noqday ee «*Sirta Ereyga*» waxa lagu soo bandhigay maansooyinka ragga ugu waaweyn hal-abuurka soomaaliyeed ee maanta nool, kuwaas oo uu hoggaaminayay **Maxamad Ibraahim Warsame «Hadraawi»**. «*Sirta Ereygu*» saamayn aad u weyn buu ku yeeshay dadweynaha Reer Jabuuti guud ahaan, gaar ahaan na dhallinyarada.
- barnaamijka kale ee «*Tix-Maal*», oo aan odhan karno waxa uu ka soo xuubsiibtay «*Sirta Ereyga*», ayaa suurageliyay in dhallinyaro hal-abuur ah, oo wiilal iyo gabdho ba leh, lagu barto, suugaantooda na lagu soo bandhigo.

Hadda ba **Aadan Xassan Aadan** oo ku magac dheer «**Beleloo**», oo ah ninka maansooyinka diiwaankan «*Saabxidh*» curiyay, ayaa fure u ahaa «*Tix-Maal*» oo bilaabmay sanadkii 1999kii, ilaa maanta na socda. **Aadan** waa hal-abuur da' yar, tayoda suugaantiisu na waxa ay noqotay mid markii ba soo if-baxday. Taasaa na suurigelisay in uu barnaamiju markii ba hanaqaado. Sababaha tayoda u yeelay suugaanta **Aadan** waxa ka mid ah: iyada oo ay ka muuqato aqoon guud oo aad u ballaadhan iyo tu dhaqameed labadu ba.

Dadka **Aadan** aad u saameeyay waxa ka mid ah Maxamad Iqbaal oo ahaa gabayaa weyn oo Reer Baakistaan ah. Maxamad Iqbaal waa ninkii sababta u ahaa in Baakistaan ay Hindiya ka go'do. Taasaa na maansooyinka **Aadan** siisay aragti fog oo caalami ah. «**Hadraawi**», oo ah abwaanka ho-ryaalka u ah maansoleyda soomaaliyeed ee casriga ah, ayaa isagu na raadayntiisu si weyn uga muuqataa.

Maansooyinka **Aadan** dhinac wal oo nololsha ka mid ah ba way taabteen, ha ahaato xag dhaqan, xag bulsho, xag jacayl, xag siyaasadeed iyo xag dhaqaale ba. Maanso wal ba waxa ku dheehan dareen culus iyo aragti bini-aadannimo. Wuxuu ku guuleystay in uu dadkii la socday barnaamijyadiisa taabsiyo dhibaatooyinka ku habsaday dadka Soomaaliyeed, Reer Falastiin iyo waliba dhiilladii is-addoonsiga ee dadka la kala iibsan jirey oo inta **Afrika** laga guray **Maraykan** lagu cammiray. Isku soo wada duub, **Aadan** iyo suugaantiisu aad bay u kala weyn yihiin oo suugaantiisaa ka da' weyn.

Maanta kayd weyn oo cajalado ah baa la haynaa. Waxay ila tahay in la gaadhay milaygii qooraal na lagu kaydin lahaa. Wuxaan rajaynaynaa in diiwaankan **Aadan** ee «*Saabxidh*» uu bilaw wanaagsan u noqdo diiwaanno kale oo la qoro, si ay na suu-gaanteennu ula dhiman dadka haya iyo cajaladaha ay ku jirto.

Maxamad Cabdillaahi Riiraash

ARAR

Fadhi-baradka maansada markaan

Farafaraynaayay

Fiidcawl kol ay tahay markaan

Shidayey faanuuska

Fikir foorihi galay markaan

"Filyn" ka duubaayay

Fursad xidhan markii aan lahaa

Raadi furaheeda

Foof aanan dheeraan markaan

Foodhin ugu jiiday

Fidhin aan xidhnaanjirey markaan

Faaradlaha geeyey

Garaaddada fayiisiyey markaan

Rabay inaan fiiqo

Faras aan la heensayn markaan

Foodda qabanaayey

Markaan faqayey ceelkii fankoo

Fadalku uu aasay

Inaad firisaan kuu hordhigay

Faalladay gabay e

Farta kuugu fiiqoo walaal

Faasax baad tahay e

U fajaaso beeraha fad baa

Soo fanqooqsaday e

Gabaygu wuxuu ka mid yahay qaababka kala duduwan ee ummaduhu isku dhaxalsiyyan taariikhdooda iyo tajribo-nololeedkooda. Fac kasta oo soo kacaa ba wuxuu ka akhristaa gabayga nololshii awowyashii. Ummadaha Geeska Afrika, gaar ahaan na Soomaalidu, waxay ahaayeen kuwo si gaar ah u tixgeliya gabayga iyo gabayaaga ba. Wuxuu gabaygu ahaa ka

la isugu warramo, wuxuu na ahaa habka ergadu ku gudato waajibaadkeeda, wuxuu door muhiim ah ku lahaa madasha garta iyo geedka xeerka. Waxa kale oo loo adeegsan jirey siyaasadda, colaadda iyo nabadda. Waxaa na lagu dhisi jirey qoyska oo gabdhahaa lagu sabi jirey. Waxaa kale oo uu ahaa maawelo iyo mid hawlaho lagu guuto.

Gabaygu hadduu qiimahaan u lahaa bulshadii shalay, maanta na halkiisii ma gabin. waxay ila tahay in uu weli gudanayo waajibaadkaasi ilaa inta uu adduunka joogo qof dareen lihi. Waxaan jeclahay in aan tilmaamo in uu gabaygu yahay dhir ciidda ay ka baxdaayi tahay bulshada. Dhirtaasi waxay bixisaa qodxo ama ubax, waa kol ba siduu yahay xaalka bulshaduye.

Mar kale gabaygu waa midhaha dareenka abwaanka. Marka uu wax dareemo ee uu dareenkiisu jiif iyo joog ba uga ba'o, caloosha ayaa olosha, kaddib na waxaa ka soo baxa qaaciyo qiiq, kaasaa na noqda gabayga aynnu akhriyayno.

Dhinac kale haddaan uga wareegno, waxa saaran gabayaaga, guud ahaan na suugaanyahanka, waajibaad iyo xil aad u culus. Waxaa na ugu horaysa mas'uuliyaddaasi in uu ka runsheego dareenkiisa, ummadiisa na runta u sheego. Da'da aan ka mid ahay, ee maanta gabayya na, waxaa u taalla hawsha ah in ay dadkooda ku hagaan hadalka huffan ee qurxoon iyo in ay ka ilaaliyaan hadimooyinka iyo hagardaamada dhaqanka oo haabaama ama la halmaamo.

Fanka iyo suugaanta, oo la mid ah nooleyasha kale, waxay mar walba qayb ka yihiin casrigooga iyo wakhtigooga. Waxaan uga jeedaa : in seban walba leeyahay fankiisa, raggiisa iyo dhaqankiisa. Annaga na waxa naga saaran xil weyn in aan u

guntanno sidii raadkii raggii hore, tallaabada horey looga sii qaadi lahaa. Si na uma habboona in lagu doodo : "rag waa raggii hore, hadal na waa intuu yidhi". Wuxa taa innooga filan in uu seban walba rag leeyahay, taariikhdu na waxay ummad walba kala xisaabtami uun muddadii ay noolayd oo keliya.

Diiwaankan "*Saabxidh*" waa qayb yar oo ka mid ah wixii xil iyo waajibaad iga saarnaa ummaddirayda. Diiwaankani waa fadhibarad, waa bilowga dedaal aan ugu jiro cusboonaynta iyo sii noolaynta dhaxalkii aabayaasheen, waa horukac iyo muquurashada mawjadaha nololsha, waa hurinta ilays aan rajaynayo in aan u dhiibno kuwa soo kacaya, wa saabxidh si aan haan loo jebin oo hore na loogu guuro ama caano loogu lushto. Ugu dambayn waxaan ku celinaya "*fadhhibaradka maansada markaan, farafaraynaayey*". Wuxaan jeclahay in aan tilmaamo in aan ereyada qaarkood sharaxaad kooban ka bixinay, annaga oo ku agqornay ereyga uu macnaynayo. Wuxaan meelaha qaarkood tilmaannay ujeedada maansada ka danbaysay ama loo curiyay. Wixii waano iyo waxsheeg ah na waxaan ku soo dhaweynayaa kal iyo laab furan.

Curiyaha

MAHADNAQ

Marka hore, mahad aan la koobi karin, sida aan nimcooyinkiisa ba loo koobi karin, ayaan **Ilaahay** u soo jeedinayaa. Waxan qiranayaa inaanu kolley mahadnaqaygu meel ka gaadhayn oo aanu gudayn wixii nimcooyinkiisa ballaadhani xaq u lahaayeen. Waa Rabbiga aan naxariistiisa la'aanteed erey keli ah oo diiwaankan ka mid ah la qoreen.

Maansooinka diiwaanka «*Saabxidh*» ayaan mar na ba ahayn qaar magac iyo martabad ba igu gaar ah. Wuxa qayb weyn ku lahaa dadkii noloshayda saameeyey, sida labadayda waalid, macalimiintaydii, saaxiibbadayda faraha badan iyo dadkii deegaannadii iyo dalalkii aan ku dhaqmay ama aan booqday ku noolaa. Dadkaasi wuxa ay iiga la qaybqaateen hawshan siyaabo kala duduwan, dhammaantood na qaddarin ayay mudanyihiin.

Dadkaasi, hadduu jediga sare ee diiwaanku na wada qaadin na, wuxa nagu filan in aannu sharaftiisa wada leenahay, aniga na fursad bay ii tahay in aan maanta halkan uga wada mahadnaqo, dumar iyo rag ba. Dadkaas, qaar baa talo iyo tilmaan ka baxshay, qaar kale ayaa wakhtigogii waax u huray. In kale ayaa dhacdoonyinkii dhaliyay lahayd. In baa muruq iyo mooro ku darsatay. In baa kolley kaalmo kale ka gashay. Iyada oo ay sidaa tahay, hadda na waxa jira dad aan si gaar ah u xusayo.

Wuxa dadkaa ugu horeysa **Seynab Cali Cabdi** oo ahayd gabadhii ii soo dirtay buuggii sababta u noqday inaan gabyo. Wuxaan isaga na mahad aan la qiyaasi karin u gudbinayaa, Allaha u naxariistee, saaxiibkay **Cabdirashiid Maxamad Aadan** oo gacan weyn ku lahaa ururintii iyo habayntii bilowga ahayd ee diiwaanka.

Wuxa kale oo iyagu na xusid gaar ah mudan : **Dr Rooda X. Axmad Qummane, Muuse Jaamac Geeddi, Xaliimo Xusseen Warsame, Xaamud Cabdi Suldaan** iyo xaaskiisa **Faadumo Maxamad Yuusuf**, kuwaas oo hadh iyo habeen ila

garab joogay tirtirsiin iyo dhiirrigelin intii aan tirinayey maansooyinkan. Waxaan iyaga na aad iyo aad ugu mahadnaqaya labadayda saaxiib ee qaaliga ah ama macallimiintayda **Maxamad Cabdillaahi Riiraash** iyo **Maxamad Daahir Xassan**, kuwaas oo ku guuleystay in ay gabayadayda u soo saaraan dadweynaha. Wuxuu Maxamad la wadaaga idaacadda (RTD) iyo maamuleheeda **M. Cabdi Caateeye** oo saamayn ku lahaa curinta iyo ururinta maansadayda.

Waxa iyagu na mahad iyo maamuus mudan dhammaan xubnihi urukii ardayda Soomaaliyeed ee **Maaleesiya**, gaar ahaan na **Xassan Sh. Cali «Al Imaam»**, **Maxamuud Cabdi Nadiif «Quraysh»** iyo **Yuusuf Cismaan «Al Kawnayn»**. Wuxuu Maxamad Xaashi Miicaad, Dayib Dubbad Rooble **«Shimbir»**, **Muumin Xassan Barre**, Ciise Khayrre, iyo Maxamuud Cabdilaahi Faarax.

Waxaan aad ugu mahadnaqayaa macalinka weyn ee **Saalax Xaashi Carab** oo labadii sano ee u dambaysay aan kala hadhay intii u badnayd wixii uu aqoon xambaarsanaa, hadday afka tahay iyo hadday suugaantiisa tahay ba. Sidoo kale waxa uu **Saalax** soo akhriyay diiwaankan, talooyin na igu biirshay.

Waxa kale oo aan mar na hilmaami doonin, mahad maguuraan ah na u gudbinayaa saaxiibkayga qaaliga ah ee **Iddiris Siciid Migil** oo ay faruhu kaga gubteen, maanka na muddo ku mashquiliy qorista, sixidda iyo isku-dubbaridka diiwaankan.

Waxaan isaga na halkan ku xusaya walaalkay **Iddiris Cawleed (Xarbi)** oo aad iskugu hawlay marar badan sidii uu diiwaankan ugu heli lahaa maalgelin iyo taageero . Wuxuu Idiris aad u jeclaa inuu arko diiwaankan oo daabacan.

Waxa sidoo kale dadaal lama illaawaan ah ka geystay soo saaridda diiwaankan Duqaytida kala ah: **X. Ismaaciil Taani Xuseen**, **Xaashi Abdillaahi Orrax**, **Maxamad Daahir Afrax** iyo **Cumar Siciid Bile** oo aanu la'aantood iftiinka arkeen.

Isku miirankeega, waxaan uurka uga mahadcelinaya Ma-daxweynaha Jamhuuriyadda; Mudane **Ismaaciil Cumar Geelleh** oo dadaalkii dheeraa ee dadkaas oo dhami galeen dunida u soo saaray. Wuxuu Madaxweynuhu sidii caadada u ahayd, dhiirrigelinta ka sokow, gacan deeqsinimo ka geystay daabacaadda diiwaanka.

Dadkaa iyo cid walba oo mudan in aan mahadiyo uurka ayaan tixgelin iyo xurmayn ugu hayaa, mahadi na ha gaadho.

Curiyaha

HIBAYN

Hanaqaadistaydii
Hareeraha intaan dayey
Intaan hoos u fiirsaday
Hayaan dheer intaan maray
Hog waliba intaan galay,
Abaal waa halkiisoo
Haahaaban maayee
Waxaan kuu hibeyeyoo
Hufan oo qurxoon iyo
Miyaan hadiyad raadcayn !

Dabadeed hayaankii
Miyay ila habboonaan
Hooyaalay gabay iyo
Inaan heeso curiyoон
Kolkaa kuu hibeyaa !
Hayeeshee hongooboo
Waxaan hooyo ! qorayaa
Hadalkaagii weeyee
Maxaan kuu hibeyaa ???

KAC TALLAABSO

Kac tallaabso oo tali adaa,
 Lagu tabaayaaye,
 Kac oo faafi Tawxiidka oo,
 Tebi Islaamkaaga.

Waxay labadaas meeris ahaayeen kuwii ugu horreeyey gabay aan tiriyo, kaddib kolkaan ku fikiray inaan gabayga farta ku dayo sannadkii 1989kii dhammaadkiisii. Xilligaas oo aan Aad ugu raadaysmay gabayo uu qoray Maxamad Iqbaal oo ahaa gabayaa u dhashay dalka Baakistaan. Gabayga, oo markaa iga ahaa isbilkeedin iyo tarjamaad-samayn, ayaan markii dambe ku darsaday fikraddayda oo aan meerisyadan kale raaciyeey, kaddib markay luntay maansadii labadan meeris ay ka mid ahaayeen. Fikradda guud se waa tii Maxamad Iqbaal.

Ninka taagan meeshoow maxaa
 Tuurka kugu joojay ?
 Waxan uu "tareenkii" ka tagay
 Sow tolkaa ma aha ?
 Taariikhda waxan meel ka galin
 Sow tolkaa ma aha ?
 Wax takooran oy cidi tabayn
 Sow tolkaa ma aha ?
 Tawaawaca* raggaan ka korin
 Sow tolkaa ma aha ?
 Wixa deyn la wada tiicayaa
 Sow tolkaa ma aha ?
 Waxan xaajadood toocsi* tahay
 Sow tolkaa ma aha ?

Tawaawac : calaacial; cabasho

Toocsi : tijaabinta iyo bilkeedinta muurka yaryar (geela ama fardaha).

Waxan tuug xadysaa u talin
 Sow tolkaa ma aha ?
 Shacab tororogleeyaa* cidladu
 Sow tolkaa ma aha ?

Talo kale ha joogtee dadkaan
 Taraq* samaynaynin
 Tukhun iyo dad aan beeranayn
 Timirta geedkeeda
 Oo turub ciyaaroonan rabin
 Tacab inuu gaadho
 Hadduu teneg ka liico na dad aan
 Toosin garanaynin
 Dunta niman tidcaynoo hu' tolan
 Sow tolkaa ma aha ?

Iyagoo tabtaasiya dad aan
 Soconin taagtooda
 Inay madaxxa taaj wada geshaan
 Niman ku taamaaya*
 Iskujoog inay wada toshaan
 Niman ku taamaaya
 Taksi jiidan inay wada helaan
 Niman ku taamaaya
 "Tii-Fii" * inay wada gataan
 Niman ku taamaaya

Saxni-toolka* inay wada dhigtaan
 Niman ku taamaaya
 Tukaanley inay wada noqdaan
 Niman ku taamaaya
 Ama taajiriin wada noqdaan
 Niman ku taamaaya
 Tilifoon inay wada gataan
 Niman ku taamaaya

Tororoglayn : hadal badan oo macne ka madhan samayn

Taraq : kabriid; qaraf

Taam (θ) : (ku ...) muddo badan maanka ku hay.

Tii-Fii : waa ereyga qalaad ee Tv

Saxni-tool : erey loola jeedo saxniga guryaha la duldhigo ee soo qabta signalka dayax-gacmeedka

Inay wada taqsiimaan caleen
Niman ku taamaaya
Tabaakiyo siggaarka na cabbaan
Niman ku taamaaya
Raggaa taallo wada taawiyaa
Sow tolkaa ma aha ?

Tunjileec waxa isku la dhaqmaa
Sow tolkaa ma aha ?
Faqiir aan tawaankiisa socon
Sow tolkaa ma aha ?
Wuxuu taajirkood dhereg tuffaa
Sow tolkaa ma aha ?
Dadkan beentu tawxiid u tahay
Sow tolkaa ma aha ?
Waxan diiday toolmoonni sow
Adi tolkaa ma aha ?
Turxaan iyo waxaa ceeb dul tungan
Sow tolkaa ma aha?
Waxan toobadkeenki ka tagay
Sow tolkaa ma aha ?
Cadowgood dadkaa taakulayn
Sow tolkaa ma aha ?
Dadkan aan tacliin taawinayn
Sow tolkaa ma aha ?

Ma tawaawaccaa kuu la baxay
Tuurta guradeeda
Mise waxa i taabtaan adiga
Toosin madaxxaaga ?
Kolley tacajubkaa aad qabtaan
Kuu tirsanayaaye
Tawfiqda Eebbiyo adoo
Tiirsan magacciisa
Kac tallaabso oo tali

Adaa lagu tabaayaaye
Kac tusaale noo noqo dadkii
Toosni laga waaye
Kac oo tooshka aad haysadtiyo
Huri tiriiggaaga
Kac oo faafi tawxiidka oo
Tebi Islaamkaaga

WAA MID AAN ARAG !

1993kii, oo ahayd markaan maansada farafaray-naayey, ayaan u fiirsaday waxyaabihii ka dhacayey adduunweynaha, gaar ahaanna dunida muslinka ah. Markaa anoo ku eegaya aragtidaydii koobnayd ee aan nololsha ka haystay ayaan qoray. Waxaan markaasi saarnaa tareen, gurcud na way ahayd. Mugdigii iyo cidla'dii na qayb bay ku lahaayeen.

Dunidani madow ee mugdigu
 Meel waliba gaadhay
 Murug baan ka qaadoo ma karo
 Inaan macneeyaaye
 Musxafkii Quraankiyo xaqqii
 Mawle ku cadeeyay
 Mustafoow Rasuulkiyo sunnahii
 Maxamad noo keenay
 Muran dheer markii lala galee
 Madaxa loo taagay
 Masiibada ka weyn ee dhacdaa
 Waa mid aan arag e

Manaaradaha eedaanka oo
 Moortar* lagu jiiday
 Maatida la laynaayo ee
 Meel kaste ba taalla
 Maydkaa dhalaalee kufrigu
 Miino ku asqeyay
 Marti oon ku nahay degelladii
 Mawle nagu beeray
 Maalkaan lahayn oo cid kale
 Lagu masruufaayo

Moortar : Qori ka mid ah hubka waaweyn oo aanay tiiradiisu toosnayn.

Masiibada ka weyn ee dhacdaa
 Waa mid aan arag e

Majaraha ka lumay maamulkiyo
 Mudaneyaasheenna
 Musuqmaasuqoo midab qurxoон
 Lagu mariimaayo
 Xilkoo meherad loo qaataay oo
 La isku maan dhaafay
 Si mucaarad loo noqon jahliga
 laga mabsuudaayo
 Masiibada ka weyn ee dhacdaa
 Waa mid aan arag e

Muslimiinta suusuuban oo
 Macangag* loo haysto
 Tuuggoo la maamuuso oo
 Sheekhu magac beelo
 Muruqoon shaqayn oo dadka na
 Keelad lagu maalo
 Maskaxdoo dagaal muuqan iyo
 Miidho lagu qaado
 Masiibada ka weyn ee dhacdaa
 Waa mid aan arag e

Masjidkaa madluunkee dadku na
 Ka ba masuugaayo
 Makhmaaradaha oo lagu macnayn
 meelo barakaysan
 Dhiilladu markay qaylisoo
 loo mashxaradaayo
 Iyo muunaddoo mid ah hadda na
 Midab-takoor yaalo
 Masiibada ka weyn ee dhacdaa
 Waa mid aan arag e

Macangag : qof madax adag oo aan gar qaadan

Mid kaloo ka sii daran haddaan
 Miimka ka higgaadsho
 Duqqan maamulkisiyo dayacay
 Malihii reerkiiisa
 Inan meheraddiisii hagroo
 Madaxxa cooshcooshay
 Marwo aan la garan meesha iyo
 Milayga ay seexan
 Maroorsiga hoggaankiyo raggoo
 Madaxa loo taago
 Maxay ugu mabsuudeen haween
 Waa mid aan arag e

 Waxaas oo masiibo ah haddaan
 Marag kale u yeelo
 Dacartoo la miiroo la yidhi
 Malabka yaa hoorsan
 Miinada qarxaysoo la yidhi
 Mudhaha yaa iibsan
 Maska halaqqa oo lagu macnayn
 Mulacca rooraaya
 Maroodiga bakayl magansadee
 Madaxxa laadlaadshay
 Maxaa lagu macneeyaa dadyahow
 Waa mid aan arag e

ABTIRSIIMO

Waxaan marnaba shaki ku jirin in qof walba ama bulsho waliba leedahay isirro u gaar ah iyo dhaqgan ma guuraan ah. Anoo taas ka dhaqaaqaya ayaan tiriyey maansadan si aan ugu tilmaamo dhallinta soo kacaysa wax ay ku abtirsadaan kuna faani karaan. Waxaan taas ka tilmaamay dhankii diinta, dalalka iyo dad wixii noo dhow. Ugu dambayn na bulshada oo ka kooban affar waaxood waxa looga baahanyahay in ay gacmaha is qabsadaan si loo gaadho horumar, barwaqo, badhaadhe iyo nabad waarta. Waxaan maansadan qoray sanadkii 1995kii.

Afkaygii irmaanaa
 Igadh noqoy ayaamahan
 Oo oodme ibihii
 Buqdhan jiray aqqaontoo
 Wuxuu ku andacoodaa
 Murtidii abwaankee* :
 "Isha xidho afka na dhawr
 Arag maqal warka na ood"

Abwaan : abwaanka halkan ku xusan waa Maxamad Ibraahim Warsame « Hadraawi »

Talo aaway noqotaye
 Aftidii ayaa bixin ?
 Arjigii ayaa qori ?
 Ardaydii ayaa bari ?
 Alifkii ayaw dhigi ?
 Amaahdii ayaa celin ?
 Abaalkii ayaa gudi ?
 Aleeshii ayaa tixi ?
 Aloolkii ayaa guri ?
 Yaa abuuri badarkii ?

Awrkii ayaa rari ?
Yaa jiri irmaantii ?
Ashkirkii na heensayn ?

Adigaan awooddiyo
Kuu dhiibay amarkee
Na abbaani qalinyahow
Ilays iyo iftiin noqo !

Ushii Muuse lala diray
Iyo noqo itaal kale !

Anfariir markuu dhaco
Kaan eersanaayiyo
Abbaanduulahay noqo !

Awliyada dhammaanteed
Kuwa Eebbe caabuda
Abkay tiirsadaan noqo !

Dadka kii irdhoobee
Ambadee habaaba na
Ergadiisii kaa dhigay !

Ataar-xume inkaar-qabe
Atoorkay gar qabanayn
Inkeyska na hubkii noqo !

Taladii ajawdee
Lagu ka la irdhoobo na
Cidda lagu aroorshee
Albaabkeeda marisiyo
Odaygeedii kaa dhigay !

Bud : budh
Abeesada budkeed* noqo !
Ayaxa na suntii noqo !
Sharka ooddii kaa dhigay !
Khayrka na albaabkii !
Ha engegine hibiqlee !
Orriyoo insaarixi* !
Abidkaa ba taagnow !

Ambaqaadka sheekada
Afaafkeeda maansada
Mahad Eebbe gaadhsii
Nebigii udgoonaa
Salaan ilka ugu gee
Oo uunka maqashii
Ubax iyo in aan sido
Ergadii furqaaneed

Nin waliba astaan lehe
Waxaan aaminsanihiyo
Cidda anigu aan ahay
Indhooluhu ha eegtee
Udub dheer u taag oo
Eedaan ku jiid oo
Xaqa oogta ka caddee
Abaqaal ha waaree

Astaantaydu waxay tahay :
Ilaahay rumaysani
Kutubtii Islaamkiyo
Malagyada asraartiyo
Aakhiro rumaysani
Axad iyo Salaasiyo

*Insaarixi (f) : (neef dhawaan dhalay)
xoolaha kale ka soo horree oo ci'.*

Isniin iyo Khamiis iyo
Arbaciyo intii kale
Toddobada ayaamood
Mid na eed ma saaree
Wuxuu Eebbe ii qoray
Iyada na rumaysani

Ashahaadadii qiray
Waan oogay faralkii
In la urursho maahee
Addinkayga fidiyoo
Maalkii na eed tiray
Ayaamaha la soomo na
Afka awday oo xidhay
Xajka aaday oo tegay

Aayadaha Quraankiyo
Ereyyada Rasuulkaan
Amarka na ka qaataa

Haddii aabbe magacliyo
Isir lagu xafiiltamo
Islaamkaan ku faanaa

Abtirsiimadaydiyo
Asalkaan ku dhaati na
Waa Aadan iyo Nuux
Ayaad tahay na ma ogoli!

Gobol lagu ekaadiyo
Xisbi lagu adeegtiyo
Qabiil lagu ugaadhsado
Caqidada Islaamkiyo

Iimaanku diidyo
Aqoontaydu dhaaftoo
Arinkaasi waa been
Anigu na uf baan idhi!

Eedaanku meeshuu
Ka onkodo adduunyada
Ehel baan ku leeyahay

Ubukh iyo **Tajooriyo**
Awdal iyo **Hargeysiyo**
Agagaarka **Xamar** iyo
Iimey iyo **Mandheeriyo**
Addiis iyo **Shinniiliyo**
Adari iyo **Diridhabe**
Adhaxdiyo wadnaha iyo
Indhahayga weeyaan

Oogada **Xijaas** iyo
Imaaraadka Carabtiyo
Urdun iyo **Marookiyo**
Aswaan iyo **Abuujiyo**
Gobollada **Afqaan** iyo
Anqariyo Istaanbuul
Aduunyada dhamaanteed
Ashahaado meeshii
Ilaah lagu aqoonsadi
Unugyada jidhkaygay
Ku abbaarantahay oo
Iyagaan u heesaa
Kolla waan u ooyaa
Ilaalaan ku meershaa
Axdi baa na noo yaal

Agoomaha **Kashmiir** iyo
Ka ooyaaya **Boosniya**
Ee waayay aabbiyo
Aqalkii dugsoonaa
Ayuu uurku tabayaa
Indhuuhu na la ooyaan
Oo iiga ba'ay gama'

Oogtaa la shiday iyo
Aqallada burburay iyo
Uurkaa la dooxiyo
Ubucdaa* la wadhay iyo
Duqaa ooridiisi
Iyo ubad wuxuu dhalay
Aroorida ka jiifiyo
Aahdiisiyo axdiisiyo
Eegmada qalloocdiyo
Ilmaduu iska tirayuu
Arag waxan lahaa iyo
Orodki la gaabtoon
Usha ugu tukubayaa

Cadawgay Ibleys iyo
Nafta tii adeecdee
Amarkiisa yeeshiyo
Ururrada kufaartee
Ololaha dagaal iyo
Aargoosi bahalnimo
Inay nagu idleeyaan
Afuumtay cabaaniyo
Arinkoodu siiyee
Makri noo aloosiyo

*Ubuc : calool; uur-ku-jir. Wawa
ay maansadu tusmaynaysaa
uurdooxashadii iyo kufsashadii
sida foolxun uga dhacayay Boos-
niya iyo meelo kale oo muslimiin-
tu degto*

Gucundhada **Israa'iil**
Ragga ootay **Falastiin**
Affartaasi weeyaan

Usha ehelladaadu na
Eebada cadaawaha
Ogoobey ka kululoo
Waa iin qarsoonoo
Ku qaboobin aayar e
Miyuu amar-ku-taaglahaa
Werdigiisu "ani" yahay
Ammaantu na sedkii tahay
Shacabka na ugaadhsadi
Ka darrayn **Israa'iil** ?

Intaas oo cadaawe ah
Waxa igaga sii daran
Jirjirroole aadmiya
Kugu saba abboowiyo
Af-gobaadsi beenoo
Kolkuu kaa ag meero na
Ableydiir gumeystaha
Kugu jara afweyntoo
Ilaahay xasuusnayn

Inkaar-qabe afkiisiyo
Uurkiisu waa labo :
Hadda waa Abuu Bakar
Hadhowto na Abuu Jahal
Islaamkuu ku dhaataa
Aayaadka diinta na
Horuu uga irdhooboo
Aqalkiisu waa naar

Axmaqiyo ardaalka ba
Qalinyahow awooddiyo
Xilka aan ku aaminay
Inaan aalad leeyahay
Itaal aan la garan karin
Adigaa ilhaamsane
Ereyyadan bal gaadhsii

Waxaan aaminsanahiyo
Astaantayda garataye
Anigu na ayaan ahay ?
Ayaan ahay ayaan ahay ?
Ma ogtahay ayaan ahay ?

Aflagaado iyo been
Nin aan lagu aqoon oo
Xaqa aan agmarin oo
Runta lagu ogyahay oo
Ammaanada gutaan ahay
Ballan-oofiyaan ahay
Inan lagu nastaan ahay
Dan-yartiyo agoomamaha
Dadka kii itaal daran
U adeega baan ahay

Geesi aabiyaan ahay
Ma aqbalo ihaanada
Eedaa-dagaal iyo
Awaaruhu markuu kaco
Dalkayga na ajnabi iyo
Isticmaar uu soo galo
Axmad Gurey sidiisii
Ama geesigii* **Eyl**
Iyo Ilig ka talin jiray

*Geesi : geesiga maansadu sheegayso
waa halgamahii iyo gabyaagii
soomaaliyeed ee weynaa Sayid Maxa-
mad Cabdille Xassan*

Libaax soo abraaroo
Lagu aarsadaan ahay
Olol iyo rasaas iyo
Eebiyo billaawiyo
Abley labo aflaan ahay
Onkod laga baqaan ahay

Mar haddii ammaankiyo
Nabad loo abaarsaday
Ooddeedu adag tahay
Arad lagu nastaan ahay
Laysku aaminaan ahay

Inankaa mar baan ahay
Mar na oday da' joogoo
Ummaddiisa haga oo
Hadimada ka eegoo
U arimiya baan ahay

Markuu oonku daashado
Abaaruhu ku raagaan
Duqqa alaliyaan ahay
Halkuu roobku ka onkodo
Ama ilo ka boodaan
Ku aroorsha baan ahay

Aafada dagaal iyo
Afeefaha colaadeed
Markay soo afuufmaan
Duqa oodda saaree
Nabadda alkumaan ahay

Mar kale na ilwaad-qurux

Edeb iyo asluub badan
Iyo ugub haweenoo
Ixtiraam u dhalatoo
Astaanteed xilshood too
La ammaano baan ahay

Ku ma ababin suuqoo
Casarkii ma oogsado
Ma aafeeyo beelaha
Waxaan saaka iibsaday
Amin kale ma hiifoo
Ka ma ooyo galab kale

Isir waxan u leeyahay
Aqoontoo la biirsado
Aqalkoo la laasimo
Asturnaan na lagu baxo

Isir waxan u leeyahay
Waalidkoon adeecoo
Anshax suubanaantiyo
Ixtiraamka aan qabo
Indhahaygu ka ma bogan
Ku ma taago eegmada
Uf na ku ma idhaahdiyo
Erey aan haboonayn

Waxa ii imaamoon
Abidkay ku daydaa
Affadii Rasuulkee *
Ammaan loo dhammeeyee
Aayaadka diinta na
Aqbashee rumaysiyo

Affadii Rasuulka : Waa
marwadii ugu horaysay qof musli-
ma oo nebiga rumeeya, Khadiija
Bintu Khuweylid

Dumarkii Asxaabtooy
Asma ugu horraysiyo
Amran ina **Cimraaniyo**
Aasiya ayaan badan
Iyo hooyaday **Idil**

Mar na hooyo ubadkiyo
Aqalkeeda jiratiyo
Oori sharaf leh baan ahay

Awlaaddu waa dheef
Ilaahay ku siiyee
Waxa aan ku ababshaa
Caqiidada Islaamkiyo
Edebtio akhlaaqdiyo
Al-Baqriyo Idaajaa
Anfaaliyo Alhaakumu
Ama aayahiisiyo
Inuu hoyga **Aakhiro**
Abidkii xasuustaa

Aqalkaygu waa xero
Askar aan ku tabo baro
Kol na waa iskuul oo
Arday bayla joogtoo
Akhriskiyo qoraalkiyo
Ereyyada macaan iyo
Asluubtaan ku bixiyaa

Kol na edeg cibaadiyo
Mixraab aan ku ooyoo
Ku akhriyo quraankoo
An ku oogo faralkoon

Ku ekaado weeyaan

Alle mahaddii weeyee
Aqalkaa i deeqoo
Inaan suuqa aadoon
Ku illaawo qoyskiyo
Indhahayga meel kale
U ma taago abidkay

Odaygayga ku ma xumi
Gogolshiisa odax iyo
Ood-geyda qudhaciyo
Tiin ugu ma aasoo
Uurkiisa ku ma gubo
Urqunkii dhammaa iyo
Inanteennii **Aamina**
Islaan baa ku boodiyo
Ashkatiyo ergo an gu'in

Oogada jidhkaygiyo
Ardaagayga ka ma arag
Wax uu eegi karin oo
Ilshu aanay qaban oo
Neecaw udgoon oo
Eedaanka waaberi
La urshoo macaan iyo
Ubaxxoo aroortii
Indhahiisa furay iyo
Ugbaadkoo baxaan ahay

Asaagga ila jaarka ah
Uskag ula ma meeroo
Balo ka ma abuuree

Axsaantaan ka taliyaa

Qalinyahow awooddiyo
Xilka aan ku aaminay
Afartaas xubnoodoo
Ididiilo dheer iyo
Aayatiin wadaagtoo
Abbaankiyo hoggaankiyo
Kooga amarka qaadti ba
Ulajeeddo mida loo
Alle aammintaan nahay

Irfi* baannu sidanna,
Aqqoon baan ku daraynaa,
Ilbx baan ku soconnaa,
Sidaa uunka maqashii

*Irfi : qalabka qodaalka ee dibida
lagu xidho midkood*

HABLAYAHOW WAR IGA GURA

Wuxuu gabaygani ahaa farriin ku aaddan haweenkii ka qaybqaadanayey shirkii lagu qabtay magaalada Bikiin ee dalka Shiinaha, shirkaas oo lagaga hadlaayey "koraynta haweenka". Waxay aragtidaydu ahayd in ay bulsho waliba leedahay dhaqan gaar ah oo ku duugan uurkeeda iyo dhuuxeeda. Haddaba haddii la doonayo in la xoreeyo haweenka waa in la ilaaliyo dhaqanka dal walba, waxaan uga jeedaa : waxa laga yaabaa waxa meel ku suubban in meel kale aanu ku habboonayn, ama in ay dhibaatada Reer Galbeedka haysataa annaga na khusayn ee ay tahay inaan annagu ka fikirno mashaakkilladayada. Waxaan qoray farriintan 30/08/95kii.

Ma aqaanno gabaygoo
geeraar ma tiriyee
Inaan habar gambooley
Gocashada naftaydiyo
guubaabo siiyan
U guntaday falkeedee
Hablayahow war iga gura

Guulloow Ilaahey
Nin waliba gartii, sii
Haweenka na gobnimadood
Wuxuu ugu gunaanaday :
"Gabdhayahow sedkiin suga
Oo guur xalaaliyo
Nin garaad leh sahadsada
Garbo hayska xoorina
Guryihiiinna laasima
Indhihiinna gaabsada

*Jidhkiinna na gabbaadiyo
Maryo guudka kaga xidha
Iimaan gun dheer iyo
Cibaado na gargaarsada"*

Gees kale haddaan dayo
Markii godobta* laga galay
Xaqoodii la gaasiray
Ee suuqa lagu gaday
Godad dheer na loo qoday
Ee iilka lagu guray
Waxay galabsadeenee
Lagu gali na uu yahay
Gulufyada dagaalkiyo
Gurmad may galaysaa ?
Garta loo fadhiistiyo
Geed may tegaysaa ?
Ma la guursandoonaa ?
Mise garacyaley iyo
Gabray noqoni doontaa ?

Waa male guracan oo
Golayaal shisheeyiyo
Gaaladu ku talisee
Gabbalkaa markuu dhacay
Gurcudku na madow yahay
Nebi geesinimadiyo
Xaqa lagu gardaadshoo
Gabbashada aqoon oo
Gaadhsii la yidhi baa
Rabbi ugu gargaaroo
Gacmahiisa hoos dhigay
Ilmadii ka gabax tidhi

Godob : aano; dagkane; utun

Goob waliba tilmaan lehe
Gegadaas* bannaan ee
Gumburtu na ku taallee
Cibaadada u gaarka ah
Goor ay dadweynuhu
Bidix midig isgaadheen
Ayuu gacaladaydaay !
Ka akhriyey go'aankoo
Go' caddaaladeed iyo
Gibil nuura ku hagoog

Wuxuu yidhi: "garwaaqsada
Xaqqa gaar-ahaaneed
Hooyadu la gees tahay
Waxaad ugu garawdaan
Uurkaad gasheen iyo
Goshaad seexateen iyo
Gujadii horaaddada
Mirta gama'-u-diidkii
Markay iin ku gaadha na
Kol ba gees-u-cararkii
Inaad geesi noqotiyo
Guul-ku-la-jacaylkii!!

Janno gadashadeediyo
Guri daahyo weyn oo
Sariir gama' macaan iyo
Gogol jilicsan taalloo
Gabdho Xuuralcaynii
Gudihiisa buuxaan
Geedaha ku yaalla na
Shimbiruhu ka goohaan
Kol ba laan u guuraan
Geeraar macaan iyo

Gego : meel bannaan. Halkan
waxa maansadu u adeegsadtay
tilmaanta *Carrafo* oo ahayd
goobtii uu *Nebigu* (nnkha) ka
akhriyay khubbaddiisii u
dambaysay, taas oo uu kaga
hadlay xuquuqda haweenka

Gabay ay ka tiriyaan
Ninka taasi goostooow
Garab-debacsanaantiyo
Gommadeeda ka agdayo"

Gebogebada sheegkada
Go'iwaaye wuxu yidhi :
"Nin guhaadsha baa dheer
Ka gartee xaqoodii
U gudaaya baa dhow"

Godkan kale haddaan dego
Maahmaah gabowdaa
Gabdhayahow waxay tidhi :
"Guntaa laga tolaa weel"
Waxaan uga gol leeyahay
Geyigaan ku dhaqannahay
Geeskani miskiinka ah
Waxaa guul u hanan kara
Waxa geediyayn kara
Oo dunida gaadhsiin
Waa gaari dumar oo
Garashiyo aqoon iyo
Edeb lagu gardaadshoo
Ogoow gabanno korisee !

Gini iyo Malyuuneey
Warkaad iga gurayseen
Inuu gudhay ha moodina
Maan gaadhin hadafkii
Weli goolkii maan dhalin
Galoof ololka badisiyo
Gabno dhiiqda ma ihiye
Illeen gaaxdii baan siday !

Guuxaad maqlayseen
Iyo gooha baxayaa
Afgobaadsi ma ahayn
Galaayuus na haba odhan
Gobanimo-u-dirir iyo
Waa gaaf arooseed
Oo loo galaabaxay

Geeriyaad dad joogoo
Kuu go'doomay meel dheer
Gurmad loo diraayiyo
Gacmo-haadin weeyaan

Dhaqan debad ka soo guday
Gaddaafada shisheeyaha
Gaashaan difaacoo
Giraangiriya weeyaan

Godadloow cadaawaha
Gumeystaha aqoontee
Gabdhahheenna hodayee
Durbaanka u garaacee
Ugu baaqay guul iyo
Xornimaan gelbinayaan
Iyo lagu-gabraartaha
Garaadkiisa maalayn
Gumuc iyo rasaasiyo
Hubka lagu garaacee
Lagu ganayo weeyaan

Warkii guudku waa kaa
Kani kale na waa gaar

Gebtii shalay nin kuu dabay
Adna aad ku garatee

Galimaayo aad tidhi
Gefkii uu sameeyiyo
Gardarrada ma daynin e
Shirqoolkuu guntaayuu
Gacmo kale ku xidhayaa
Gocornimo na waa taas !

Guurtida la saariyo
Weftiyada guclayn ee
Gundhinaaya madaxee
"Tareennada" gudbaayiyo
Gaadiidka duuliyo
Lagu gurayo doonyaha
"Bikiin" gogosha loo dhigay
Gar idiin ma naqayaan
Garaad niga maqnaa iyo
"Galoon" niima tolayaan
Oo ma ba geyaan taas
Balse gedo kalaa jira
Guntoodu na mid ay tahay
Galladloow Ilaahay
Godkuu shalayto aasay
Guga maanta faqayaan

Waa guuto weerar ah
Waa gulufyo shaydaan
Gol-qaniin-ku-maal iyo
Gurrac-kaga-danaystiyo
Affar gacan-ku-dhiigliyo
Waa gaadmo-dilayaal
Hayeeshee maxay goyn ?
Gartoodu ba ma dhaafsana
Gurcud inay ugaadhsani
Ama xaabo gurayaan

Godkuu shalay ka soo baxay
 Doqqon baa gurguurtoo
 Gadaal ugu hilooboo
 Goodirka iyo cawshu ba
 Gadoodoo ka baydade
 Goshii lagu wareemee !
 Gurigiin ba' dumaroow !
 Waa maxay garaadkani
 Gumeysiga u baahdee
 Garaaca u hamuumee
 Garab maray xaqiiqadu ?
 Gallad kale ha joogtee
 Gambadii ma tuurteen ?
 Timihii ma goyseen ?
 Gabbal maysku yeeshen ?
 Afka ma is guduuddeen ?
 Surwaal gaaban iyo *jilib*
 Garbagale ma xidhateen ?
 Gaaddadiyo naaskiyo
 Guladkii ma muuqdaa ?
 Galabtii kol ay tahay
 Daaraha guntoodiyo
 Jidka ma is gadaanteen ?
 Googoys ma noqoteen ?
 Rag na waa geddiisoo
 Haddii oodda laga guro
 Gantaal kaa ma celiyee
 Aaheey ! guuldarriyo ciil
 Gellin-dhexe mar ay tahay
 Garac sow lamaad hoyan !

An soo gaabsho hadalkee
 Warkaan guudka ku akhriyey
Gini iyo Malyuuneey

Waxaan uga gol leeyahay
 Gurigaad ku nooshahay
 Gammoorkiyo suntiisii
 Gaaddiyo xajiinteed
 Gumartiyo qadhmaunkeed
 Gucundhiyo wareenkeed
 Gubtaan lagu ma beeroo
 Gobka* laga ma doorbido
 Geedaha qadhaadh iyo
 Gaagaabka hoosiyo
 Garaska iyo geydhaha

Gini iyo Malyuuneey
 Gudbay maansadaydee
 Idinkiyo guddoon wacan

Gob : geed weyn oo bixiya
 midho macaan oo la cuno.

DHURWAA

Xanuunka "Siidaagu" (SIDA – AIDS) waa masiibo lagu cadaabay aadamaha qarnigan cusub, waxaase dhammaan la qirsanyahay in uu aadamuhu ka aabbe yahay dhalashadiisa iyo faafitaankiisa. Haddaba waxaan ka mid ahaa dhawaqaqyadii ka soo yeedhayey cid kaste oo danaynaysa bulshada iyo bedbaadadeeda. Waxaan is-idhi : bal ha lagu dayo, billoo la arke cid maqasha oo joogsata.

Waxa la dhigayey xaflando lagu xussayey xanuunkaasi. Xafladahaasi iyo sidii loo dhigayey imay cajabin, waxaan u arkaayey in la sii kobcinayo cadaawihi wax gumaadayey. Wuxaan kaga qaybqaatay, taariikhdu markay ahayd 01/12/1995kii, maansadan oo aan u bixiyey magacan foolxun ee "Dhurwaa".

Dhammoow kaan ka dheegmiyo
 Dhudi hooyaday iyo
 Dhallintiyo barbaartaay
 Dadweynoow dhammaantiin
 Nin waliba dhankiisaan
 U la dhuuxi taladee
 Dheghiinna ii fura

Waa dhaawac igu yaal
 Iyo dhiilo iyo murug
 Dhulkeennii wacnaayee
 Dhaqan suuban iyo sharaf
 Diin lagu dhisnaan jiray
 Inaan dhoobo marinnoo
 Dhiriq* lagu xardhaayoo

*Dhiriq : saalada xoolahu
 marka ay qoyantahay.*

Ceeb uga dhignaa dheeh
 Dhalanteed na ma ahee
 Dhaqan Reer-galbeed iyo
 Cudur uu dhalaa yimid !!!

Farta saaray dhabankoo
 Talo wayga dhaygag e
 Dadweynoow ni dhaarshee
 Dhurwaagani dilaagee
 Nin wax dhimay ha joogee
 Dhallaankii na weeraray
 Ma dhulkuu ka soo baxay ?
 Cirka muu ka soo dhacay ?
 Ma dharaar nin joogiyo
 Wefti dhoof ku yimid oo
 Inna dhaafi doonaa ?

Ma dhab baa xanuunkani
 Oo waa dhib iyo halis
 Mise waa ba dhalanteed ?

Wax ba yaanan dheeraan
 Dhurwaagani wax dilayaa
 Dhexdeennuu ka soo baxay
 Dhabteennaan ku haynaa
 Dhaqaalaha ku siinnaa

Sow guurkii ka ma dhigin
 Dhadhaab aan la mari karin
 Dhilladii na may noqon
 Habka dhuuni lagu helo
 Lagu kabo dhaqaalaha
 Ama reero lagu dhaqo

Barbaartiyo dhallaankii
Dhiddig iyo laboodkood
Gebi sow kumay dhicin
Dhabbadii na ka ma lumin

Dhinac kale haddaan dayo
Sow daaro dhaadheer
U ma dhisan khamaar iyo
Dhaladii* qadhmuunayd
Ninka xeerka dhigan iyo
Iska dhaafa diintee
Dhama geedahaa kulul
Sow geesi la ma dhaho !

Dhurwaagani wax dilayaa
Dhexdeennuu ka soo baxay
Waan dhiirigelinnaa
Xafladaa ba loo dhigay
Oo dhaanto loo tumay
Dharaaraha daraaddii
Ciid baa badh laga dhigay !

Dadoow dhaawacaan qabay
Waxaa ii ba sii dheer
Dhurwaagaan ogaa iyo
Waxaad dhacamo mooddeen !

Dhidarkoo* ku weerara
Dhawaaq maad u dirataa ?
Aar dhibi casaysoo
Kayn dhiida ! ka haya na
Wehel maad ka dhigadtaa ?

Dhalo : quraarad; qaruurad.
Maansadu waxay ku
tusmaynaysaa khamrada.

Caarada dhiskeeda na
Dhufays maad u aragtaa ?

Dhimbii kugu dillaacdhaa
Dharo way ka booddaa
Dhan na way u duushaa
Hadday kuu se dhowdahay
Dab ka maad ku dhiciyoo
Gabbaad maad ka dhigataa ?

Dheemaal gamoor baa
Dhuuntayda joogoo
Dhagax baan ka daba liqi
Ama aan ku dhaadhicin
Mid dhacaysa may tahay ?

Harraad bay dhufaanoo
Biyo waan dhex joogaa
Dhunkaashaa se ii roon
Mid dhacaysa may tahay ?

Ma bislaaday dherigii ?
Dhadhaarradu ma daaleen ?
Mise weli wax baw dhiman ?

Dhaartiyo daliilkiyo
Su'alaaha is daba dhacay
Waxaan nii hor dhigayaa
Cinjir baa wax naga dhabi
Dhakhtarradu ha qaybshaan
Dhallintu na ha doontaan
Ma wax lagu dhawaqaqaa ?

Dhidar : jaad ka mid ah
dugaagga. Maansadu waxay ay
dhidar ku tilmaamaysaa
cudurka eydhiska (AIDS-SIDA).

Is dhexgala barbaartaay
Iska raaca dhinacyada
Oo suuqyadaw dhaca ?
Ma wax lagu dhawaqaqa ?

Dhooshuu jeclaadee
Dhalanteedka caashaqa
Debnaheeda lagu dhigay
Inuu dhuuqo mooyee
Ninka diinta dhawree !!!
U dhawaanin gabadh kale
"Siidaagu" * ku ma dhaco
Ma wax lagu dhawaqaqa ?

Farta saaray dhabankoo
Talo wayga dhaygage
Ma in aan dhammaannoo
Dhulka aan ka guuraa
Ragoow ! loo dhaqaaqoo
Loo dhaanshay haamaha ?

Dhilaneey walaaleey
Dhuuxoow ! ina adeer
Dhimashadu xaq weeyee
Dhabankaagan timirtiyo
U eg dhootka waaberi
Ama dhayda xooluhu
Inuu dhadho ma jeceshahay ?

Dhafoorkaagan taagani
Inuu hoos u dhaadhaco
Dhuuxoow ma jeceshahay ?

*Siidaa : erey ka samaysmay
ereyyo af faransiis ah (SIDA) oo
tilmaama cudurka qarnigan ee
eydhiska (AIDS).*

Dhabarkaagan toosani
Inuu dhiico yeeshiyo
Dhacadiid ma jeceshahay ?

Xubnahaagan dhagaxii
Inay kaa dhintaan iyo
Kol ba dhicis ma jeceshahay ?

Dhiiggaad lahaydiyo
Dhididkii jidhkaagu na
Dhibta lagu sumoobiyo
Dheecaan inuu yahay
Dhilaneey ma jeceshahay ?

Jidhkaagii dhisnaayee
Billaawuhu dhambali jirin
Waranku na dhex mari jirin
Dhaxantiyo kulayluhu
Inay wada dhibaan ooy
Dhamac kaga darraadaan
Dhuuxoow ma jeceshahay ?

Waalidkii ku dhalay iyo
Kii kuu dhowaa iyo
Dhammaan ehelladaada na
Kol ba dhinac-u-carar iyo
Dhibta maad la jeceshahay ?

Adoo dhaawaccaa qaba
Dadku inuu ku dhaafuu
Dhinac kaaga weecdoo
Dheeldheel na lagu daro
Dhilaneey ma jeceshahay ?

Waxaas oo dhibaato ah
Iyo kuwa kaloo dheer
Dhagarqabe waxaa sida
Ama dhala xanuunkaa
Ka dhawaaqday duniduye
Miyuu yahay wax lagu dhego
Ama loo dhawaadaa ?

Dhamantiin dadkaygoow
Haddii aad u dhuganteen
Dhurwaagani wax niga dila
Dhakhtarro na u waydeen
Dhaqan-suubanaantiyo
Dhawrsanaanta weeyaan

Dhilaneey dhar adu xidho
Dharka kiisa adag xidho
Ragga kaan dhanayn ee
Iimaanku dhiman yahay
Qalbiga na ka dhaawacan
Haw caddaynin dhoollaha
Dhudhunkaaga yuu qaban
Oo yuu ku dhaawicin!

Dhuuxoow ina adeer
I dhegayso adigu na
Nin waliba wuxuu dhami
Waxaa loogu dhaanshaa
Dhiilkuu samaystaye
Hablaaad la dhalatiyo
Midda kuu dhaxaysiyo
Kuwa ay dhalayso ba
Haw dhurin masiiboo

Qalad yaanu kaa dhicin
Naftaada na ha dhaawicin

Dadka kii wax dhalayoow
U dhis ubax dhiggiisa ah
Intuu dhaafin dawgiyo
Dhabbadii xaqqaa ahayd
Ama uusan dheeraan

Maansada haddaan dhigo
Dhammaadkeeda sheekada
Salaan baan ka dhigayaa
Dhaliishiyo gefkeenna na
Guullaheen ha dhaafee
Aamiinta ila dhaha
Aamiin !

SOOYAAL

Sanadkii 1996kii ayaan hortaba farriiintan u diray dadka Soomaaliyed ee garanwaayey meel ay iska soo qabtaan. Waxay dad badani ku macnaynayeen dhibaatada Soomaaliya ka taagnayd in dibedda laga wado oo cadaawe ka taliyey, anna waxaan joogay in dhibta cadaawuhu ay jirto laakiin waxyeeladeedu soo baxaysa marka qofka ama ummadda la dhibayaayi cadowgeeda ku garabgasho. Waxaan u jeedaa : jeermisyadu waxay waxyeelaan qofka marka uu isaga dacfi ku yimaaddo!!! Kolkaa labaa is-biirsaday : taariikhda co-laadeed ee diinta ku salaysan iyo burburka nololsha soomaalida ku dhacay.

Sooyaalka taariikhdu waa
 Saymo dirireed e
 Sawir keliya weeyoo hadda na
 Subaxba waa cayn e
 Samo iyo barwaaqiyoo wanaag
 Lagu sinnaanaayo
 Saxariir abaar iyo colaad
 Lagu saraayoobo
 Siffaheegu waa kaasiyoo
 Waa silsiladdaas e
 Socod weeye iyo joogsad iyo
 Seexad iyo toos e
 Nin na dhaxal ma siiyee rag baa
 Sooha xadhigged e
 Saakiyo waxaa loo tartami
 Weliba saakuun e
 Intaan seefta qaateen guntiga
 Suunka ku adkeeyay

Ma seexdoo habeenkii Cabdoow*
 Saahid baan ahay e
 Subcintii Quraankiyo werdiga
 Saatir igu beego
 Salligii Rasuulkiyo salaad
 Aan u sara joogo
 Markaan saacadoodii guteen
 Gees iskugu sooco
 Hammi aan la soofiyo socdaal
 Li hadhay sugiye
 Sawirkayga uun baa fadhdhiya
 Saanta* guradeed e
 Jawigaan sabbeeyaa sidii
 Nebi Suleemaan e
 Dhul shisheeye soormaan diffaac
 Uga sameeyaaaye
 Sijilaadka taariikhda iyo
 Siraha loo dhiibay
 Sebankaan waraystaa wuxuu
 Sugay qoraalkood e
 Sadarrada waqtiga soo socdaan
 Saray u eegaaye
 Saadaashu waxay sheegaysaan
 Sahamiyaa goore

Sirilaanka Saxaraha Galbeed
 Hawdka Sarayeefo
 Shiinuhu dhulkii uu suntaday
 Ama se Ruush siiyay
 Saxariirta Shiishaan heshiyo
 Seefta lala fuulay
 Seeraha Kashmiiree Hindiya
 Sabab la'aan hayso
 Masjidkii* saciidada lahaa
 Sidatan loo iibshay

Cabdi : waa Cabdi Samirre oo nin gabayaa ah, qoraha buuggan na ay saaxiib yihiin.

Sáán : haragga ðögada naafleyda qaarkeed ku rogan. Halkan ereygu waxa uu tusmaynayaa gögl.

Masjid : meel dadka muslimiintu ku cibaadystaan. Masjidka maansadu tilmaamaysi waa Beytul Maqdis oo ay Yuhuudi hadda ka taliso

Sufeydaa carshiga fulshanee
 Salowga beeraysa
 Shacabyada saluugga u dhintee
 Sarakac loo diiday
 Silicaa tolkay wada barkaday
 Ama se saameeyay
 Ma sahwiyin ma seegani inaan
 Wada sifeeyaaye
 Sawirrada badh uun baan rabaa
 Soo bandhigood e

Gobol saancadkiisii batoo
 Seban ba ooyaayay
 Saxardiid na magacciisu yahay
 Ama se **Soomaali**
 Sakatiga ka joogee naflaha
 Seexadka u diiday
 Sababaha abuuraan rabaa
 Soo bandhigidoode
 Ama siifaddaa waxa dhalaan
 Nii sarsari qayb e
 Samirroo* bal soo celi hadduu
 Siiggu* iga rooro

Sartan qudhuntay seeskaa burburay
 Surimmadaa oodmay
 Sagalkaa masiibee kiciyo
 Siigadiyo boodhka
 Dadkan wada saboolloobay ee
 Sadaqadda u dhoofay
 Khariiddadda in laga suuliya
 Magaca **Soomaali**
 Ninka saaka moogow ogoow
 Waad silloon tahay e

Samirre : waa Yaasiin Cabdi
Samirre oo ay qoraha buuggan
saaxiib yihiin.

Siig : jaad ugaadhda ka mid
ah oo weyni iyo dherer isku
darsaday.

Sal ballaadhan bay leedihyo
 Xididdo, saaxiib e
Sareeyoow Ilaahay markuu
 Nebiga soo saaray
Sallallaah caleyhiye ! Markuu
 Sarakacee yeedhay
 Saxaabadii uu soo diray markay
 Beledkan soo gaadhay
 Waakay siraadeen xaqay
 Seban ku baaqeen e
 Nin sareedo kuu wada samaa
 Lagu abaalaaye
 Dadka kali markuu saydhay ee
 Saafi laga waayay
Soomaali waxay yeeshay baan
 Nii sawirayaaye:
 Lo'doo soof ku dheeraatay oo
 Weyday waxay siibto
 Iyadoo sidaasiya hadday
 Sabadkii soo gaadho
 Qarankii* la siin jiray kolkii
 Samada loo daadsho
 Siday ugu qamaamtay kol na ba
 Uga sokaynaynin
 Sed weeyaan **Ilaah** na la damcay e
 Sow ma ka la boobin
 Dabadeed la maan seexanin e
 Sadarka maan qaybin
 Sabaddada **Kismaayiyo** ilaa
 Seylac dhinaceeda
 Dadku wada sinnaayoo dhammaan
 Diinta lagu soorye
 Kuwii seracca beeraayay ee
 Galayay **Siidaamo**

Qaran : laanta hadhuudku
ka baxo; qasab.

Ee sanamka caabudi jiree
Saatir garanwaayey
 Iyo saala-weynooow Axmaar
 Soohdintaa degayay
 Raggii suurad loo soo xardhuun
 Sudhayey laabtooda
 Eedaanka subixii miyaan
 Sawdka maqashiin
 Siqiir iyo kabiirkood miyaan
 Sadarka deeqsiin

Nin horow sumaysnaa haddaad
 Malab ku sooryayso
 Sonkortuu u qaataa illeen
 Dacar sideediye
 Sawirkii horeetiyo sidaan
 Ararta kuu siiyay
 Saxardiid waxaa salowga baday
 Siifaddiyo ciilka
 Farta saara waa taa sirtaad
 Iga sugayseen e!

Wax ba yaan sarbeebin e haddaan
 Saafu hadalkayga
 Saddex eebbe niman caabudoo
 Sun iyo deebaqa
 Oo saaqyo lagu siini jiray
 Saaxirnimadooda
 Cadceeddaa siraaddiyo xaqaa
 Cidi sakhaalayn
 Inay sacab ku daahaan miyuu
 Siiyay malahoodu
 Si-xun-loo-cadaab Qays miyuu
 Sabarad weyn qaatay

Sujuud been ah goortuu derbiga
 Saaray goroddiisa
 Soddon jeer intuu dhaartay uu
 Samada haahaabtay
 Shacbi uu sakhraanshoo khamrigu
 Saaqay madaxiisa
 Miyuu yidhi saraakiil dhabiyi
 Saajacyaan nahay e
 Saddexdii **Ilaah** een lahayn
 Meesha laga saarye
 Suldaankii awowgiin ayaa
 Loo safanayaaye
Soomaali weeyaan waxaa
 Seefta nii luliy
 Idinku na sidaan nigu ogaa
 Ka ma sokaysaan e
 Inaad ka ba sarraysaan ayuu
 Diinku sugayaaye
 Hurdo yay ni saasin e markaan
 Subaxa eedaamo
 Warmahiinna soofaysta oo
 Weerar kula siibta

Illeen sanamyo weeyoo caddayn
 Ma ba su'aalaan e
 Sheekhii intii lagu salliyay
 Ma isla sooyaantay
 Siinbaar* waxaa loo tumoo
 Lagu sakhaalaa ba
 Sahal bay u qaateen inay
 Noo saraarmariye
 Silaaxii cusbaa iyo intaa
 Seefta laga daayay

Siinbaar : qalabka muusikada
 mid ka mid ah oo dhuun dheer
 oo la afuufo leh oo codad kala
 duduwan laga soo saaro;
 foodhin

Serged iyo sergaan iyo miyaa
 Samayda loo taagay
 Siliciyo wareerkii qabsaday
 Selel miyay qaadday
 Sokeeyiyo xigaal iyo waxay
 Seedi tabanaysay
 Iyo saaruq oo idil miyay
 Sawdka maqashiisay
 Ciidankii salibkee fadhdhiyay
 Rooma sabadkeeda
 Iyo **Boortaqiis** siifadoo
 Damacu saameeyay
 Inta siidhi la isugu dhuftee
 Gebi la sooyaamay
 Khariidadda in laga suuliyaa
 Magacca Soomaali
 Sarkaal iyo siyaasi ba miyaan
 Sacabka loo taagin
 Saxeexii go'aankaa miyaan
 Suulka lala boobin
 Saha maalinkaa sare kiciyo
 Saaka waxa joogi
 Ogoow waa isa-sudhantaasiyoo
 Waanay socotaaye
 Fanka seefta soomaaliyeey
 Waad u sidataaye
 Hayeeshee hadday seeto hayn
 Way sirgaxantaaye
 Markay taladu kaa siibated
 Seegto marinkeeda
 Fartaadaad aaya subagga daray
 Cali su'aashaaye
 Metal soo dhoweeyaa kolley
 Iga sugaysaan e

Geedkuu xar iyo suus galuu
 Suulku jebiyaaye
 Metal kale na waa "sayniskoon"
 Suurad niga siin e
 Sanka laydhla lala raacayaa
 Waxa sabbaynaaya
 Saxar iyo sun iyo jeermis iyo
 Siigo iyo boodh e
 Waxay *sababul-mawd* tahay markuu
 Ruuxu saacido e
 Sinsaarada cadaawaha intaad
 Ceebta wada saarin
 Saranseerka kaaga ah maxaa
 Suubiyoo qariyay ?
 Raaskii hadmaa laga sinqaday
 Seban la oollaayay
Sayidkii wuxuu niiga digay
 Sawka lagu soofay
 Sawdkii **Suldaan Timacadde** na
 Sowka weli yeedhi
 Garaadkoo suquli* kaa gashaan
 Saaxi noqonayn e
 Suugaanta aan tirinayiyo
 Sadarka maan daysto!

 Darajada sallaan dheer ayuu
 Saatir guud dhigay e
 Sitaar niga ma saarnoo dhammaan
 Saafi loo aragye
 Safaahada haddaan la iska dayn
 Saancadkiyo beenta
 Wuxuu aad sugtaan waa **Axmaar**
 Seylac soo dega e

Suqul : gooryaan yaryar
 oo ku dhalsha caloolsha
 dadka iyo duunyada ba.

Ama Saaxil oo lagu qabsado
 Saacad gudaheed e
 Ama soohdintoo idil ayuu
 Saaxirkii iman e
 Soomaali gaalowday oo
 Sanamyo jiidaysa
 Iyo saaruqyuu furi **Markiyo**
 Suuqyadii Xamar e
 Sawaabkiinna aakhiro na waa
 Saqaro naareed e
 Labadaa siyood ka la calmada
 Suurtii la afuufye !!!

DARUURYAHAY !

Waxay ahayd xilli ay dhaceen abaaro xoog badan oo weli ba raagay. Abaarahaasi way caamyeleen Geeska Afrika oo dhan, laakiin waxaa si gaara ii taabanaysey ta dalkeenna ka dhacday. Haddaba waxaan maalin maalmaha Ilaaahay ka mid ah la kulmay daruur i dul socotay, kolkaasaan ashkato ula badheedhay. Waa wax aad u qu-rux badan marka aad la sheekaysanaysid ma-noole, eed ula dhaqmaysid sidii wax nool ama kas iyo garasho leh !!! Waxay ahayd taariikhdu : bishii 2aad 1996kii.

Daruuryahay walhanaysaa
 Hogolyahay darroorkiyo
 Di'itaanka maagani
 Dalkayaga miyaad arag
 Hoos ba maad u soo dayin
 Oo maanad daalacan ?

Gugii aan ku dagannee
 Dadweynuhu u sare kacay
 Danab faaruquu siday

Karantii iyo dayrtii
 Damaashaadka loo riday
 Iyagu na ka sii daran

Dirirkii ka daba yimid
 Kaliishiyo diraacdii
 Tifiqdii ba loo diid

Fadad dulundulcayn baa
Dushayada yimaad oo
U dullaama gees kale

Daruuryahay walhanaysaa
Dhulku waa daleed weli
Dabaylahaa xagaagu na
Weli way durduriyaan

Daruuryahay walhanaysaa
Dixdu maaggad* weeyaan
Weli daad ma soo marin
Durdurkii na uu gudhay

Daruuryahay walhanaysaa
Dugsi ma laha kaymuhu
Geed diiran baa hadhay
Inuu daato na u dhow

Daruuryahay walhanaysaa
Dooxyadu cagaar ma leh
Darif iyo dareemiyo
Caws la daaqi ku ma hadhin

Daruuryahay walhanaysaa
Dhulkii doogga bixinlaa
Dogob* baa ka qiiqoo
Dambas baa ka sare kacay

Daruuryahay walhanaysaa
Dabjoogtii dhammaatoo
Dabarkeedii uu go'ay
Xeryahay dugsanayeen

Maaggád : meel oomane ah,
aan biyò lehayn

Dògòb : geed gabòòbay oo
jidhif yeelshay, dabadeed na
dhacay

Adigaa dul haadee
Dugsi maad ka aragtaa ?

Hashii deelka lagu dhigay
Loo jeexay dacaluhu
Ma durduriso aradkee
Duleedkay hambaadhaa

Dillo iyo sacii bullo
Iyo duumo qaynbaar
Doobi lala ma hoos galoo
Ruqay gebi u daadteen

Doobiro Af-madow iyo
Laxdii deylo-gaab iyo
Deero na dhaqaaq ma leh

Dameerkii caddaayee
Dusha laga silbado laa
Ma dubaaxsho aradkee
Diqsigaa ku shawrama

Daruuryahay walhanaysaa
Duurjoogtii cayntiyo
Daayeerkii buuraha
Wixii habar dugaagaa
Badh baa duday badh baa diday
Badh baa duufay oon jirin
Badh na dalal kale u carar

Inta noole duusha na
Wixii baal dillaacsaday
Galawgii* na daaduun
Debedduu u haajiray

Galaw : shimbir si gaar ah u
ci'da oo laga helo dhulka
oomanaha ah; fin

Daruuryahay walhanaysaa
Dhankan dayay duqbaa yaal
Dantu ciishay baa yaal
Daankiisa gaajadu
Dubkii ay caddaysoo
Dhexdu duubantaa yaal

Dhankan kale haddaan dayay
Dumar wada lammaan oo
Dekedaha dhex jiifoo
Abaaruhu dubteen oo
Dulsaar haysan baa yaal

Daruuryahay walhanaysaa
Gabdho doonan baa jiray
Doob guur rabaa jiray
Dareenkiyo jacaylkii
Damaciyo kalgacalkii
Iyo debacsanaantii
Dacdarraa ka maydhoo
Nin waliba dantaa tidhi
Hareeraha ha daymoon

Ducay faraha taageen
Dembi ay faleen baa
Dib u soo harraatiyay

Daruuryahay walhanaysaa
Diiftiyo dhibaatada
Dulligiyo masiibada
Dadku uu ka simanyahay
Anigani duryamayaa
Dareen gaara mooyee
Duwanaan se ka ma lihi

Daruuryahay walhanaysaa
Waa kaas dalkaygii
Duunyadiisii waa taa
Dadkiisii na waa kaa
Adigaa dul haadee
Degellada dhammaantood
Dugsi maad ka aragtaa ?

Dayaxxi ma soo bixin
Gurcudku na dam weeyaan
Gibil buu na nagu daday

Taariikhda duugga ah
Dib haddaan u soo faqay
Daawidii indhuu gudhe
Dabadeed na ciil dhacay

Daruuryahay walhanaysaa
Dafdaf aan wax lagu qaban
Dibindaabyo iyo been
Gugii noo darraadee
Nagu aa'ay danabkiyo
Dayr baan ku aragnoo
Darraad baan u samirree
Ma dirkoodii baad tahay ?
Dakaniyo col maad tahay ?
Ood na daawanaysaa ?
Mise daacad baad tahay ?
Ducashadu ma been baa
Mise doobigaygaan
Daruuryahay hogystaa ?

Daruuryahay walhanaysaa
Kol ba dhinac u durugtoo

Dandanaanigaagiyo
Damdamtaadu badatay e
Waxaad daadahayneed
La soo duushay waa maxay ?

Ma dabaylo xoogliyo
Daad soo butaaciyo
Duufaan ayaad tahay ?
Mise mayay darrooroo
Lagu diirsadaayoo
Dambaskii na fuuliyo
Naga maydha diiftoo
Raqdii dooxa taalliyi
Duufkii isgaadhee
Dekaduhu la ciireen
Daadkiisu qaadiyo
Sida malabka doocaan
Dambar hoorayaad tahay ?

Daruuryahay walhanaysaa
Waxaad hayso soo daa
Dantayada hadduu yahay
Ha na dayso gaajadu
Doogu na ha soo baxo
Xooluhu ha dararaan
Ha dubaaxsho qaarkood
Qaar kali ha dananaan

Dhulku darayamuusiyo
Cagaar haysku dedo oo
Maryo dooga ha huwado

Da'da yari ciyaar iyo
Farxad haw dareeraan

Wilwilaha ha doontaan
Carruurtu na duleedkiyo
Dawyada ha buuxshaan

Codkii diiranaayee
Dookhaygu la qabsaday
Dareenkayga kicin jiray
Shimbirii dudubin jiray
Soo-dillaacca waaberi
Daray dheer ha fuulaan
Heesaha ha duubaan
Ha tuntaan darbuukoo
Defka haw garaacaan
Haddii kale daruureey
Daa'imkii na uumee
Adiga na ku soo diray
Derbi dheer ha kaa rido !
Dushayada ha kaa raro !
Dihashada dhul kale gee
Ku dillaac **Israa'iil** !

Daa'imoow Allahayoow
Adu deeqsi baad tahay
Anigu na daciif iyo
Addoon daallan baan ahay
Waxaan kaa dalbeen rabo
Kol na ii ma diidid e
Ducadaydu waxay tahay
Dhulkoo nala dekaamiyo
Dayaxiyo cadceeddiyo
Xidigaha dushaydoo
Soo daata naga hay !

Daa'imoow Allahayoow
Baddood nagu dirtaa iyo
Dabaylaho wax jiidhiyo
Duufaanno naga hay !

Daa'imoow Allahayoow
Dadkii aan ka beermiyo
Dalka aan ku noolahay
Naxariis ku daymoo
Ka dulqaad dhibaatada
Dulligiyo cidhiidhiga
Dacdarada abaaraha !

Daa'imoow Allahayoow
Dembigaan samayne
Deeqdaadii naga xidhay
U dulqaado Eebboow !
Ducada na Ilaahooow
Dib ha noogu soo celin !

CABASHO AGOON

Waa wiil yar, waa agoon. Wuxuu ogaa dhul nabad ah, hooyo koolkoollisa, aabbe kolba kor u qaada oo ciyaarsiyya. Ma ogeyn waxa ka dhacaya hareerihiisa. Subax aanay cidi ba ku ballamin ayuun baa la isla oogsaday. Waa maxay ? Waa dagaal sokeeye oo indho wax lagu arko iyo dhego wax lagu maqlo toona lahayn. Wax kaste ba cagtaa la marshey. Sawaxanka baxaya wuxuu u haystaa golay iyo ciyaar, waxaa se la soo gaadhay gurigoodii, wax uu filayn na uu dhacay : waxa la dilay aabbihii, hooyadii iyo walaalkiiba.

Ciiddii markii la wada ciyaarayay, taariikhdu na ahayd 28/04/96kii ayaan ku soo maray fikir-socdaal, anoo jooga Jabbuuti, isaga oo goobtii weli yuurara !!

Ciiddii Islaamkee
Cosobloow Ibraahiim
Cirka laga farriimaay !

Ciiddii Islaamkee
Cassiisoow Ilaahay
Ismaaciil ku caymshaay !

Ciiddii Islaamkee
Cawaaloow Rasuulkii
Caalamkoo dhan loo diray
Rabbi uu cibaadiyo
Calaamo uga yeelaay !

Ciiddaan jeclaayey
Dharaar caafimaadoo
Caajis aanu jirineey
Ciyaaar iyo boqooleey !

Calooshoo xumaan iyo
Colaad aan lahayn iyo
Carabkoo macaan oo
Cid kaste ba salaamaay !

Uanax cayn waliba loo
Carfi iyo udgoonliyo
Caleen laysku dhiibaay !

Dharaar caafimaadoo
Cishqi aan u qabayeey
Cisho la ma illaawaay !

Ciiddii Islaamkaay !
Dharaar caafimaadeey !
Cudur-daar ma leehoo
Cafis maan helaayaa
Haddaan cidhif is buuroon
Caruurraha farxaaya na
La ciyaari waayoon
Keli ciil la yuuraro ?
Mise caasi baanoo
Canaan baan mutaystoo
Ciqaab baa la ii qoray ?

Dharaar caafimaadeey !
Maxaan kuu ciyaaraa
Maxaan calamo qaataa
Maxaan cagabidhoodaa

Cashiirrada siyaartaa
Tuke* baal cad baanee !

Dharaar caafimaadeey !
Maxaan kuu ciyaaraa
Heesaha codkoodiyo
Shimbiraha cidoodiyo
Culumada dhegaystaa
Ciyalka na ku raacaa
Tuke baal cad baanee !

Dharaar caafimaadeey !
Cimrigaygu waa tiro
Cadadkeedu tobayahay
Carjaw liicsamaysiyo
Curdin jilicsan baan ahay
Cududdaydu ma adkaan
Waqtigu na ma ceesee
Dhulkuu igu cacamiyoo
Caloowaabahay iyo
Cadar hooyadey iyo
Curadkii iga weynaa
Mooryaan caqidiyo
Caqli aan lahayn baa
Cagta marisay waa hore
Cariishkii dab lagu huri
La dareersay cuudkii
Cidlaan maanta joogaa !!

Dharaar caafimaadeey !
Indhahaygu waa ceel
Wejigaygu waa caad
Timahaygu waa ciid
Cagahaan ku joogsado

*Tugke : shimbir madow oo
hilibka cuna; qambaar.
Abwaanku wuxuu halkan ku
muujinayaa sida uu cunugga
aan lebis wadan uga
tagkooranyahay carriurta kale
ee lebisan maalinta ciida*

Qolof baa cuslaysoo
Kabo way ka caageen
Calooshaydu waa madag
Cabitaa sharaab iyo
Cunto shalay ba maan arag
Kol cambuulo ay tahay

Feedhahan cidlada yaal
Calal aan dulsariyo
Caw aan ku jiifsado
Ciidyahay ma haystoo
Cirkaa ii hagoogoo
Camuuddaan ku seexdaa

Dharaar caafimaadeey !
Maxaan kuu ciyaaraa
Cunug ooyayaanoo
ku cadaaban **Xamaroo**
Qof ciidsiiya waayoo
Caloolyow la jiifee!
Maxaan kuu ciyaaraa
Cunug ooyayaanoo
Cuqdadaysan baanoo
Cadho dhaamisaanoo
Ciil koraya baanee!

Dharaar caafimaadeey !
Ma cayaayiraayoo
Ma bilaash ciyaayee
Waxa caynkan ii galay
Waxa ciilkani i baday
Cudur uu qabil dhalay
Ayaa soo cabaadoo
Shacabkii cadaabnaa

Kol keliya cantuugoo
Cidaadaha ka yeeloo
Cashiiriyo xigaaluu
Nin waliba nin cunay oo
Aniga na cadaawuhu
Igu calali gawkoo
Caatada i haysaan
La calaaculaaya

Cajab iyo la yaabeeey !!!
Ma dhulkaa ila caymaday ?
Ma cirkaa igu soo dumay ?
Ma bad bayla caaridday ?
Ma waallaan la cararoo
Caqligaa iga meelmaray ?
Ma waxaan ka ciyaya
Ceeryaan ahoon jirin ?
Mise kaymo curuf iyo
Cadaaladi shaqayn oo
Cid ba lagu xurmayn oo
Dugaag ku cartamaayaan
Casharrada ku qaataa ?

Cajab iyo la yaabeeey !
Caku eedda calankaay !
Cuqubada dalkaygaay !
Cawrida agoontaay !
Canyayubka noloshaay !
Cindigayga jabayeey !
Cimrigayga lumayaay !
Cidladiyo haraadkaay !
Ciilkayo baroortaay !
Cidhiidhiga i haystaay !

Cajab iyo la yaabeeey !
 Fanka ciidankiisiyo
 Codkarkii halkuu maray ?
 Maxaa culimadii helay ?
 Aawaya cuqaashii ?
 Cirroole na miyuun jirin
Ilaahay cusanayoo
 Wixa hadhay carruur iyo
 Carmalkuun bedbaadshoo
 Codkaygani maqlaayaa ?
 Mise deyr ceshaa jira
 Cabashada agoomaha ?

Culimada wax layntaay !
 Cafaariid dagaaleey !
 Dugaagga is cunaayoow !
Coomaadiyaashoow !*
 Hubkan lagu carbaadhiyay
 Ciddeed ugu gargaarteen ?
 Calankeed ku dhaliseen ?
 Cuudkeed ku dhiciseen ?
 Cadowgeed ku jebiseen ?
 Maxaad caawa haysaan ?

Ciddaan la hadlayaayeeey !
Ilaah caadilaa jira
 Kitaab ceeb lahayn oo
 Wax kaste ba caddeeyiyo
 Rasuul caalimaa jira
 Caqidiyo xaqbaa jira
 Cilmi iyo aqoon iyo
 Caqli saafiyaa jira
 Caado aan xumayn iyo
 Curfi toosan baa jira

*Coomaadi : jaadadka
 gorgorka mid ka mid ah.*

Su'aal cadho ku daabacan
 Bal aan soo cidaadee
 Camalkaad samayseen
 Tee buu cuskanayaa ?
 Ama aad u celisaan ?

Carshi laysku laayiyo
 Qabiil lagu collooboow
 Maxaad dawlad calanliyo
 Qaran aad u celiseen
 Cahdigii* badaawada !
 Maxaad curaddo layseen ?
 Immisaa cagooloo
 Curyaan aad ka yeeshen ?
 Imisaad cidlayseen
 Ama caydh u bixiseen ?
Cabsidii Ilaahay
 Maxaad kala carrawdeen !

Cabbiroo qiyasoo
 Cid kaste ba waraystoo
 Cilmiga na dhegaystoo
 Taariikhda ceeb iyo
 Cambaar baad la hoyateen

Dharaar caafimaadeey !
 Waxaan kaa codsanayaa
 Cudurkani tolkay helay
 Ha ka caafimaadee
 Bal ku caawi waanoo
 Inay ku cibraqaataan
 Codkaygaasi gaadhsii

Dharaar caafimaadeey !
 Nabad curadtag noo noqo !

*Cahdi : (waa erey carabi ah)
 xilli; wakhti*

Cirkoo mayaygu hooriyo
Caaniyo barwaaqiyo
Cadceeddoo iftiintoo
Gurcudkii ka carariyo
Cuqdad-maydha noo noqo !

Casiisoow Allahayoow !
Alloow ciiddan soo celi !
Anigoo an ciil qabin
Cid wali na walaal iyo
Caloow aabbahay tahay !

Casiisoow Allahayoow
Rabboow ciiddan soo celi !
Dhulkoo wada caroosoo
La calool samaadoo
Nabad lagu caweeyoo
Carwo loo dareeroo
Carruuruuhu qoslaayaan !

Allow ciiddan soo celi !
Dhulkoo dawlad calankiyo
Shacabka ba cisaysiyo
Ciidan nabadda eegiyo
Madaxweyne caadil ah
Loo caleema-saaroo
Doog iyo cagaar baxay !

Alloow ciiddan soo celi !
Iyadoo curyaankiyo
Carmaltii la saaciday
Oo caydha laga baxay!

Casiisoow Allahayoow !
Dadkii cararay soo celi !

Cidhiidhiga qurbaha iyo
Celiyada shisheeyaha
Rabboow nooga soo celi !

Casiisoow Allahayoow !
Caloow aabbahay iyo
Cadar hooyaday iyo
Dad wixii carraabee
Ceelkii madoobaa
Inta ciidda lagu shubay
Cidla lagaga soo tagay
Cafiyoo Allahayoow !
Ku casuum jannada oo
Cadaabkii ka dheeere !

Ciiddii Islaamkaay !
Dharaar caafimaadeey !
Caano iyo nabadeey !

WAA SOO GUDUUDTAY

Waxa dhacda in badan in dadku kala dareen no-qdaan, kala dabci iyo kala abuur ba. Talo kasta oo la iskugu yimaado na waa lagu kala duwanaadaa. Ma jirto fikrad iyo ujeeddo gaar ah oo aan ka lahaa, laakiin waxaan maansadan marayey xilli (bilshii 4aad 1996kii) aan naftayda la sheeko badnaa oo deganayn. Waxa laga yaabaa in aan kaga baxsanaayey sheekoo yinkaa badan ee nafta, waxaan se doorbiday in aan ka soo qaato baadiyaha sawir mar walba dhaca oo markhaati u ah ismaandhaafka : waa labo walaal ah iyo hashoodii...

Gagadoonka waayuhu
Kol ba labo is geyin buu
Gogol mida ku seexshaan

Hashaydani godnaatee
Gaajada la liicdaay !
Geydhiyo gunuunucca
Galaayuuuska iga daa
Ku ma gabin dhankaygee
Waxa sida tan kuu galay
Gocor bayla kaa jira
Garashiyo aqoon daran
Dhaqashada na an geyin
Oo geel ba loo dhalin!

Hashaydani godnaadtee
Gaajada la liicdaay !
Ku ma gabin dhankaygee
Waxa sida tan kuu galay

Gurranooow walaalkay
Ayaa gocashadaydiyo
Taladii aan gaadho ba
U daruura gaashaan
Aniga na guhaad iyo
Igu qaaday guulguul

Markuu roobku gaagaxo
Ama uu galgaal yahay
Alalka iyo guuraha
Habeenkii la soo gudo
Wax la soo gurguurto ba
La soo gaadho ceelkii
Is gadaamo qayrkay
Anna geyfanaantii
Gorofkii madoobaa
Gunta aan ka soo bidho
Sow waa geddiisee
Intuu gees ka joogsado
Ma gembiyoo darkaagii

Haddaan gudunta qaatoo
Inaan kuu garaacoon
Kuu gooyo doono na
Geedkii an fuulo ba
Waa biri-ma-geydoo
Gacmaahaa ku laabmiye
Ama waa gamoor oo
Geelu ba ma daaqee
Maxaa geedka kugu diray
Ayuu igu guhaadshaa

Nirigtaadan gaabani
Habeenkay go'doontay
Garanweydo xerada na

Anaa baadi goobee
Guriguu iska seexdaa

Haddii guuto weerara
Ama guluf colaaeed
Galab lagu la beegsado
Giiryaale weeyoo
Gaashaan ma qaatoo
Ma gumaado cadowgee
Sida gilingilka* u carar

Markay gaajo qabato na
Gacal buu iska yeelaa
Guntiguu adkaystaa
Go' buu kuu hagoogtaa
Candhadaadan gudhan ee
Galoofowday waa hore
Ayuu goondhabeeeyaa
Ama godol ka raadshaa
Iyo gaax an jirin oo
Gacantu ku mariyaa
Geeraar ku seexshiyoo
Gujuu kaaga maalaa

Hashaydani godnaatee
Gaajada la liicday !
Gurranoo walaalkay
Gar na iga ma qaatoo
Horaan uga la giigee
Xalay gellin-dhexaadkii
Ayaan gocasho-boodkii
Gogoshiisa ugu tagay

Si aan good la weeraray
Ama aar gaboodya leh

*Gilingil : shimbir yar oo
madaxxa cad oo aad u feejigan*

Ugu galay godkiisii
Gellin iga ma raagin e
Kol uun gawska may dhigay
Ma gilgilay jidhkaygii

Wuxuu yidhi ma goohiyo
Gartii lagugu baabiyo
Gabay baad la socotaa ?
Gacanqaad na iga diid

Gadaal baan u joogsaday
Ka gaddoon ayaan idhi
geydhadi baan tabay
Gamaskaan wareentoo
Anigoo gemboon baan
Afka gacanta saaroo
“Gugii waa kan baaqdooy
Geyi laga hayaamuu
Ku habsaamay geeluye
Danta guud an eegnooy
Ha la guuro”baan idhi
“Ku ma gaadhin”buu yidhi
“Guunyadu luntaan”idhi
“Maxaa kaa galuu”yidhi
“An aroorsho geelee
Keen gorofka”baan idhi
“Ma ba geydid”buu yidhi

Waxaan idhi : *“gabooboow*
Gurranoo walaaloow !
Ima galin warkaaguye
Aan gorfayno xaajada”

Goroddiisa kor u lali
Gacmahiisa wada saydh

Indhahiisa igu giir
 Gees waliba na iga eeg
 Go'aankii na wuxu yidhi :
*"Kolla gaabsanmayside
 Gardaradan badheedhka ah
 Ani hayla soo galin"*

Hashaydani godnaatee
 Gaajada la liicdaay !
 Garaadkaygu wuxu yidhi
 Gibil na iga saarayn
 Gurranooow walaalkay
 Intuu golaha jiifee
 Talo ay ka go'antahay
 Anna ciilku hay gubo
 Adna gaajadaw samir

Hashaydani godnaatee
 Gaajada la liicdaay !
 Garaadkaygu wuxu yidhi
 Gibil na iga saarayn
 Gabbalku ba hadduu dhaco
 Waxaa soo gadaal mara
 Waa soo guduutee
 Guubaabadaa hay !

DHIMBIIL

Anoo u dhoofay dalka Maaleesiya oo waxbarasho na u tegey ayaa, ani iyo ardaydii kale een la socday, waxa nagu soo dhaweeeyey dhallinyar Soomaaliyeed oo aad ii cajebisay. Dabadeed markii ay fursad ii siiyeen in aan halkaa ka hadlo ayaan ugu deeqay maansadan oo aan iyaga si toos ah ugu ammaanin, laakiin sababt ayaa u sharaf ahayd. Wuxaan sidaa u yeelay si cid wali ba miisaan uga dhigato oy u horjoogsato muraayadda maansada. Wuxaan ku sheegay sidaan u sawiranaayey dhallinta lagu meel mari karo. Waxay ahayd/02/1997kii.

Dhulku wuxuu qoslaayuu
 Dhoollaha caddeeyaa
 Ubax dharab dul yaal iyo
 Dhirta midhaha bixisiyo
 Kuwa cadarka dhiiqiyo
 Cagaar wuxu ku dheehdaa
 Dhabankiisa saaraa
 Markay samadu Dhuuxow
 Soo dhawrto dunideey
 Dhulka hoos u eegteey
 Dhibaatada abaartiyo
 Dhaqannada is-jiidhiyo
 Dhalan-guurka aragteey
 Raxmad Eebbe dhaanshiyo
 Dhibco rooba oydaa

Anna dhaxanta jiilaal
 Ama dhalalo dayreed
 Ka ma dhabo jidhkaygee

Dharka waa ban saaraa
Kolka aan dhex joogsado
Dhallin aan ku diirsado

Haddaan dhidibbada u tumo
Maansadan dhimbiisha ah
Metel soo dhaweeya na
Haddaan miiska soo dhigo

Sidii kayn la dhawroo
Dhirteedii is-qabatoo
Dhamastiyo maraagiyo
Dhuurtiyo higlada iyo
Dharkaynkiyo galoolkiyo
Dhumaygiyo cadaaddiyo
Dheentiyo madheedhkiyo
Dhiddinkiyo sarmaantiyo
Baxarsaafka dhererkiyo
Dhumucda ba ku caan baxay
Dhammaantood walhanayoo
La dheelliay culayskoo
Dhuwankoo bislaadiyo
Dhanfaruur macaaniyo
Dheemaalku daatoo
Ballaygu na dhex jiifoo
Rahu *dhaa* da ! ka hayoo
Dhinac kale dabayluhu
Dhabanka u salaaxaan
Dharaartii shimbirahoo
Dhoorka uga baxayoo
Dhaqankooga gaarka ah
Cod ka dhiibanaayoo
Mid waliba dhiggeedii
Ka dheeree is-leedahay

Anna waxan dhawaqa
Waxaan dhiirranaadaa
Dhab waxaan u heesaa
Dhallin aan ku diirsado
Kolka aan dhex joogsado

Dhuuxoow dadkoo idil
Qof dhaqaqa gabay iyo
Dhoorrey kol ay tahay
Nin waliba wax baa dhibay
Markaasuu u dhoofaa
Saqda-dhexe u toosaa
Dhaayaha u waayaa
Dhegaha na u beelaa
Qaar baa u dheelmada
Ama dhimasho door bida
Oo Aakhiro u dhaxa.
Nin kaste na waxaa dhibay
Waxa uu ku dhaatee
Uurkiisa lagu dhigay
Dharaartuu haleelo na
Dhulku qaadan waayaa
Aniga na waxay dhibay
Xiddiddada dhexdoodiyo
Dhuuxiyo wadnaha iyo
Waxa dhiigga ii galay
Dhab waxaan u aaminay
Nololshu ba dhunkaal iyo
Laf la dhuuxay inay tahay
Dhadhdhankeegu milix yahay
Dhallinyaro hadday jirin

Dulmi yaa ka dhiidhiya ?
Dhiigooga yaa hura ?
Kolkay dawlad dhalata na

Dhidibbada ayaw tuma ?
 Danta yaa u dhididoo
 Dhaqaalaha ayaa kaba ?
 Dadka dhoohan yaa haga ?
 Markay talo dhammaatee
 Doonidu dhaqaaqda na
 Ayaan dheelitaankiyo
 Dhicitaanka uga ba'a ?
 Dhaxal maaha sharaftuye
 Yaa u dhabar-adaygoot
 Kala baxa dhadhaab adag ?

Rag an dhawri weeyaan
 Dharaartood se weli tahay

Dhallin weeye diintiyo
 Dhabta hooyadood iyo
 Wixii dhreibta* lagu baray
 Weligood ka dheeraan
 Dhaqan reer-galbeediyo
 Wixii dhoof ku soo galay
 Dhegta aan u raaricin
 Dalkooda na dhurwaagiyo
 Ka ilaasha dhidarkoo
 Dhinacyada ka joogsada
 Shacabka na an dhaadhyin e
 Ku xambaara dhabarkoo
 Dhaqankoo xumaadiyo
 Ka ilaalsha dhugatada
 Oo dhuuni-raacciyo
 Dhiigmiirashada neceb

Dhallintaan ku diirsadi
 Dhiddig iyo lab weeyaan
 Dhammaantood tol weeyaan

*Dhereb : harag la xardhay oo
 la qurxiyay oo dhallaanka lagu
 xambaaro, lagu na seexiyo.*

Hadday debed u dhoofaan
 Waa dhaan aqoon iyo
 La soo laabma dheeraad

Dhallintaan ku diirsadi
 Dhaldhalaalka noloshiyo
 Dhabaqdeeda beenta ah
 Dhab intay u qaataan
 Naftooda u ma dhiibaan
 Waxan dhuuni galin oo
 Saxadooda dhaawaca
 Dhirta xoolo daaqaan
 Hanti ku ma dhammeeyaan
 Sigaarka na ma dhuubtaan
 Geedaha dhanaan iyo
 Ma dhamaan biyaha kulul

Waqtii dheeman lagu gadin
 Ma dheelaan khamaar oo
 Qosol ku ma dhammeeyaan

Dhallintaan ku diirsadi
 Dhusuq sooma laaqdaan
 Uskagga na ma dhuuqaan
 Dharka* ay hillaabtaan
 Dhegdhegga u ma quudhaan
 Dhoobada ma mariyaan
 Dhegadka na ma saaraan

Dhallintaan ku diirsadi
 Fac weeyaan u dhaargalay
 Inay dunida dhaafaan
 Si ay taas u dhaliyaan
 Intay dhaan aroorshaan
 Soo dhuuxa waxa jira

Dhar : hu'; marashi

Dhulka lagu horowmaray
Garaad aan dhama'ayniyo
Inta ay ku dheehaan
Dhaqankay lahaayeen
Dhaxalsiiya qaar kale
Oo sii dhamaystira
Dhiskii ay bilaabeen

Dhallin weeye dawgiyo
Dhabbaday ku joogaan
Oodaha dhex yaal iyo
Dhudhubteeda garan oo
Dhib wixii hor yaalla na
Dhammaan-dhacan iskaga gura

Dhallintaan ku diirsadi
Haddii dhaawac lala rabo
Niman dhiirran weeyoo
Habka looga dhuuntiyo
Dhabbarada yaqaan oo
Dhaqaaq-joog u tababaran

Qaddar baa wax dhaafshee
Haddii dhoogta lala helo
Niman weeye dhaartoo
Weligood is dhiibin e
Iyagoo dhursugid qaba
Dhutiga ba ku meel mara

Dhallintaan ku diirsadi
Dharaartay is khilaafaan
Ama dhaco is-maan-dhaaf
Nin na dhagax ma qaatoo
Ma dhirfoo ma diriree
Horta ways dhegaystaan

Dhigta doodda keentay
Kol ba dhinac ka tiirshaan
Waxa lagu dhammeyaa
Dhunkashiyo is-gacan-qaad

Dhallitaan ku diirsadi
Waa dhawrto-diid oo
Dhulkooday ka maalaan
Dhaqdhaqaqa nololsha na
Dhammaan way tixgeliyan

Iskuul kooga dhiga iyo
Ka shidaaya dhuxushiyoo
Dhakhtarkiyo tumaalku ba
Iyagay ka dheegmeen

Dhallintaan ku diirsadi
Dhihis iyo wax-ii-dhiib
Iga-dhici cadaawaha
Mid na kugu ma dhaafaan
Dhankay kaa xigaan uun
Dhayal loo ma soo maro

Dhawaqaan maqlaayoow !
Inta aad tahay ka dheeree !

Dhimbiilshaan arkaayaay !
Dhamacdaada sii huri !

Habeenyahow na dhaaf oo,
Haddeed kuu dhammaatee
Dhulkayaga iskaga guur !

SIRTA NOLOSHU WAA ADI !

Waxaan dhoofay oo aan dalka ka tegey anoo naf kale qalbiga kaga lammaan laakiin se la socon. Markii an gaadhey halkii aan ku socday, oo ahayd Maaleesiya, ayaa waxa igu soo kacay xiise oo iga dhigay nin daad qaaday. Waxaan hadh iyo habeen ba markaa wehel ka dhigtay gabay iyo guux. Waxaan tirihey maansadan sida fiican u muujisay dareenkaygii 30/03/1997kii.

Simaneey naftaydaay !
Sadarrada Quraankoo
Sabbixiyo Walleyl iyo
Saad iyo Wassaafaad
Calanka u sidaan iyo
Salawaadka Nebigiyo
Salaantii Islaamkoon
Salka ubax u dhigay baan
Hud-hudkii Suleemaan
U soo saaray baalkee
Ayaamaha Salaasada
Xilliyada Salaadda na
Subixii mar laga baxay
Ayuu sudhi albaabkee
Ka saar oo qalbiga saar

Simaneey naftaydaay !
Kalgacayl sidiisa ba
Ma siffeeyo qalin oo
Sadar lagu ma qeexoo
Ma suureeyo gabayguye
Sir weeyaan ku daabacan

Halbowlaha salkiisiyo
Surimada waraabshiyo
Sambabbada dhexdoodiyo
Seedaha wax qaadoo
Suugaan dhammaanteed
Haween saracyadoodiyo
Sabarkiyo sibraha iyo
Socodkiyo dhaqaaqiyo
Sanqaroor gammaan iyo
Sunnayaasha lagu dhigay
Saraw dhaafi weydo
Solladiyo* halkuu yaal
Sallaan way u waydee
Sirta noloshu waa adi !

Simaneey Adduunyadu
Samadaasi weeyaan
Adna siinaddeediyo
Dayaxaa la sudhay ee
Ka siraadi baad tahay !

Simaneey adduunyadu
Waa sadarro daabacan
Cidda lagu sifeeyiyo
Saxeexeedu adi yahay !

Simaneey Adduunyadu
Soor iyo sed weeyaan
Dhadhan laga sugaayoo
Laga sooci karin oo
Saxansaxo udgoonliyo
Subaggeegu adi yahay !

Simaneey Aduunyadu
Harraad ku ma samaatee

*Sollo : meel ragkó ah oo sare.
Waxa badanaa la dhigtaa
waxyaabaadka la rabo in ay
gacan carriureed gaadhin.*

Samsamkii Rasuulkoo
Saxar aan lahayn iyo
Biyo saafi yaad tahay !

Simaneey Adduunyadu
Fannaan wuxuu sameeyiyo
Suugaan hadday tahay
Sancadii qurxooniyo
Sawdkeedu waa adi !

Simaneey Aduunyadu
Hadday tiro sognayn oo
Ka sokaysa toban oo
Sagaal dhaafin ay tahay
Syaadaad ka leedahay !

Simaneey adduunyadu
Samaan iyo hadday tahay
Sareediyo barwaaqiyo
Sinnaan iyo walaalnimo
Sumaddeedii baad tahay !

Simaneey adduunyadu
Salow iyo dhibaatiyo
Silic iyo abaar iyo
Saxariir hadday tahay
Sabirkeedii baad tahay !

Simaneey naftaydaay !
Sacaadiyo Hibaad tahay !
Suleekho na mar baad tahay !
Saxarliyo Sahraad tahay !
Kol na Suubban baad tahay !
Mar na Saafi baad tahay !
Siraad iyo Sedaad tahay !

Mar na **Seynab** baad tahay !
Anna saamigaygiyo
Saaciidadaydiyo
Saldhigaygii baad tahay !

Simaneey dharaartii
Saacaddii madoobaa!!
Sacab maad lulaysoo
Ma sabooti baa dhacay ?
Kuwii siday farriintee
Soo diray waraaqaha
Ama soo kac igu yidhi
Ma sun bay i waraabsheen ?
Sixir may igu taabteen ?
Sidee baa la ii karay ?

Sax inaan ahayn oo
Saraayiyo fal aan qabay
Wax i suuxshay mooyee
Sirilaanka goor aan
Dusheeda sabbayn iyo
Saq-dhexaan baraarugay
Sawirkaygii baan helay
Sadrigiyo wadnaha iyo
Saabku na i madhanyahay
IlyaaS baan sariirtoo
“*Siman aaway?*” baan idhi
“*Xaggee baan u soconnaa ?*”
“*Haadkani sabbayn iyo*
Gaadiidka samada na
“*Maxay saaray ?*” baan idhi
“*Oo suunkan igu xidhay ?*”
“*Sidee baan u soo koray ?*”

Simaneey naftaydaay !
Soddon jeer intaan kacay
Sow kaa ma raadcayn
Dadkii sarabka loo dhigay !

Simaneey naftaydaay !
Naftu waxay i siisoon
Ku hammiyay siddeed jeer
Inaan ka ba sannaadhoon
Saqafkeeda jiidhoon
Daruuraha siyaaxoon
Saaruukh la soo ganay
Sidiisii u soo lalo

Soo dhaadhacaygii
Cidlaan saabir joogsaday
Halkii aan ku soconniyo
Sabadkii markaan imid
Cirkaan saacad eegoo
Gacmahaan sarow diray
Saadtiroow Ilaahay
Subxaan laga ma quustee
Weli waan suaayaa

Saaxiibbaday iyo
Dadka kaan su'aali na
Jawaabtuu i siiyaa
Waxa ay ku simantahay :
“Berray soo baxaysaa”
Ama “sahan dambay iman”

Sebi laga arooroo
Been lagu sabaayoo
La siraayo baan ahay

Simaneey naftaydaay !
Qalbigay saddama oo
Waan suluglemeeraa
So'dii aan fadhiista na
Dhulkaan samay ku jeexaa

Salaaddiyo cibaadada
Sahwi bayga kala dhima
Subcintii **Quraankiyo**
Werdigii sugnaa een
Weligay samayn jiray
Isa seegrnay waayadan

Saxal iyo Marriikhiyo
Nin Shuhuura sudhan oo
Illeen saaqan baanee
Sawdka iga baxaayiyo
Sallax aan ku joogsaday
Suulkayga taabtaan
Sanqadhaadi moodaa

Subaxoo dillaacoo
Dahab lagu sibaakhiyo
Dayaxoo siraadiyo
Ubaxoo samaysmoo
Sayaxii dul yaal baan
Sawirkaagii moodaa

Saqda-dhexe habeenkii
Markuu seexdo qayrkay
Odxo lagu sinbiidhmaa
Li saarma gogoshoo
Sas baa igu abuurmoo
Madaxay saloolmoo

"Siinyaallo" * bixiyoo
Sintaan ugu fadhiistaa
Suxulkaan wareentaa
Fartaan dhabanka saaraa
Mar na waxan saloogtaa
Saqafkiyo albaabada
Sidaas baan suxuurtiyo
Eedaanka subaxii
Simaneey ku gaadhaa

Siliciyo dhibtaan qabo
Samadaa ilmaysoo
Dhirtaa ubaxxa saydhoo
Shimbiruhu **Sareedooy**
Cidoodii ka saahide
Anna hadal ka soomoo
Soortii ma cuno oo
Hurdadii ma seexdoo
Jidhkii baa i suuqmoo
Saxadii naftaydu ba
Khatar bay ku sugaran tahay
Haddaan gaadho saakuun
Adoon **Suubbaneeey** iman

Simaneey naftaydaay !
Sudeef* iyo dalxiis iyo
Dawaaf suufiyeed iyo
Suuqmeerid u ma bixin
Salowgiyo dhibaadtada
Saxariirta aan qabo
Dibi soofay ma ihiye
Sababteenna weeyoo
Sahan baan ku maqanee
Ha saluugin maalmaha

Siinyaal : (erey faransiis ah)
signal

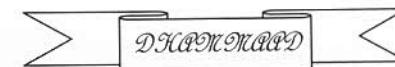
Sebanka na ha ceebayn
Samirka na ha moogaan
Sekadii jacaylka na
Anigaa isa saaraye
Sida aad u jeceshahay
U seexoo u soo toos

Dharaartaan sugayniyo
Aroos lagu samaado na
Saatir baan baryaayaa
Inuu suurageliyee
Soo raac dabaylahaa
Safaaraadka dunidiyo
Sawir-qaadayaashiyo
Kuwa qora saxaafaddu
Dhammaan way ku sugayaan
Intaad soo baxayso na
Mawlac aan siyaartoo
Sawirkaagu yaallaan
Qalbigayga kuu sudhay

Saatiroow Allahayoow !
San-ku-neefle oo idil
Haddii aanad saacidin
Talo suubin maayee
Alloow sahal ammuuraha !

Saatiroow Allahayoow !
Samray oo adkaystaye
Alloow sahal ammuuraha !

Sudeef : dhulmar; dalxiis

GELIYA LAABTIINNA

Aniga iyo saaxiibkay Xassan Sh. Cali, oo aan isla joognay Maaleesiya, ayaa waxa na wada helay daltabyo oo waan xiisoonnay. Kadib markaan habeen isla soo jeednay een u fiirsaday wixii Xassan hayey ee tiiraanyo iyo murug ahay, ayaan illaaway taydii oo waxa aan ka doorbiday in aan tiisa ka hadlo. Waxa aan isku dayey in aan farriin u dhiibo dayaxxa oo habeenkaa Aad u ifayey ila na soo jeeday. Waxay maansadani ku socotaa wiilashii uu Xassan kaga soo tagay Xamar iyo afadiisii. Taariikhdu waxay ahayd 21/04/1997kii.

Gabbal dhacay habeenkoo mugdiga

Dunida gaadhsiiyay

Dadkoo wada gamaanyooday* oo

Gogosha loo hoyday

Oo gebi* la seexdoo hurdada

Gaax la miranaayo

Waxa aan la gawriiro ee

Gegada ii saaray

Waxa aan la guuxaayo ee

Gama'a ii diiday

Gaaridaan jeclaadiyo waxay

Gabanno ii haysay

Ayaan galab ka soo dhoofayoon

Soo gadaal maray e

Garaadkii Cisaam baan tebiyo

Aanas oon gabay e

Waxa gubaya laabtaydu waa

Gocashadoodaas e

Dayaxyahow gargaar baan rabiyo

Gacan walaaleed e

Gamaanyood : lulood; hurdood; hurdo ama lulo ha ku saaqdo.

Gebi : dhammaan; idaylo

Adaa guri ku hoyanayn iyo
Gogol la seexdaaye

Adaa ii garaabaaya oo
Guda habeenkiyiye
Adaa garan waxa i haysta oon
Garab ku weydiin e
Gacanqaadka ii dhiib adaa
Gacallahayga ahe

Nin gasiirad joogoo qalbigu
Gaardiyaa ahay e
Gorgor baadadkii laga gurro
Gaydhan baan ahay e
Gaadiid an raaciyo ma jiro

Tigidh an goostaaye

Adaa badaha guuxiyo ka lala

Gebi wax joojaaye

Adigaa Galbeed aadayoo

Garan dalkaygiyiye

Waxaad sii guclayso ba markaad

Beleddadii gaaddho

Geyigaan ka soo dhoofay iyo

Xamar markaad gaadho

Goobtii Bakaaraha ayaad

Garani doontaaye

Rugtu geesta bidix bay halkaa

Kaga gudboonayd e

Intood gorodda laalaadisood

Gacanta sii dayso

Hoygay galaan iyo markaad

Garato muuqooga

Guddoonsii salaan gaar ahoo

Gebi ahaantood ba

Jidhkuun baa go'doomoo
 Dalkii gaadhi karahayn e
 Waxaad iiga geysaa in uu
 Gurigu ii muuqdo
 Waxaad iiga geysaa in aan
 Goor kaste ba joogo

 Waxaan geesiyaashaan dhaloow
 Guure ugu dhoofay
 Idinkoo ganuunkii dhamoo
 Gama'san oo jiifa
 Gogoshiyo halkaad seexadteen
 Waxan u gawriiray
 Gellin waxan duljoogo ba waxaan
 Gacanta nii saaray
 Gafuurkayga waxan nii duldhigay
 Ama afkoo guuxi
 Ilmo gobo'da haysaa waxaan
 Niigu gabax siiyay
 Waxan socod u goosteen guntiga
 Xoog iskugu gijjay
 Garbadii dareenkiyo waxaan
 Geed ba uga booday
 Aasiya gunteediyo dhul aan
 Geela lagu maalin
 Dhul aan giirre soofiyo lahayn
 Goodir miranaaya
 Garanuugta cayntiyo dhul aan
 Gool la qalanaynin
 Digir iyo galley iyo dhul aan
 garowga xiisaynin
 Gasiin waxan niqin iyo dhul qoosh
 Lagu ganaanaynin

Dhul geedkii ad qaado ba besbaas
 Gorodda loo saaray
 Oo geedagaal iyo la cuno
 Milixda oo goor ah
 Dhul gumeysi diidoo hadda na
 Gaalo lagu beeray
 Oo soo-galaytida la dhaho
 Gebi ba reerkeenna
 Gujo iyo gulgula-doobin iyo
 Guluc laguu eego
 Dhul laguu garaabayn haddaad
 Gees u yara baydho
 Gurmadkii walaal iyo dhul aan
 Gacal na ii joogin
 Waxaan galoo waxaan gudo dhul aan
 Laygu garanaynin
 Malay* hadalka loo gaabsho oo
 Gaadmo kugu laaya
 Maaleesiya waxaa igu gabree
 Geeddi igu keenay
 Guulguul ustaad iyo kalaas
 Goor kaste ba jooga
 Itixaanno gaashaamo adag
 Igu gufaynaaya
 Geddaydaa nin joogaa wax baro
 Waxa geyaysiiyay
 Ama geylanaan* iyo wuxuu
 Golongol ii gaadhay
 Gaajada waxaan ugu samreen
 Seexad uga giigay
 Jidhkaygii galaallaa waxaa
 Gibil madow saaray
 Waxa goday dhafoorkee indhaha
 Goofka iga yeelay

Malay : waa magacca loo yaqaan dadka ku dhalshay ee ku dhaqan dalka Maaleesiya.

Geylanaan : hawllanaan; dedaal badnaan.

Gas waxaan u yeeshen timaha
 Goynta uga daayay
 Inaan keli gannoodiyo dadkoon
 Gooni uga joogo
 Gantaalaha dareenkiyo qalbiga
 Gocasho boodkiisa
 Gidaar tiirsigaygiyo xubnahan
 Wada gariiraaya
 Iyo goonjab madaxxa i jebshiy
 Socodka oo gaaban
 Waxaasoo galiiyo ah waxaan
 Guudka ugu qaata
 Bal gardaadi baan leehay oo
 Libin ha gaadhaan e
 Waxaan uga golleeyahay ba waa
 Gaagab-bixintiin e
 Guulaamo rooboo curtoo
 Soo gudaa jira e
 Gabbaadiyo waxaan nila rabaa
 Guri la seexdaaye
 Gaajiyo iyo abaar siifadeed
 Baa guyaal jiri e
 Guunyiyo aqoon baan rabaa
 Niga gargaartaaye
 Haddaan gebagebeeyoon warkiyo
 Hadalka soo gaabsho
 Murtidani gabowdee qalbigu
 Gaaxday iga hooya :
 Gudin iyo hangool iyo williyo
 Gorofkii haaneedka
 Iyo gogoldhig weeyaan waxaan
 Gaadhi karayaaye
 Ninkii gayfan uun baa hantiya
 Guusha magacceed e

Nin gaasiray naftiisoo gembiyay
 Gorofkii aad siisay
 Inuu godob ka sheegtaa hadda na
 Waa gef iyo been e
 Nin waliba wuxuu galabsaduu
 Gacanta saaraaye
 Sidaasuu Ilaaahay gartay e
 Geliya laabtiinna

QAADDIROOW !

*Waxa hubaal ah in uu yahay aadamuhu mid taag
daran oo nafta iyo damacceeda faraha badan ka
adkaysan. Kol uu dambaabaa, hadda na uu
toobadkeenaa, hadda na halkii buu ka laabmaa.*

*24/05/97kii waxay ahayd maalin ka mid ah
maalmaha aan is lahaa ma toobad keentaa!!*

Qaadiroow Allahayoow qalbigu
Way qadhqadhayaaye
Ibleys baa naftii qaatay oo
Waan qarxanayaaye
Qoolkiyo mareegtuu ku xidhay
Qaadi kari waaye
Quraankaan dhegastyiyo wacdiga
Laga qisoonaayo
Qiyaamaha xasuustiisa iyo
Qaybka iman doona
Qabuurahan arkaayiyo waxaa
Culimo qaylyaysa
Quruumaha dhammaadee anoo
Jooga qubanaaya
Inaan ku cibraqaatay ahayd
Oon qaddariyaaye
Hayeeshee nin qaarqaad* ku jira
Qawlku galawaaya
Nin Ibleys qafaashi na ka daran
Oo qaldhabayaaye
Qajeelo ba cibaadada sidaan
Ugu qamaamaayay
Qaballuuus* sidiisaan dhaqaaq
Qoobka rogayaaye

*Qaarqaad : aad-u-bugkid;
sagkaraad; had ba qaar
la-kicid; saabqaad.*

*Qaballuuus : socodka qof
daallan ama dhib qaba;
cagajiid.*

Eedaanka oo qaw leh oo
Gebi la qirooday
Qubbaddoo dhawaaqdiyo dadkoo
Wada qalqaalaaya
Qaadkaan cunaayaan Alloow
Qiimageliyaaye
Qiil baan u raadshaa wakhtiga
In aan qalleeyaaye
Qayil oo barjee baan idhaa
Waa lagaa qoriye
Faral qaawan goortaan idhaa
Maad iska ba qaadid
Qushuuc ka ma helaayiyo dareen
Lagu qaboobaaye
Qaamuusyo ii yaalay baan
Kala qorsheeyaaye
Qiyaamkiyo sujuuddii ayaan
Kala qabyeeyaaye
Naftan qooqday goortaan idhaa
Qabo hoggaankeega
Anoo toobad qoondaystayoo
Qalaya beerkayga
Oo toban qaraar baan guntay e
Qaanta iga dhaaf le
Dembii ka ma qadnaadee hadda na
Waan qudhqudhiyaaye
Alloow naarta qiiqeeda iyo
Qaaca lagu sheegay
Qarqarsiga cadaabkee naflaha
Lagu qisaasaayo
Qalbigaan ka ooyaa markii
Laga qisoodaaye
Afkan qaadmay indhahoo qayaxan
qawlallada jiidmay

Qashuushkaad arkaysaa naftoo
 Qulubsan* weeyaan e
 Alloow quudarrraa igu jirtoo
 Quusi iga dheere
 Qufraankaaga weeyaan waxaan
 Quudayaan weliyee
 Qaflad lagu dul saaraa ka culus
 Qaaraddoo idil e
 Qufulkaa in aad iga rogtaan
 Kuugu qaylsaday e
 Qirtay waxan sameeyiyo Alloow
 Qaladdadaydiye
 Quwaddaada uun baan gacmaha
 Hoos qabsanayaaye
 Adigaa **Qafuur** ehe haddaad
 Qaladka ii dhaafin
 Xaggeen qaban adoo qudha aya
 Qaadiroow jira e

Yaa Xayu Yaa Qayuumoow anoo
 Wada qushuucaaya
 Adigaa **Qahaar** ehe haddaan
 Qodob ku weydiisto
 Qalbi nuurka qaybshiyoo Alloow
 Qabowga iimaanka
 Qasadkaan lahaa waa intaa
 Een u qaylsaday e
 Inaad igu quwaysaan rabaa
 Qaadir baad tahay e

*Qulubsan : qof qulub hayo
ahaan; hammi hayo ahaan.*

HALKUU XAALKU MARAYAA ?

*Maansadani waxay ka mid tahay maansooyinka aan
ku xasuustay dalkii iyo dadkii markaan dibedda uga
baxay een tagay dhul shisheeye. Wuxaan Xirsi, oo ah
magac-u-yaalka maansada, ka waraysanayaa dalkii iyo
dadkii sida ay yihiin. Wuxaan joogay wakhtigaas
Maaleesiya, taariikheduna waxay ahayd 01/07/97ki.*

Ayaamuhu xasuus iyo
Xadantoojin badanaa!

Qaddar xeerashiisiyo
Xukunkiisu adaga!

Waqtii kaa xumaada na
Xadhkahiisu daranaa !

Jacayl xiise kululaa
Xummad iyo kar badanaa!

Qof **Ilaah** xusaayaa
Xasillooni badanaa!

Ninka ceeb u xayta na
Xiinkiisu badanaa!

Rag markay xidhixidhayaan
Dumar xeelad badanaa !

Bissad kugu xanaaqdiyo
Ninka xoog ku taliyaa
Xangaruuo kululaa !

Xakiimoow Ilaahay

Xeerkisu wacanaa!

Xil ad qaadday culusaa

Xishood qiima badanaa!

Xiisaha bilawgiyo

Xaydaanka guud iyo

Arartaan xarrago-dhigay

Wax ba yaan ku xiiqin e

Xirsyoow waxaan rabay

Xijjaabka an ka qaadee

Xudduntiisu waxay tahay

Xadantada qurbaha iyo

Dal-tabyiyo xanuun baa

Xilligii an joogo ba

Xayiraaya nololshee

Xog-ogaal inaad tahay

Ayaan kuu xasuustee

Halkuu xaalku marayaa ?

Dhammaan xaafaddii iyo

Xaaskii ma nabad baa ?

Xajkii aabbo muu tegey ?

Xasna maa la guursaday?

Xertii **Yuusuf Kownayn**

Xalqaddii aqoontiyo

Xadraddii ma oogtaa ?

Xawaashkiyo khudaartii

Xadiikii gaboobiyo

Xaabsade* ma keenaa?

*Xaabsade : mid ka mid ah
nuucyada tareennadii isku xidhi
jirey Jabbūuti iyo Diri-Dhabe*

"Sabaaxii" xagga sare

Xabxabkii macaanaa

Ma ka soo xammaallaa ?

Sabaax : nuuc ka mid ah

baabuurga xamuulka

Xamareey hasheennii

Xadhuunkii ma daaqdaa

Dooxi **Xumbuli** iyo

Xareeddii qaboobayd

Waxay soo xayaaddo ba

Xaruntii dugsoonayd

Ma ku soo xerootaa ?

Wershadihii ma xiimaan ?

Mise waad xaraashteen?

Haraadkii xagaayada

Iyo xooggii "korontada"

Xal miyaanan loo helin ?

Xuquuqdii shaqaaluhu

Weli may xanniban tahay?

Xaggan kale **Ugaasoow**

Sidee loo sugaa xays ?

Sidee loo jirtaa xayn ?

Sidee loo listaa xoox ?

Sidee loo dhamaa xoor ?

Sidee loo shitaa xulad ?

Xilka seed u gudataan ?

Sidee loo maraa xaal ?

Ragga seed u xulataan ?

Xaram seed u aaddaan ?

Sidee loo dhaqaa xaas ?

Xirfadaha aqoontiyo
Sidee loo bartaa xaraf ?

Xarbigii sokeeyaha
Sidee loo xujeyyaa ?

Shacab xarafsanaayoo
Xasilaan ka imid ee
Sidee loo xadaayoo
Xaqa looga weecshaa ?

Xagan kale **Ugaasoow**
Xadhiggii walaalnimo
Sidee loo xajinayaa ?
Xasad iyo nacayb iyo
Xumaan maa la leeyahay ?

Iyagoon xanaaq qabin
Niyaddoodu xalantahay
Raggu xaadhimaha guud
Ma xafiiltamaan oo
Ma xifaale-doodaan* ?

Qabiil mayni kala xidhay ?
Mise waad ka xiirteen
Oo waad xabaasheen ?

Xurguf soo qabowdiyo
Xummad aan badnayn oo
Xilli hore la soo maray
Ma xasuuusataan oo
Maad xiisogelisaan ?
Mise xaajiyaashii

*Xifaale : si huffman oo edeb iyo
maadi ku jirto oo wax la isugu
sheego*

Xil-dhibaannadeennii
Dadka way ka xaadheen ?

Culimmada xadiistiyo
Xarafkii **Ilaahay**
Car ! miyaad xurmaysaan ?
Mise waad ka xadafteen
Xaashiga dastuurkoo
Waa laysku xuuxshaa ?

Xarumaha aqoontiyo
Xisbiyada kuwee badan ?

Duqda xaabaleydiyo
Xadhiglahaa dillaalka ah
Wixii laga xayuubshaa
Xaggee buu ku hoydaa ?

Carruurtii xashiishkiyo
Xabagtiyo "daroogada"
Xafiisyada hortoodiyo
Xabaalahaa la kuudaday
Xakamaha ma saarteen ?

Xaaraanta-quutiyo
Ninkii xoog ku daaqsada
Dadku may ku xoomaan* ?
Mise xeerka diintiyo
Xaqaa lagu dabbaalaa ?

Xoon : (ku ...) ku soo urur

Wuxuu soo xammaaluu
Xaydnaado waayo ba
Dadka kii xabeebsada

Xuuftooma* ee dhaca
Maxaa lagu xishmeeyaa ?

Biliqada xafiisyada
Halkan baa xag-xagad lehe
Ka xayuubi hebel oo
Xusseen iigu dhiib iyo
Xarfaddii ma dayseen?

Xukunkiyo hoggaankiyo
Inta xaajaleyda ah
Xuduud maw dhaxaysaa ?

Xisbiyadu galgalashada
Xajiinta-iska-reebkii
Xumaanta-iska-maydhkii
Shacab-xeeladayntii
Halgankii xoriyaddeed
Xilkii loo gudboonaa
Miyaa lagu xamaartaa ?

Xinif iyo colaad iyo
Xirribo-iska-eeg iyo
Xiniinyo-iska-saar iyo
Xoodaan-ku-qalad iyo
Kol ba xiisad-kicin iyo
Xigaalahaha-habayn iyo
Xididdada-u-goyn iyo
Xasad maad ku dhaqantaan ?

Xawliga dhaqaaluhu
Xanjaadkuu ka liiciyo
Xagal-daacadisiisii
Xulbad maad ka siiseen ?

Xuuftoon : daal iyo tacab
badan dartii neeftu ha kugu
dhegto.

Ma ka siibmay xuubkii ?
Xawaaraha ma kiciyoo
Xusul-duubo maw lalay ?
Mise xaabsi iyo boob
Xanuun maamul keenaa
Ka xadqaaday oo dilay ?

Xarunteenna oo qudha
Xilligii gumeystaha
Iyo maalmahii xigay
Ilaa xiisaddeenennani
Wixii xoola soo galay
Xaagaan kol ay tahay
Iyo xoogsigeennii
Ma abaar xasuuqdiyo
Ayax xoomaya liqay ?
Mise waa xattooyoo
Xukunkeedii baa hadhay ?

Xabashida hubkeedii
Geedkii xadhaadhaa
Xashiish lagu sumoobiyo
Xabsi aad arkayn oo
Xaaskaaga qadiyoo
Jeebkaaga xada iyo
Xusullada wax kaa xidha
Xannibaad inuu yahay
Xaqiiq maad u garateen ?

Waa cudur xajiin iyo
Xaliib aad ka qaaddoo
Garaadka na xab geliyoo
Naftaada na xasuuqee
Ma xisaabtanteen weli ?

Xidhmadaa caleenta ah
Xarfadiyo dareemada
Lacagtaad u xoorteen
Xilligeedii waa kan e
Maxaa nooga xaasilay ?

Waa boog xanuun lehe
Dhaqaalaha xumaadiyo
Xoolahan la qubayeed
Xabashida u geysaan
Xikmaddeed ku garateen ?
Mise xeelad weeyaan
Xudunteeda aan helin
Iyo xuunsho-daba-roor ?

Nabaddaa xasuus lehe
Xasilloonideennii
Keebtii qaboobayd
Iyo xaaxigeedii
Miyyaa lagu xayaadaa ?

Xagaagiyo kulaylaha
Xoogii bannaanaa
Nin ba xaadhintiisii
Xamdi muu ku seexdaa ?
Mise **Xamar** sideedii
Xabad baa shaqaysoo
Casarkaad xerootaan ?

Xaash-xaashka galabtii
Ma xarrago dareertaan ?

Xaqqii loo halgamay iyo
Wixii loo xaraabady

Ma xaqijiseen oo
Xuduuddii ma gaadheen ?

Xidigahaa la soormee
Maw xaydateen socod?

Beertii xornimadiyo
Xeradii midnimadiyo
Xarbiyoow walaalkay
Maxaa lagu xasuustaa ?

Dadkii galay xabaalah
Xabadaha dadkii liqay
Xabsiyada kuwii galay
Iyo xaasaskeennii
Inta miino lagu xidhay
La xasuujay gebigood
Ama soodh-ku-xadhadhkii
Iyo silig-ku-xeerkii
Xumaantii gumeystaha
Xiska maad ka saarteen ?

Annagoon xumayn oo
Geeliisa xadin oo
Ka xodxodan walaashii
Ninka orod xawaaro ah
Ka soo xaytay **Yurub** ee
Dalka xoog ku soo galay
Dabadeed xishood li'i
Xaqiraad daraadeed
Xasharaad sidiisii
Nagu xaadhay salabaha*
Xukunkiisa "Laahaay"
Xafiiskeedu muu nacay ?

*Salabe : ulo dhudhuuban oo
manfiqda laga sameeyo.*

Mise waa xaggeennoo
Inaan xaashigegii
Ku xarriiqno qalin oo
Xeerkeeda marinno ba
Xisaabteenna ku ma darin ?

Ma rag baa ku sii xidhan
Ama xeedho ku la cuna
Oo weelasha u xala ?

Xaggan kale **Ugaasoow**
Xalay baan riyoodoo
Xangey iyo marroor iyo
Xabagtii cadaaddiyo
Xamakow cunaayoon
Xanjo raamsanaayee
Xaggee baan u qaadaa ?

Mar na faras xariiroo
Xakamaha aqoon baan
Kaga xiiminaayee
Xaggee baan u qaadaa ?

Mar na xaadhin weyn baan
Dad ku xeerinaayoo
Xirsiyo u dhigaayee
Xaggee baan u qaadaa ?

Kol na daad xanniban oo
Gellin soo xaraartaan
Xumbaduun ka gurayee
Xaggee baan u qaadaa ?

Kol na xuunsho iyo haad
Iyo xuur gabowdaan

Xal la raadinaayee
Xaggee baan u qaadaa ?

Mar na xeedho weyn baan
Anigoo xafaaro ah
Xeraad* laygu siiyoo
In aan xaabo daayoo
Wax ka xaadsan waayee
Xaggee baan u qaadaa ?

Maansadan xog-doonka ah
Xadkaa aan ku joojee
Xirsiyoow waxaan rabay
Xadantiyo su'aal iyo
Xanuunkaasi weeyee
Bal i soo xasuusoo
Ina Xaashi gaadhsii

*Xeraad : dhuuniga ama soorta
la cuno habeenki*

MARYAN

Waxa ila joogay nin saaxiibkay ah oo ka calaacalayey gabadh uu doonay weli se aanay u suurogelin in uu la aqal galo. Wakhtigaa, oo ahaa bishii 6aad ee 1997kii, waxaan joognay meel fog oo rajo ay isku arkaan ba yarayd. Waxa se aniga iga dhex guuxayey dareenkii gabadha oo meesha ka maqnayd. Waa jacayl daacad loo noqoni waayay sida ay iyadu u arkaysay, waa jacayl sibiq ku galay, cadhada iyo ciilka ku baahay na waa midhihi degdegga iyo keli-tashadka.

Hoheey ! Maryaneey hoh !

Miyaad maql aaddo

Minaarad la joojay

Musmaar qof wareemay

Muraaddo la gaadhay

Muraayad dillaacdya

Mas'ullo la doortay

Mujaahid shahiiday

Shirqool la maleegay

Marduufyo la qaata

Wixii dhaca maanta

Si uu magaciisu

Samaanno u maydhmin

Inaa mahrajaanno

Tiriig lagu meershay

Sharaab na la miiisay

Dadkii martiqaadku

Dhammaan ka mabsuudo

Xasuus lagu muujo

Hoheey ! Maryaneey hoh !

Maxaa ku halmaamshay ?

Idaacadda maaxda
Wargeysyada meera
Wixii majallaada
Gugii meherkaaga
Mudnaanta la siiyay
Inaa lagu muujo

Hoheey ! Maryaneey hoh !

Miyaan jimce joogin ?

Dhammaan bisha "Maayo"

Miyaanay dhammaanin ?

Maxaa ku halmaamshay ?

Inaad mustareexdo

Murjaan dhaldhalaali

Marriin isa saarto

Anana na macsuunto ?

Waxay tidhi Mooge

Abboowe macaane !

Intaan is marriimin

Marwooyin ciyaara

Intaanan macsuumin

Miyaad i su'aashid

Waxaan ka macaashay

Walaal meherkaya ?

Waxay tidhi Mooge

Markii gurigeenna

La xaajo mormaayay

Markuu yidhi aabbe :

"Billoo murgacootay

Innoo miyir aabbo !

Jacaylka na mayrac"

Anna an ku maleeyay

Inaan rabo Muuse
Waxaan mahadhooyin
Halkaa uga muujay
Waxaan u majiiray
Naftaydani maahsan
Qodxaa ku mudaaya
Ma aanan lahayn e
Aroos manfaciisu
Mansheeyo adduunka
Ayaan muhanaayay

Adoo na ka maagin
Abboowe macaane !
Halkuu maray ? Meeday ?

Waxay tidhi Mooge
Waxaan muhanaayay
Inaa musdambeeddo
Miscirir iyo jiitin
Xerooyin la meersho
Dhaqaaqasha maalka
Kolkaa lagu miiso
Maandeeq ololkeeda
Muraas na cidiisa
Me'eeda ! ridayda
Macaacda ! laxdayda
Anoo ka mabsuuda
Anoo mustareex ah
kolkaa an ka maalo

Adoo na ka maagin
Abboowe macaane !
Maxaa helay ? Meeday ?

Waxay tidhi Mooge
Makaan lagu hoydo
Maacuuni* dhex taallo
Haddaan metel doono
Mafiiq lagu xaadho
Ashuun mardabaan ah
Tibtiisiyo mooye
Ama aan middi doono
An jaarka u meerin
Mareeg qolqol daadsan
Carruur maqal eegta
Intaas iyo muurka
Ayaan muhanaayay

Adoo na ka maagin
Abboowe macaane !
Maxaa helay ? Meeday ?

Waxay tidhi Mooge
Waxaan muhanaayay
Makaan lagu hoydo
Intii mudan reerka
Martida ku dhaxaysa
Miskiinka ka quuta
Muxtaajka dawaafa
Anoo kala miirin
Maamuus la dareemo

Adoon ka masuugin
Maxaa helay ? Meeye ?

Waxay tidhi Mooge
Cirkoon mayay hoorin

*Maacuun : weelalsha iyo
alaabta guriga laga
isticmaalo, gaar ahaan kuwa
loo adeegsado cunnada iyo
cabidtaanka.*

Miraale hillaacin
Tog daad mari waayay
Dhir aanan magoolin
Maxaad ula yaabtay ?

Waxay tidhi **Mooge**
Haddaan murtiyeyo
Cid ba ima muquunin
Anaa se malluugga*
Muuqaal dhab ah mooday

Anaa malmalleeyo
Sidii malab leefay

Kulayl mamac-gaajo
Anaa dhereg mooday

Anaa moqor gaaban
Dabbaal u muquurtay

Anaa muruq jiidmay
Mindheelli u qaatay

Anaa midgtayda
Malloolli* u dhiibay

Anaa mufsid dhaartay
Malaa'iig u qaatay

Anaa musuqmaasuq
Muftaaxyo u dhiibtay

*Malluug : muqaal aan si sax ah loo
arkayn ama u caddayn.*

Anaa nin maroor ah
Malcuun i dagaaya
Macruuf u sameeyay

Anaa murugtayda
Muwaafaqo-seegga
Munaasabo gaalo
Mawlidka **Rasuulka**
Manaaqib ka qaaday

Anaa murugtayda
Majaajilo been ah
Intaan is maqiqay
Dantay ka mashquulay
Macbuud na ku seegay

Anaa nin i maagay
Muunsoodka afkiisa
Musaamaxo mooday

Anaa murtad gaal ah
Dharkii muslin qaatay
Masaajid u dhiibtay

Anaa ma-kasoobay
Anaa miyi guuri
Magaalo u qaatay

Anaa murugtayda
Intaan murjis qaatay
Ku muday wadnahayga

Waxay tidhi Mooge
Hadeed makasawga
Muwaafaqa-seegga
Haddaan ka malaysan !

Haddaan maskaxdayda
Si fiican u maalin !

Miaya ? ama mee ?
Maxaa ? ama mooye
Miliilic-sakhaalka
Haddaan iska moosin!

Halkuu ficol muuqan
Haddaan midab firsho !

Maadays hadalkiisa
Haddaan micne siiyo !

Nin aanan mutaysan
Haddaan malahiisa
Muddeec u ahaado !
Amaan magan siiyo !

Wuxuu waqtii maaxdo
Dhacdo ba maalinteeda
Haddaan madbacaynin !

Haddaan maqas qaadan !
Mindiil an ku jeexin
Marooyinka beenta !

Markaan gadanaayo
Wax loo mustareexo
Haddaan odhan : "meeqa ?"
Miisaanka an saarin !

Dugaag miciyaale
Maqaar Bini-Aadan
Hadduu igu maalo !

Haddaan miyir seexdo !
Haddaan mirta toosin !
Madowga caddaanka
Haddaanan ka miirin !

Kolkaan macaluulo
Maciishad an waayo
Masiibo i gaadho
Haddaan mabda'ayga
Ku iibsado moofo !

Makhluuq wax dhibaaya
Shirkiyo madashiisa
Haddaan ka dhex muuqdo !

Dharaar mudhaheeda
Macaanka magaabo
Haddaan kaga maarmo
Wixii ma-huraan ah !

Waxaan galin maanka
Mashruuc iga daahan
Wax uu macnahiisu
Si fiican u muuqan
Haddaan maskaxdayda

Intaan ku musmaaro
U lulo madaxayga !
Jacayl madaddaalo
Haddaan mamnuucin !

Haddaan maxabbooy na
Waxaad kol ba maagto
Markhaati u yeelin !

Maskii hilqadaale
Godkuu igu miidhay
Haddaan dul munuuso
Anaa macne beelay !
Anaa ba majnuun ah !

WAKHTIYAHOW !

Waxaan marayey xaalad aad iyo aad u adag oo aan tirsanaayey miidho. Waa hakad taariikhda nololshayda soo gaadhey, dabadeed na isbeddel dhaliyay, dhacdoony-in badan na ku salaysmeen. Waxaan ku qamaamay wakhtiga oon aaminsanahay in aanu wax dembi ah la-hayn. Taariikhdu waxay ahayd 17/02/1998kii.

Wakhtiyahow wadaad daacadaan
Waayo kuu qabay e
Garaad waafiyaaad ii ahayd
Ama se waayeel e
Walaal iyo waxaad ii ahayd
Waalid oo kale e
Weli aan xishmeeyaaad ahayd
Wacad Ilahay e
Waxyi aan waraystaad ahayd
Waaga berigiiye
Waddo iiga weyn baad ahayd
Toban wadiiqoode
Guri waasacaad ii ahayd
Oo la wehelshaaye
Weki iyo waxaad ii ahayd
Waqalka roobeede
Burhaan waaban baad ii ahayd
Laga warraaqaaaye
Weftigaya waakaad ahayd
Cidi wax yeelayn e
Waayadan xaggeed ii waddaa
Waa war iyo yaab e ?

Wareer igu riddaa iyo qalbiga
 Weyrax gelisaa ba
 Waran igu muddaa iyo fallaadh
 Igu wareentaa ba
 Wadhfaf sida walaac soo wahsaday
 Igu wab siisaa ba
 Walbahaarka waabayda kulul
 Igu walaaqdaa ba
 Waadaan an soo daray xadhkaha
 Kala walkaysaa ba
 Kol ba weysadaan qabo waswaas
 Waalan gelisaa ba
 Dedaal aan horow waday wax kale
 Igaga wiiqdaa ba
 Wanaaggiyo wacnaantii an rabay
 Iga wax-yeeshaa ba
 Wadkii uun inaad soo waddo na
 Waaxidkaa garan e
 Wakhtiyahow maxaan kaa wataa
 Waa war iyo yaab e ?

Waxtar baan suaayee miyaaad
 Walacsi doonaysay ?
 Miyaad shalay warqado iiga sidin
 Wabar* ii yeedhay ?
 Miyaan shalayto uun soo waddicin*
 Wadarta aan sheegto ?
 Miyaad odhan wanaag soo socdoo
 Waari baa jiriye ?
 Aroos loo wilwile doonto iyo
 Weled intaad laabto
 Miyaad odhan wax soo baro cirkaa
 Layska wacayaaye ?

Wabar : nin qabiil ama
reer u taliya, tol u madax
ah; ugaas; garaad...

Waddici : (erey ka soo
jeeda afka carabiga) sii
dhawee; sagooti; sabooti

Waddan aan horow arag miyaaad
 Igu waliimaynin ?
 Maanta na xaggeed ii waddaaa
 Waa war iyo yaab e ?

 Waxtar baan suaayee miyaaad
 Walacsi doonaysay ?
 Werdi baan rogaayee maxaad
 Wahabka ii saartay ?
 Ma anaa wajaqe doonayoo
 Waajib gudan waayay ?
 Waddadii ka ma an weecan iyo
 Waayo-baradkiye
 Warsheddaan u soo dhoofay baan
 Weli sameeyaaye
 Duruus waafiyaan waa berya ba
 Kala wardoonnaaye
 Wacays baan qabaayee adaa
 Waalay dunidiye
 Wadnahay dhaqaaqoo haddeed
 "Waw" "ya" lagu reebye
 Waabay cadhaa i saaqdayoo
 Waan welwelayaaye
 Naftii waraqlqa soo dhaaftay oo
 Weyday hilinkiiye
 Wareerkaa adaa iigu wacan
 Wacad Ilahay e
 Wakhtiyahow maxaan kaa wataa
 Waa war iyo yaab e ?

 Wuxuu yidhi adeeroow i maqal
 Wiil yar baad tahay e

Waraaqaha inuu tiirsadiyo
 Wehel inuu moodo
 Weligii nin daad qaaday baa
 Laga wacaalaaye
 Adduunyada wareerkeed ilaa
 Qodax wareenkeeda
 Waslad aad ka dheeftiyo wixii
 Weyne kugu beego
 Ilaal waaxidaa maamuloo
 Lala wadaagayn e
 Warkeeda na dadkoo idil ba waa
 Laga waraabshaaye
 Wax kaste na asbaab baa waddoo
 Lagu wareejaaye
 Waayaha adduunyada intaad
 Weerar daba qaadan
 Maxaa dhacay naftaadiyo caqliga
 Weli ma waydiisay ?

Naftaadani wisiisiga qabtee
 Wiishka lagu qaaday
 Naftaadani markii laga wanqalay
 Waabo laga waayay
 Naftaadani ugaadh waqalka sudhan
 Waran la laacaysa
 Naftaadani waqooyi iyo bari
 Saacad wada laacdya
 Naftaadani waxaan welita dhalan
 Weerar ula taagan
 Naftaadani maxaa sida tan wacay
 Weli ma waydiisay ?

Weedh kale na waa iga dardaar
 Wiil yar baad tahay e
 Wixii dhacay wakhtiga soo socdiyo
 Saaka waxa joogi
 Waaxyo soohan weeyoo kolla ba
 Kala walxoobayn e
 Ku waantow wixii dhacay adduun
 Barasho weeyaaan e
 Gudo waajibkaagiyo wixii
 Laysku weyneeyo
 Wasakhdiyo ka dheerow waxaan
 Waarin magaciisu
 Waagii dillaaca ba u tolo
 Weelka lagu maalo
 Waxoogaa markaad seexata ba
 Camal u weydaaro
 La wandaafi ruuxii wanaag
 Guri u waabaaya
 Wecel iyo walaalkaa dad-cuna
 waabi xumihiisa
 Weligaa waswaas iyo khannaas
 Idhan* ha weydiinin

Idhan : miiq bir ah oo lagu
 sameeyo weelalsha, sida
 dabaqqa, masafta, iwm.
 Wixa lagu tusmeeyaa wixii
 aad u yar.

ADDUUNYADAN

In kaste oo lagu qaaday dalka Ciraaq dagaallo kala duduwan, wuxuu hadda na adduunkoo dhan ku qoslay, la na yaabay gardarradii badheedhka ahayd ee uu Biil Kilinton ku weeraray dalkaasi iyo dadkiisa ba, ka dib markii lagu soo eedeyay kufsasho iyo gogoldhaaf. Wax-aan cadhadaydi kuu muujay maansadan soo socdta oo aan tirihey 18/12/1998kii.

Adduunyadan dareen iyo wax-garad
 Deyrka laga saaray
 Adduunyadan diciifkiyo ku tuman
 Ubadka daaduumay
 Adduunyadan dugaagowdayee
 Dubatay beerkeega
 Adduunyadan dariiqyada ku qalan
 Dumarka naafoobay
 Adduunyadan dulmiga Reer-galbeed
 Cidi ba diidaynин
 Adduunyadan dubbaha Reer-galbeed
 Lagu dikaynayo
 Adduunyadan dameeraha carbeed
 Laysku didinaayo
 Adduunyadan dastuur been ah iyo
 Xooggu yahay diinta
 Adduunyadan xornimo diiday ee,
 Damaccu naanaabshay
 Dacwad iyo wax-diid iyo illeen
 Dood iska ba daaye
 Adduunyadan ninkii nolol dalbaday
 Looga dacareeyay

Adduunyadan ninkii awr dabraday
 Hebel ka sii daayay
 Adduunyadan ninkii laas darsaday
 Daadka laga raacshay
 Dabqaad iyo dillaal iyo haddaad
 Dayday noqon weydo
 Ama noqon dabbaal nacas ahoo
 Debinta laalaadsha
 Ama aad dadnimada iska dhigin
 Lagu duqaynaayo
 Dacfi iyo haddaad diif qabto na
 Lagugu daynaynin
 Hadal waan ka daystaye waxaa
 Daaray qalinkayga
 Daftarkiyo waxaan u la dulbaxay
 Deelka xarafkiisa
 Ma damqado nin aan diin lahayn
 Iyo damiir nool e
 Dabkii xalay **Baqdaad** lala dhacaan
 Dood ka leeyahay e
 Awrkani* wax dooh ! naga yidhaa
 Duunkii laga waaye
 Digtii shalayto **Suudaan** helshaan
 Daawo loo helin e
 Durba muu na weeraray wadday
 Naga dul jeexdeen e ?
 Dabbaa iga holcaayoo qalbigu
 Way damqanayaaye
 Maskaxdayda duufaan cadhaa
 Demiyay laydhkiye
 Siddeed sano dalkii laga dul baxay
 Ee la kala daadshay

*Awr : neef geel ah oo lab.
 Maansadu waxay awr ku
 tilmaamaysaa dawladda
 Maraykan iyo madaxweynah
 heedii xilligaa, Biil Kilinton*

Dalkii daasaddii muuqata ba
 Diirad lagu aasay
 Maxaa loogu duuloo madfaca
 Loogu darandoorshay ?

Difaac wuxuu lahaan jiray dalkii
 Daaduf laga yeelay
 Dalkii looga ba'ay danab qarxiyo
 Wax u dahsoonaada
 Duunyada dhulkiisiyo inuu
 Dahabka iibgeeyo,
 Iyo debad xidhiidhkeed dalkii
 Looga dacareeyay
 Maxaa loogu duuloo madfaca
 Loogu darandoorshay ?

Darxumiyo dadkii loo xidhxidhay
 Cudurro daacuun ah
 Dawadoo gabaabsiya darteed
 Ubadkii loo duugay
 Dumarkii daryeel waayay ee
 Diricyadii iibshay
 Maxaa loogu duuloo madfaca
 Loogu darandoorshay ?

Dugsiyada aqoontiyo waxaa
 Dakharro loo geystay
 Saaruukha doondoona ku helay
 Dumarka fooshooda*
 Ee duugay ubadkay dihdeen
 Saacad dabadeed ba
 Qiiqqaaruuuraha noqdee
 Samada duuraaya

Dumarka foolshooda :
ereyyadan abwaanku waxa uu
ku tusmaynayaa dumar iyo
carriúr tiró badan oo lagu
qariyay dhulka hoostiisa
dabadeed na Maraykanku
bambòiyin ugu galiiyay gödadkii
ku na xasuugay.

Dambaskiyo damaarkuu* ka tagay
 Cadawga soo duulay
 Dunidaan su'aalaye maxaa
 Dirirtan loo oogay ?
 Muxuu "Kilinton" doondoonaaya
 Diide nabaddiye
Ma Saddaam ayaa dooday oo
 Daacad noqon waayay ?
 Ma daraahimtii uu bartaa
 Loo dardari waayay
 Ma darmaantii uu roorsadiyo
 Deynta lagu haysto
 Ayuu qiil u daydayi inaa
 Ceebta laga daayo ?
Yuhuud daba nashlayn iyo carruur
 Dubasho mooyaane
 Wax kaloo dembiga loo qabsaday
Daa'im kaga dhaafu
 Miyaad doora-weynoow kufriga
 Daaqad laga saaray ?

Nin daad qaaday oo digo cuskaday
 Dulucdu sii dheere
 Ha yeeshee dadkaygoow ma ogid
 Daadka soo galay e
 Duruuftaad maraysaan horaa
 Looga sii digay e
 Dib u soo akhriya diinka iyo
 Sadarka duugoobay

Dibindaabyo uun bay wadaan
 Maro ku daahnayn e
 Haddii ay **Saddaam** doonayaan
 Daw kalaa badan e

Damaar : (erey af carabi
 ah) burbur

Dan-yartiyo agoontiyo maxaa,
 Dumarka loo laayay ?
 Dembi kale na waa been cad oon
 Niga dahsoonayn e
 Ninka doobinaayee **Kuweyd**
 Laga difaacaayi
 Diyaaraadka goortii waliba
 Lagu duqaynaayo
 Doonyaha **Khalijkii** qarshee
 Soo durdurinaaya
 Sawaariikhda duulaysa ee
 Reerka duminaysa
 Dab miyuu ku soo rido haddii
 Daasad lagu reebay !

Dadnimo u gargaar iyo haddii
 Nabad la doonaayo
 Dulmigiyo haddii laga hortegi
 Kibirka daalkiisa
 Xuquuqdii la daayacay haddii
 Boodhka laga daadin
 Dib haddii na loo siin wixii
 Shalay na loo diiday ?
 Duruustani **Israa'iil** maxaa
 Loogu diri waayay ?

Boosniya dadkeedii markuu
 Gaalku dabargooyay
 Adduunyadu in ay daawatiyo
 Digasho mooyaan e
 Dameerahakan meeshaa maxaa
 Loogu diri waayay ?

Daliil kale adduunyada haddaan
 Diirkka uga qaado
 Saliib dawdamaayaa miyuu
 Shalayto soo duulin ?
 Koosoofa maan lagu daldalin
 Niman dugaagoobay ?
 Sawkaa dadkeedii dharaar
 Laga daguugaayo
 Haddii daacad loo yahay xaqoo
 Nabad la doonaayo
 Seerbiga duruustani maxaa
 Loogu diri waayay ?

 Boqol dawladood baa la dhacay
 Oon dib loo arag e
 Dad baa daalay oo looga ba'ay
 Degelladoodiye
 Orgi baa la dilay dooddatani
 Igala duud dheer e
 Dastuurradan galbeedkaa dhigtoo
 Lagu difaacaaye
 Danahooga weeyaan waxay
 Noo dirqiyyaan e
 Dad baa diinta laga saaray oo
 Lagu dillaashaaye
 Haddii daacad loo yahay wanaag
 Dunida saameeya
 Oo daalimiinta na samaan
 Lagu dabbaalaayo
 Xeerkani dul-saarkee **Ciraaq**
 Lagu duqaynaayo
 Markuu goray god diin galay* maxaa
 Loo dabbiqi waayay ?

Goray god diin gal :
 abwaanku waxa uu weedh-
 dhan ku tusmaynayaa Ma-
 raykanka oo xoog ku galay
 Banama soo na qafaalshay
 madaxweynihii dalkaas.

Cabdul-Waarisoow* dood kalooy

Dihadtay laabtaydu

Carabtii damiir dhiig leh oo

Diida laga waaye

Dulligaa haleelay inna ba

Cidi ka diirayn e

Diyaaradi markay sare kacday

Filimo daartaan e

Kol ba gaalka dabargoynaya na

Way u dallamayn e

Duul weeye dood iyo khilaaf

Loogu daw galay e

Boqorrada dareenkii haddii

Daa'im ka ba saaray

Dadweynaha gadoodee dulmiga

Daawan kari waayay

Inuu dawyada u soo baxoo

Calamo duuduubo

Ama uu dab qabadsiyo oo

Dhagaxxa daadaadsho

Maxaa loogu diidoo debnaha

Looga dagamsiiyay ?

Dibigii walaalkii la dilay

Ee la dubanaayay

Isna daashadaashoonayee

Aradka daaqaayay

Dabadeed diyaar noqo la yidhi

Doorku waa adiye

Waa kii dardaarmee ka tagay

Erey digniineed e

Ee yidhi dugaagyahow ma dhiman

Duhurka maanta ahe

Cabdul-Waaris : waa

Cabdul-Waaris Cali Aadan
oo ah nin afka carabiga aad
ugu gabya, waa na rafiqqii
waxbarasho ee curiyaha
buuggan.

Walaalkay markaad dubatay baad

Damacday sow maaha ?

Ragga maanta dalamaynayee

Gaalka daba joogi

Dariiqaasi uun bay socdaan

Looga sii digay e

Maxay digashadood tari berraa

Loola soo degiye !!!

Hadduu reerku daranyoobo oon

Deyr na lagu meerin

Dab haddaanan loo shidin hantida

Lagu difaacaayo

Ridii Deero aarkii dilaa

Deylo na u maqan e

Ciraaq laga dareeryoo haddeed

Waa bay dumiyeen e

Dabadeed dalkee lagu xigsii

Doona magacciisa ?

HADHKA SOO ROGMADAY

Bilowgii sanadkii 1999kii ayaan u fiirsaday waxa loo yaqaan adduun-edegaynta ("globalisation ama globalization"). Waxay dadka qaarkood u tumayeen durbaan halka qaar kale na ka garaacayeen caroog digniineed. Anoo labada qar mid na u janjeedhsan waxaan soo bandhigay su'aalo dadka u dhuun-daloola jawaabo u raadin karaan. Wakhtigaa, oo aan joogay ma-gaalada Nuwaakshoot ee dalka Mooritaaniya, waxaan idhi :

Ina Haayiroow

Li haadisoo
Warkii waan helee
Hayeeshee walaal
La iska ma hadloo
Hubsiimada darteed
Hal baa loo huree
Waxa kani hurdaa
Dhir hambaadhdha iyo
Ma higlooyin baa ?

Harag faaruqoo
La higaagay iyo
Higil* weyn miyaa ?

Ma jin hoose oo
Wax hagoogtay oo
Humbulleynayaa ?

Ma col heegan baa ?
Ma hub ciidan iyo

*Higil : muuqaal madow oo
aan si fiican u qeexnayn, loo
arkayn*

Qori hawsaroo
Dadka hoobiyaa ?

Hogol roob ah oo
Ilmo hililiqloo
Hibiqlayn miyaa ?

Habar salamadhloo
Heetini miyaa ?

Ma wax huuray oo
Hurgumeystay iyo
Ilko huuro loo
Igu soo hadlaa ?

Habar dumar aho
Wax hufaysa maa ?
Hebelkii miyaa ?

Ina Haayiroow
Ninka soo hadloow
Waxa kani hurdaa
Ma hasheenniyoo
Niriggii heshaa ?

Gudin haadhaysiyo
Ma hangool ayaa ?

Haad duulayoo
Wax hafaaya maa ?

Ma dugaag hamuum
La hardaafayiyo
Horor bahal aho

Wax hambaynin oo
Hilib doonaya ?

Hagardaamo iyo
Horof jeexan iyo
Hadimooyin maa ?

Haadaan duntiyo
Hogag dheer miyaa ?

Car ! ma haatuf iyo
Hud-hud yeedhayoo
Waarr hayaay ! hayaay !
Hareeraha dayoo
Ka hoyada laa ?

Ina Haayiroow
Hadhkan soo rogmaday
Ma habeen galoo
La hadoodilaa* ?
Haajirid miyaa ?
Hiir subax miyaa ?
Hangallayn miyaa ?
Hanfi kulul miyaa ?
Hoosiis miyaa ?

Holac naara iyo
Halasiyo dab aan
La hadoodsaniyo
Ma halaaggii baa ?

Hah !* na soo martiyo
Hakadkeed miyaa ?

Hadoodil : *dhis tabar yar u se muuqda mid roon. Halkan se maansadu waxa ay ku tusmaynaysaa wax la hoosaasiyay.*

Ma habaas kaca ?
Ma dabayl hufaa ?
Ma huruufid baa ?
Ma harraati baa ?
Ma hafroobid baa ?
Ma halmaamid baa ?

Ma habaar qarxiyo
Dad habaabay baa ?

Ma hallaabid iyo
Halisteddi baa ?
Hiq-hiq ! oohin iyo
Hibatayn miyaa ?

Himbiriirsi iyo
Wax hummaagso iyo
Haydhhaydh miyaa ?

Haasaawe iyo
Ma heshiis dhacaa ?

Ma hayaan kiciyo
Wax haloosid baa ?

Ma hanoonid baa ?
Si habboon miyaa ?
Hagarbeel miyaa ?
Ma haleelid iyo
Wax-hagaajin baa ?

Hannaan suuban iyo
Haqabbeel miyaa ?

Hawo roob waddiyo
Ma hillaac *big* laa ?

Ina Haayiroow
Huugaankan iyo
Hadalkaan maqlaa
Ma hadaadaq baa ?
Hooyaalay iyo
Hawraar miyaa ?
Huube an lahayn ?

Hobollada dalkoo
Is habeeyay oo
Hees qaadayiyo
Ma "*Hadraawiyo*"
Qalin haysta oo
Hal-abuurayaa ?

Hadhkan soo rogmaday
Ma hawaawi baa ?
Ma hubaal dhabaa ?
Ma hawaarsi iyo
Hurdo loo galaa ?
Ma horowkac baa ?
Ma hantaaqid baa ?
Ma hoggaamin baa ?
Ma hantaatac baa ?
Wax hirgeli miyaa ?

Halgankii xaquoow !
Hanaqaad miyaa ?
Ma wax aan hayoon
Ka huluuqay baa ?
Malab hoorso iyo

Ma xareed hirqaa ?
Ma hunqaacadii
Ku hongoobid baa ?

Hoodiyo wanaag
Hordhaciisii maa ?
Dhib-u-heellanaan
Iyo hedel miyaa ?
Is-hubaalnimiyo
Haaruun miyaa ?
Haybtii miyaa ?

Ma hunnuu-hunnuu
Wax ba haynin baa ?

Ma hudhuu-hadhaa
Wax ku hananaf baa ?

Ma ka heensitaan
Iyo hininif baa ?
Mise waa hambay ?

Ina Haayiroow
Hadhkan soo rogmaday
Ma hormoodnimaa ?
Ma horseednimaa ?
Ma horyaalnimaa ?
Ma habsaannimaa ?

Hammi been ah iyo
Hamuun gaajo iyo
Ma hamaahsi baa ?
Hanjabaad cadhiyo
Haddidaad miyaa ?

Hamham ! uun miyaa ?
Humbulyayn miyaa ?

Ma hudaanhutiyo*
Is-huluulashiyo
Ilko hoos ahaan
Isku haysta baa ?

Hafeefaha qadhaadh
Hifashayn miyaa ?

Hinqashaa-kac iyo
Hinjitaan dhabiyo
Hiinraag miyaa ?
Hawlqabad miyaa ?

Ma hiraanhir iyo
Hadh-hadhyoo ayaa ?

Ma halkii horuun
U hiloobid baa ?

Hebel baa i dilay
Hooyooy ! Miyaa ?
Ma dad hiigid baa ?
Ma badh hiifid baa ?
Ma ka hiilin baa ?
Ma haliilid baa ?
Ma hinaasid baa ?
Hufitaan miyaa ?
Hiirtaanyo maa ?
Dadka heer miyaa ?
Hayl-hayl miyaa ?

Hudaanhudto : hoos ka
daldaloolid

Hanaqgoo miyaa ?
Hoog oo ba' maa ?

Go' ma haysatee
Huwi uun miyaa ?

Ma hub qaadashiyo
Dab hulaaqid baa ?

Huugaan cadhiyo
Hafradii miyaa ?

Ma hadaafid iyo
Huleel-socosh* iyo
Hudeec-luudit* baa ?

Huleel : socod caga-jiid ah
Hudeec : socod gaabis ah

Ma hamuujiyoo
Hilfaha u rid oo
Ha ka haaddo baa ?

Guri hoos bannaan
Uu haawadee
Hoomay miyaa ?

Wax hagaag ahayn
Hool-hool miyaa ?

Ma hoobsoo hantida
Hoogaanso baa ?

Soo hoyda iyo
Hoobeey miyaa ?

Hongollaan miyaa ?
Hengellaan miyaa ?
Hantibeel miyaa ?

Ninka soo hadloow
Waxa kani hurdaa
Ma hiraab kaca ?
Hurdo seexda maa ?
Hodannimo miyaa ?
Gacmo hoorsi maa ?
Hindhisoooyinkii
Hah ka qaad miyaa ?

Haddeed haatufoow
Ha higgoon miyaa ?

Waxaad hooriso ba
Ka hitayn miyaa ?
Hiyi toos miyaa ?
Hoditaan miyaa ?
Is-hogayn miyaa ?
Ka horree miyaa ?
Iska hoo miyaa ?

Huuriga ku qaad
Hambadii miyaa ?

Ma *hus* ! oo qudhaa
Ma hawaawiyoo
Hebed ii noqdo
Hurdo seexda oo
Haa uun dhaha ?

Hadhkan soo roogmaday
Ma hog diirran oo
Lagu soo hirtaa ?

Hididdiilo iyo
Ma habeenno iyo
Hoodaa is helay ?

Ma halyey ayaa
Hibo soo agmaray ?
Hangaraarac maa
Hu' u soo gashaday ?

Ina Haayiroow
Hardankii miyaa
La habaynayaa ?

Ma hadhuub ayaa
La hogaynayaa ?

Hargihii miyaa
La higlaynayaa ?
Ma harraad jiraa ?
Haro laga qotaa ?

Ma haweenkii baa
Heellada ku dhacay ?
Ma hadhuudh ayaa
Hadhimooyin duhur
Hadhka loo la dhacay ?

Ina Haayiroow
Aniga na haddeed
Faraskayga Haad

Kac oo halabso iyo
Heensee miyaa ?

Hayinkaan rareen
Heeryada ku xidhay
Ha hoggaamin maa ?

Hadafkaan lahaa
Ma ha hiigsan baa ?
Hindisooyinkii
Iyo himiladii
Ma iskaga hadh baa ?

Ma wanaag la hubo
Wax kaste u hur baa ?
Heegada dushaa
Soo haabo iyo
Heehaab miyaa ?
Ma hugii wacnaa
Hun ka qaadashiyoo
Ka hillaabashaa ?
Hawshii an galay
Hibatayn miyaa ?
Ma halbawlihii
An ka heermo baa ?
Haldhaagaan lahaa
Ma hagaasid baa ?
Ina heedadaw
Hagitaan miyaa ?

Hormo geel ahoo
Hawdkaa ku jiray
Soo hora miyaa ?

Hiddihii wacnaa
Hilinkii caddaa
Iyo horowmarkii
Helitaan miyaa ?

Hadal iyo dhammaad
Waxa kani hurdaa
Haaheey ! miyaa ?
Mise waa ka heey ?

Ina Haayiroow
Ii haadisoo
Warkii waan helee
Hadhkan soo rogmaday
Halkee loo sitaa ?

IQBAAL

*Magacani waa mid qalbigayga meel weyn ku leh.
Maxamad Iqbaal oonaan is arag, isku dal iyo af na aan
ahayn ayaa gabayga i baray. Sidaas darteed, anna xasuuus
ahaan baan wiilkaygii curad ugala magac dhigay. Waa
Iqbaal Aadan iyo dhalashadiisii 11/01/1999kii.*

Dhammoow curadkaan dhaloowwa
Dhammoow dheehayga oowwa
Dhammoow dhabarkiyo laftoowwa
Dhammoow dhuuxiyo dubkoowwa
Dhammoow dhinacyada jidhkoowwa
Dhammoow araggiyo dhegttoowwa
Dhammoow dhuuntiyo afkoowwa
Sankaan hawada u dhigtoowwa
Dhawaqaqiyi aamuskoowwa
Dhaqaqaqqiyi joogsigoowwa
Waxaan xaraf soo dhigtoowwa

Dhammoow dhakhtarkii naftoowwa
Halbowlaha dhiigyadoowwa
Halkaan ka dhaqaqqayooowwa

Dhammoow curadkaan dhaloowwa
Dhalshii Nebi Aadanoowwa
Badhaadhe la dhawrayoowwa
Ilaahay meel dhigoowwa
Dharaar la suaayayoowwa

Dhammoow sharaftiyo ammaantu
Halkay ku dhamaatayoowwa
Dhammoow edebtiyo xaqdhowrka
Ninkii loo dhiibayoowwa

Dhammoow dhebi iyo goboowwa
Dhammoow ubaxyada dhirtoowwa
Dhul fiican ka soo baxoowwa

Dhammoow dherer toosanoowwa
Dhammoow dhumuc soohanoowwa
Hannaan la dhameeyayoowwa
Horseed qurux loo dhisooowwa

Dhammoow dhaan soo noqdoowwa
Dhibcaha roob noo da'oowwa
Dugsiga dhalalada ceshoowwa

Dhammoow dhaqankii dalkoowwa
Dhammoow dhaantiyo fanoowwa
Dhulkoo la caroosayoowwa
Dharaaraha ciidahoowwa
Dhammoow dhaydoo caddoowwa
Dhalaalka cadceedda oowwa

Dhammoow dhiidhiga raggoowwa
Halyey lagu dhiirranoowa
Cirkaasi ka soo dhaccoowwa

Dhammoow dhabar liicinoowwa
Ugaas iyo "Dhiisiyoowwa"
Dhigaalka caddaaladdoowwa
Dhimbiisha xaq-doonnadoowwa

Dhammoow duni dhaayo beeshay
Dhammoow dhaqankeedi saydhay
Dhambaal loo soo diroowwa

Ninkaan hooyada dhalaysa
Dhabeesha xambaari doonta
Dhabtuu ku ciyaari doono
Habeenno u dheelmadoowwa

Ninkii dhawr jeer hawaawi
Hortayda la soo dhigoowwa
Ninkaan magac lagu dhawaqaqo
Iqbaal uga dheegayoowwa

Dhammoow **Mahdi** noo dhashoowwa
Dalkeenna anoo ka dhoofay
Anoo dheeraaday* maalmo
Markaad dhulka soo abbaartay
Ayaan barakada la dhaanshay
Dharaartii **Nebi** udgoon e
Dhexdayduun baad ka toostay
Dhawaqaagaan maqlaayay

Dhammoow **Mahdi** noo dhashoowwa
Kashkaan kugu soo dhawayn e
Dhabtayda ku soo fadhiiso

Dhammoow dhabankiyo gadhkayga
Kac oo dhegahayga weerar
Dharkaan siigada ka dhawrto
Dhareerka kac oo ku daadi
Kac oo dhifo buugaggayga
Kac oo dhinac iiga jiido

Dheerow : fogow; meel durugsan teg. Abwaanku waxa uu halkan ku muujinayaad in wakhtigii uu wiilkiisa Iqbaal dhalshay uu joogay meel fog (dalka Mooritaaniya).

Dhammoow dhasha jaarardeenna
Dhexdooda kac oo fadhiiso
Kac oo dhirta daaraadeenna
Dharaar walba laan ku joogso
Dhallaannada aynigaaya
Xawaare intaad ku dhaafsto
Kac oo soo dhigo "iskuulka"
Adoo dhabbadii ka weecan
dhambaalka an kuugu sheegay
Adoon dhimin hawlalkaaga
Dhulkeenna kac oo hoggaami
Kac oo dhidibbada u jooji
Caddaaladdan dheelhallawday
Kac oo dhaqankiyo hagaaji
Dhaqaalahan toosi waayay
Tacliinta kac oo dhaqaaji
La noo soo dhoofinaayo

Dhammoow curadkaan dhaloowwa
Intaad hawlahan dhex-qaadin
Dhacdooyinka maanta jooga
Siduu u dhaqmaayo duunku
Hadadaan soo dhigo hortaada
"Nidaam" dhafan baa u yaalla
Dhammoow buur iyo dhir weeye
Bannaan iyo dhaadhac weeye
Habeen iyo waa dharaaro
Dadkoo dhammi soo maraayo

Dhammoow curadkaan dhaloowwa
Adduunyadu waa dhibaato
Wanaag laga dhaaminaayo
Sidii ubax dhiin ah weeye
Caraacar dhexdii ku yaalla

Dhir weeyaan midho macaan leh
Dhunkaalla ka gees baxayso
Bad aanu ku dhiirran weeye
Ninkaan dhisan doonyaheedu

Dhammoow dhaar been ah weeye
Dhaqaaq iyo seexad weeye
Dhismiyo dumintiisa weeye
Dhammoow dhiddig iyo lab weeye
Heshiis iyo dhiillo weeye
Dhammaad bilawgiisa weeye

Dhammoow dulmigaa ku dhuunta
Xaqqase dhufays u diida
Wax baa dhakhso kuugu yeedha
Wax baa dhursugaad u baahda
Intaan dhimashada la gaadhin
Sidaad ka dhigtaa se weeye

Dhammoow dunidaan dhex joogno
Dhirtaa sheekada samaysa
Ninkaan dhegahiisa taagin
Dhammoow dhagaxdaa afduubta
Ma soo dhaxo duullimaadku
Dugaag dhogorlaa hoggaansha
Sidii dhuuryada u nuuga
Ka dhuuqa wixii ka dhiqa

Dhammoow dunidaan dhex joogno
Dad baa dheregga u bugkooda
Dad baa gaajada la dhuunta
Waxay dad ka soo dhaceen na
Dhashooda badh baa ku quudsha
Dad baa dhalanteedka beenta

Wixii dhab ah aan ka dooran
Dhaqaale hadday helaan na
Dad baa dhaqankooda xoora
Rag baa dheef gaar ahaan na
Dadkoo dhan ba siisanaaaya
Waxay dhididaan badhkood ba
Badh baa dhacadiid ku daaqa
Dad baa dhawrtiyo ka waayay
Waxay dhar ku soo gataan e

Dhammoow dunidaan dhex joogno
Maxay dhaxaltoooyo moodday
Wixii horey loo dhammeeyay !
Muxuu dheeliyay rarkeegu !
Maxaa dhagarqabe dul jooga !
Maxaa dhiigiyacabyo daaqa !
Dhurwaayo maxaa ku soofa !
Maxaa habar dhuudhi jiifa !

Dhammoow dhulka aynu joogno
Muxuu dadku dhaawac geystay !
Naftiisa muxuu ku dheelay !
Muxuu dumarkii dhaliilay !
Raggii na muxuu dhufaanay !
Maxaa dhaayaha la waayay !
Maxaa dhegahii la beelay !
Garaadku muxuu dhakoolay* !
Maxay dhallintii habowday !
Dhammoow dhalanguurka diintu !
Muxuu dunidoo dhan gaadhay !

Dhammoow dhulka aynnu joogno
Maxaa lagu dilay dhamaasyo !
Nin dhoohan maxaa la jiidhay !

*Dhagkooy : dhis, iwm,
meel cidla' ah ka taag.
Abwaanku halkan wuxuu
uga socdaa sida garaadka
aadamahu uu dhabbadii
saxda ahayd u seegay, ugu
na baydhay ban cad oo aan
tilmaan lahayn.*

Maxaa nabaddii la dhuuxay !
 Maxaa dhiriq lagu xamaartay !
 Muxuu qosolkii ka dhaartay !
 Inuu dhoollaha caddeeyo !
 Xishoodku muxuu dhaxmooday !
 Muxuu dhaygagay la-yaabku !
 Muxuu dhayalkii dhaboobay !
 Maxaa dheri lagu hagoogay
 Runtii wax dhegaysta weyday !
 Cadceeddu maxay dhalaashay !
 Dabkii dhulka soo abbaaray !
 Muxuu dhogortii ka qaaday !
 Dhuluuluc* muxuu ku reebay !
 Wixii lagu dhaadanaayay
 Dhadhaarro maxaa la saaray !
 Maxaa dhedhexaad la diiday !
 Maxay in ba dhinac u yaacdya !
 Muxuu cilmigii dhantaalmay
 Markuu dhagarta u adeegay !
 Dhaqaale muxuu xumaaday
 Markii dhiigga na la iibshay !

Dhammoow curadkaan dhaloowwa
 Markuu dadku dhaayo beelay
 Markuu dhabbo toosan diiday
 Xuduudda markii la dhaafay
 Markii lagu maydhay dhooqo
 Maxaa dhimashada la doortay !

Dhammoow **Mahdi** noo dhashoowwa
 Dharaartaan maanta joogno
 Inay berri dhaami doonto
 Da'daadu inay na dhaafi
 Ilaha dhigaa yaqaan e

Dhuluuluc : nabarro ama
 finan yaryar oo òögada
 xoolaha ka soo dareera marka
 la taabtaabto marka ay
 dhogortodu qoyantahay.

Waxaan dhakafaar ka qaaday
 Xilkaan dhabarkayga saaray
 Sidaan u dhammaynidoomo
 Waxaa na dhab iigu muuqan
 Dhigaallada aan ku siiyay
 Dhambaalka an kuugu sheegay
 Inaad ku dhaqnaani doonto
 Inaad ka dhaqaaqi doonto
Allaan se dhankiisa eegay
 U dhiibtay ammaanadayda
 Inuu dhinacaaga joogo
 Inuu dhaxalkay hagaajo!!

Dhammoow curadkaan dhaloowwa
 Kashkaan kugu soo dhawayn e
 Dhabtayda ku soo fadhiiso

GOOREE

Waxa mar na ba la illaawi karin waa is-addoonsigii sabab la'aaneed ee ka dhacay dunidan, manta na raadkiisii iyo eelihiisii sii muuqdaan. Waa gumeysigii gaadhay heer ah in uu dadka gato oo ku xoogsado, dabadeed na qalfoofkooda tuuro. Taariikhdu markay ahayd 17/01/99kii, waxaan booqasho ku tagay magaalada Dakaar ee dalka Senegaal, dabadeed na waxaan u sii dhaafay dhankaa iyo gasiiradda Gooree. Gasiiraddaas waxay ku caanbaxday in ay markhaati ka ahayd sidiiduu ninka cad u dulmiyay walaalkiisa madow. Halkaas waxaan ku soo arkay waxyaabo aan aad ula yaabay, oy ka mid ahayd gurigii ama gabayihii lagu kala iibsanaayay dadka, kuwaas oo i geliyay murugo aad u weyn iga na soo saaray maansadan :

Goorraay gabadh suubbaneeeyya
Garteeda la qaadineeyya
Geyaan weli doonaneeyya

Cadceed gurcud lagu dedaayya
Go'ii iska qaadayeeeyya

Gammaan orod laga dabrayya
Xadhkii iska goysayeeyya

Dulmiga gaadmada ku daaqa
Xaqqii ku gadoodayeeeyya

Goorraay been geed ku joogta
Dadku na sacabka u garaaco
Intay geesaha ku jiiddo

Inay god gashoy na muuqan
Runtii ku ganaaxdayeeeyya

Gafuurka inaa la jiido
Inaa gabayoox* la daajo
Inay u galgaasho gaajo
Amay u gabnowdo ciilka
Gobtii iska diidayeeeyya

Gaboodda ninkii u geystay
Ninkii u gurguurtay seexad
Ninkii rabay gawraceeda
Inay gacanqaad u dhiibto
Gobtii iska diidayeeeyya

Galiilyo kastoo ku wiiqday
Gobtaanan u liicineeyya

Darmaan cadaw gaasiraayya
Gasiirad la duudsuyaayya

Goorraay malab hooray oo
Cadaawuhu uu gurtaayya
Goorraay ubax gaaxday oo
Illeen nacob goostayeeeyya

Hal uu gocor daajiyayya
nimaan geyin maalayeeeyya

Goorraay gellin baan sugaayay
Goggaaga* inaan ku seexdo
Inaan kugu gaadho ciidda
Ama an gomaddayda saaro

Gabayoox : meel aad u
dhaxan badan oo aan gabbaad
lahayn

gog : saanta dhinacca geela.
Maansadu waxa ay ku
tusmaynaysaa carrada
gasiiradda Goore ee dalka
Senegaal.

Garoonkii xeer-darraantu
Habeenno ka goodiyaysay

Goorraay geeddigaa socdaalka
Waxaan gobolkii **Jabuuti**
Habeen uga soo dhex guuray
Waxaa Geeskii iga keenay
Galbeed ugu soo socdaalay
Goorraay gocashada xanuunka
Gufaaca-dagaallankayga
Heshiis* waa hore la gaadhay
Gugii kontonaad na jooga
Xuquuqdii lagu go'aanshay
Ayaan weli goobayaaye
Halkuu geelii u soofay ?

Goorraay gaalkii ku heeray
Goorraay aqalladan gaboobay
Goorraay godadkaasi hoosi
Ma meeshuu gali jiraa ?

Goorraay geedahan qadhuuni
Goorraay ma gamoor sunoow
Dhulkiisii ka soo guraa ?

Gantaalka halkaa ku yaal na
Ma kii gocomaalayaashu
Gumeysiga diidayaashu
Markay galab dhiidhiyaan
Goorraay lagu gani jiraa ?

Goorraay gurigaan hor joogi
Ma meeshii gabayahee
Dadkaaga la geynayaa ?

Dhismahan garabkayga yaal na
Godkani ma kaniisad baa ?

Giddaafaddan iyo qushaashku
Ma tii gaalkii cunaa ?

Goorraay gegadaa bannaani
Ma beertii gawraca ?

Goorraay boqontay go'day e
Guduudanihii ku boobay
Tolkay oo gama' la jiifa
Goorraay gaalkii ku miidhay
Muxuu guntay daafyahaaga !
Muxuu gacmahaaga laabay !
Muxuu garbaduub ku saaray !
Si ay naxariis ka guurtay
Muxuu xadhko kuugu gijay !
Muxuu gumuc kugu asqeeyay !
Muxuu gamas kugu wareemay !
Adoo cadho googo'aaya
Muxuu gocos kugu ciyaaray !

Goorraay gobollada jidhkaaga
muxuu kol ba waax u goostay
muxuu gawsaha ku saaray
gagtiisa maxaa la yaabay

Muxuu gacalooy cadkaaga
intuu golxad iyo ku jeexay
Billaawe gasiiradoobay
ka muudsaday dhiig guduudan

Heshiis : waa axdigii ay
Qarammada Midoobay ku
ansaxisay Xuquuqdii
Aadamaha taariikhdu markay
ahayd 24/10/1948kii.

Markuu gujiyo badhkaa ba
Muxuu geeraar ku jiiday !
Muxuu gama' kaaga dhaartay !

Kolkuu ganaciisa buuxsho
Muxuu gacalooy dugaagga
Muxuu gorgorka iyo haadka
Intuu gumburtaa is-taago
Goorraay gebi kuugu yeedhay !

Kolkaa golaygiyo cayaarta
Muxuu girgiraha u qiijay !
Wadaadkii* goobta keenay !

Goorraay geedaha dushaada
Gaskiisa muxuu ku feedhay !

Muxuu gucundhiyo dhulkaaga
Gamoorka qadhaadh ku beeray !

Goorraay gaaladu korkaaga
Maxay garanuug sideeda
Dadkaagii ugu gumaadday !
Maxay gabanniyo ku laysay
Dhallaan weli qaan ba gaadhin !

Goorraay goofane harraaday
Gumeysiga loloshka dheeri
Intuu gaadiid kaxaysto
Intuu gaadh nagu wareejo
Maxaa lagu guunyo beelay !

Muxuu goobaare caynta
Gacayrtiyo mudhaha geedda

Qadhaab uga soo guraayay
Carruur uu guri ku ooday
Intuu soo gaadhin reerka
Bannaanka ku soo galaftay !
Muxuu nin guhaadda diida
Nin aan gardarro u adkaysan
Sagoo dembi aanan geysan
Dushaada ku gawracaayay !

Muxuu gabadh doonnanayd na
Gugeedii markuu dhammaaday
Iyadoo gelbintii la joogo
Yadoo galabtuun la keenay
Ninkeedii intuu garaacay
Intuu garbaduub u laabay
Muxuu naasaha gamuumay !
Muxuu xoog ugu galmooday !
Muxuu gurrac kaga danaystay !

Goorraay gaal nacabsanaaye
Gumeysigu waa cadaab e
Muxuu ragga geesigiisa
Barbaar gadh-madoobeheeda
Muxuu hablo gaaridooda
Gashaantimo aan la guursan
Ku gaday gambo iyo "sumuni"
Waxaan "gini" gaadhin siistay !

Intii galewayday iib na
Maxay gaajadu ku laysay
Halkii gabayuhu ku yaallay
Muxuu maydkii is-gaadhay !
Maxay gegadii casaatay !

Dugaaggu muxuu ku guusay !
Muxuu gorgorkii ka daalay !

Maxaa gurigaa hagoogan
Albaabka galbeed u jeeda
Habeeen gurcudkoo madow ah
Dadkoo gebti lagu xereeyay
Intoo gaadiid la saaro
Dhammaan laga guurinaayay !

Waxay gellin sii socdaan ba
Markay gaajadu badh layso
xanuunku markuu badh gaabsho
Maxaa badda lagu guraayay !
Muxuu gaxashkiyo garfaadku
Kalluun is gamaarinaayay
Yaxaasku kolkaa ku goobtay !

Bannaanka intii la gaadhay
Maxaa dulle lagu garaacay !
Maxaa gebi lagu dillaacshay !
Maxaa lagu beeray geedo !
Maxaa godad lagu qodaayay !
Maxaa guryo lagu dhisaayay
Intay geeridu helaysay !

Gooraay gurigaa hagoogan
Maxaa godob iyo ku aasan
Gadood iyo cadho gamaarsan !
Maxaa lacnad lagu gadhoodhshay !
Muxuu cilmigii ku goofay
Maxaa lagu gubay dhexdiisa
Waxay dadnimadu galaysay !

Maxaa lagu guuldaraystay
Garaadku wuxuu gudaayay !

Goorraay geydhiyo baroorta
Galiilyo la ooyistaadu
Maxay dunidoo dhan gaadhay !
Maxaad gacal iyo xigaale
Gargaar iyo gacan ka wayday !
Maxaad **Guulle** u samraysay !

Goorraay godobtii la geystay
Goorraay dulmigii ku gaadhay
Maxay samadii galgaashay !
Maxaa gobo' roob la waayay !
Maxay cimiladu sal-guurtay
Gugii jiilaal la mooday
Camuuddu maxay giriiftay
Gesiin soo saari wayday !
Maxaa gabbashaa cadceedda
Intoo gibil lagu hagoogay
Iftiinku gabaabsiyoobay !
Maxay duunyadu gabnowday !
Muxuu gudhay webi **Ganaane** !
Muxuu dhulku wada gariiray !

Haddaan gacalooy sir gaara
Dadkaagu ka gaabsanaayo
Goorraay gees kuugu sheego
Tolkay gobanimo ma qaadan
Ma gaadhin wuxuu u toosay

Goorraay shacabkii gadooday
Goorraay halgankii la giijay
Wixii loo golongolaayay
Dhammaan loo geylamaayay

Wixii saqda loo gudaayay
 Wixii loo galab-carraabay
 Wixii loo galayay caynta
 Wixii loo daayay guurka
 Wixii seban loo gabyaayay
 Wixii giiryaale mooye
 Libaaxu u geeriyoodey
 Wixii geel loo halleeyay
 Waxaan gudintiyo hangoolka
 Ganuunkeennii u tuurnay
Goorraay gablan ka ma macaashin
 Garoobi ka may mabsuudin
 Waxaa mudhahiisii goostay
 Raggii horey noo gasaaray
 Gumeysi ayaa u aayay !!

Goorraay waan garanayaaye
 Illeen nacab waa geddiise
 Gafuurka markaan ku jiidnay
 Markaan libintii guddoonnay
 Bilaash u ma guurahayn e
 Gedaafu kaluu u jeeday

Middaa waxan uga golleehey
 Waxaan gacalooy u jeedi
 Markuu gogoshiisa qaataay
 Wixii gooryaan ka daatay
 Ayaa guradaada daaqa

Goorraay nimankuu gardaadshay
 Ragguu gaarka u barbaarshay
 Ragguu goonida u soocday
 Markuu gabalkaa cunaa ba
 Raggii wada gaardiyayay
 Raggii gogosha u sidaayay

Ragguu gabayaha ku reebtay
 Ayaa hawshii guddoonsha

Goorraay waan garanayee
 Runtaan kol na gaagaxayn e
 Wixii dahab gaaxanaayay
 Wixii gudahaaga buuxay
 Wuxuu u galaa-baxaayay
 Wuxuu **Gurey** iyo u laayay
 Gumeysiga diidayasha
 Waxay gaaladu ku daashay
 Ayaa fadhi loogu geeyay

Inaan gobanimo la qaadan
 Waxaan gacalooy u sheegtay
 Inaan ku gefayn dalkeenna
 Waxaad iigu ba garaabi
 Tolkay galleydii ma beerto
 Tolkay geelii ma eegto
 Xadiidka intuu guhaadsho
 Gantaal iyo ka ma samaysto
 Tolkay gaashaan difaaca
 Intoo saan loo garaacay
 Ayaa gebi lagu xereeyay
 Gabaahiir laga hayaamay
 Dhul ay gaajadu hambaadho

Geddaa waxa loo sameeyay
 Si godobtii loo illaawo
 Si gaalkii loogu baahdo
 Si aan geed loola tiigsan
 Si aan xukun loogu goynin
 Si loo sii daba gableeyo
 Intuu bohol nagu guraayo

Inaa gobanimo la qaadan
Waxaan gacalooy u sheegtay
Haddaan gaadiidka raaco
Haddaan jidka goo idhaahdo
Haddaan girgirkiisa qaado
Haddaan guri raadinaayo
Haddaan xarun baadi goobo
Goorraay waxa lagu gartaayi
Raggii boqnahaaga gooyay
Gumeystaha magacyadiisa
Ayaa gebigood la siiyay

Goorraay golihii aqoonta
Goorraay goobaha iskuulka
Waxaan gobta soo kacaysa
Garaadkoodii ku beeray
Inuu **Guulaha** na uumay
"Gooril" iyo naga abuuray
Goorraay daayeer gaboobay
Inaan abtirsiiin ku gaadhin
Halkay gaaladu ku taallo

Inaan gobanimo la qaadan
Badh baa gacalooy yidhaahda :
"Hadduu Nebi Aadan gaalka
Ilaahay ugu gargaarin
Inuu gablan noqoni gaadhay"

Inaan gobanimo la qaadan
Waxaan gacalooy u sheegtay
Raggii debedaha la geeyay
Goorraay gaadiidka duula
Gantaalahi samada jiidha
Syaabaha loo ganaano

Dhirteer dawo looga gaadho
Xadiidka na loo gadhoodhsho
"Kombiitarka" loo garaaco
Garaad ka ma soo bartaan e
Goorraay gurdan-raac habow ah
Wixii dhaqan **Reer-Galbeed** ah
Gumeysiga xeerashiisa
Inaa laga soo guddoomo
Inaa geyigii la keeno
Ayaa gobanimo la mooday
Inaa ilbaxnimo la gaadhay

Waxaan gacalooy u sheegtay
Inay guushii habowday
Dadkani guudkaaga saaran
Goorraay galabtaynu joogno
Ninkii horey kuu gumaaday
Maxaa lagu kala gartaa ?

Goorraay gabdhihihi dalkaaga
Goorraay gambo-daadintooda
Goorraay guladdada-banaynta
Galgalal iska-yeelistooda
Gidaar-joogsiga raggaaga
Goorraay good noqoshadooda
Goorraay gacmo-dhaafiddooda
Goorraay gaadmada haweenka
Goorraay hablo baadi-goobka
Kolkaa boqnahooga-goynta
Goorraay gacaltooyo-diidka
Goorraay guurkii ka roorka
Goorraay gaalada-jacaylka
Goorraay khamrada u guclaynta
Wixii lagu soo gaboobay

Goorraay gebi dheer ka-xoorka
Ninkii ra'yigiisa geysta

Goorraay xididdada u goynta
Dad geyfan-ahaan la'aanta

Goorraay goonida u jooga

Goorraay is gargaarsi-diidka

Intaas iyo boqol gedaafu

Maxaa geyigeenna keenay

Haddii gobanimo la qaataay ?

Waxaan gacalooy u sheegtay

Inay guushii habowday

Gumeysigu waa cadaab e

Dhulkeenna inuu ka guurin

Goorraay godadkuu ka jeexay

Goorraay buuraha guntooda

Dhulkuu ku gabraaranaayay

Hadmay cid ba weli gufaysay

Miyaan xabsiyada la geyn

Ninkay gaaladu nacayso ?

Goorraay gobolkii dhaqaaqa

Goorraay shacabkii gurguurta

Inuu garbiyaa da'diisa

Goorraay guntigaw adkaysta

Mid baa lagu soo gujjaaye

Maxaa gobanimo la qaataay ?

Goorraay gabdhahaaga suubban

Gabood-fal anoo u yeelan

Anoo ku gefayn xaqqooda

Raggii gabay waajibkooda

Raggii guushii haleeyay

Raggii danahooga gaara
Gumeysiga kala heshiiyay
Miyay googarad toshaan ?
Garaysi miyay xidhaan ?

Goorraay gabbalkaa dhacaaya

Intuu soo galin habeenku

Gartaada hadmaa la qaadi ?

Hadmaa geedaha la geyni ?

Hadmaa guddi loo xilsaari ?

Hadmaa la gorfayni dooni ?

Hadmay guurtidu dhammayni ?

Hadmay soo gebogebayni ?

Hadmaa xukun lagu go'aamin

Inaa xabsiyada la geeyo

Raggii dadnimada gumeystay

Raggii gawracay dareenka ?

Goorraay gadhwadeennadii na
Hadmaa laga goyni qaanta ?

Hadmaa gobanimo la qaadan ?

Hadmuu geeddigu dhammaani ?

Goorraay maansadan "Garsoora"

Haddaan soo-gebogebaynta

Gunaanad ku-sii-dhaweynta

Guntiimo intaan dul saaro

Intaan guudkeeda feedho

Haddaan madaxa u galaalo

Haddaan dhaclahii ku giijo

Cabaadh iyo dahab guduudan

Haddaan gaadada u saaro

Haddaan cagaheeda gaaban

U soo gado kabo u gaara
Kolkaa ubax lagu gartaa na
Haddaan gabbaldaye u dhiibo
Intaan goroddaw salaaxo
Geyaanka haddaan hor keeno,
Toloow yaa garani doona ?
Tolow yaa guursan doona ???

CANAB

In loo asteeyo jacaylka maalin u gaar ah oo lagu xusso aad baan ugu farxay, waxaan se kaga farxad badnaan lahaa haddii maalin walba loo huri lahaa jacaylka. Waa waraaq aan u diray 14/02/1999kii jacaylka iyo cid kaste oo qof jecel, aniga oo jooga magaalada Nuwaakshoot ee dalka Mooritaaniya.

Cishadii jacaylkiyo
Cishqigii i laasimay
Ciid looga dhigayey !
Yartii aan calmaday ee
Canab baan u dirayaan
Ubax caynba-caynood
Casaan ugu sarreeyoo
Cidhifyada huruud iyo
Caddaan lagaga beegoo
Salkiisa na cagaar iyo
Caleen lagu sargooyoo
Cosob iyo ugbaadoo
Carfigiisa aadmigu
Ku illaawo ciilkiyo
Cidhiidhiga adduunkee
Toloow maw cuntamayaa ?

Ciidiyahay adduunyada
Dookh waa cajaayib e
Rag baa cuudka xoolaad
Iyo maalka caabuda
Badh na ciidan xoogliyo
Carshi ay ka taliyaan

Ayay cududda saaraan
Anna **Canab** Ugaas iyo
Cishqiga igu baahaa
Caqliga iga qaadoo
Cishadii la joogo ba
Cirka oogadiisiyo
Xafladiyo ciyaariyo
Caroos baan ku kulannaa

Kol na ciidda hoosiyo
Waxaan kula caweeeyaa
Cadaab aan dhammaan iyo
Cidla' laga dhaqaaciyo
Guuriyo carraabiyo
Cadho laga heshiiyaa
Cishadaannu kulanno na
Canab laafyaheediyo
Cillaankay isa saartiyo
Cadarkiyo bukhuurkiyo
Cabaadhkiyo silsiladdiyo
Socod aan cuslayn iyo
Jidhka cidhibsigiisiyo
Dhoollaha cadayntiyo
Codkeeday khalkhaliyoo
Tinka caaradiisiyo
Cidhibaant ku joogsado
Dab curuuqda qaadiyo
Cadanyo igu beeroo
Dareen laygu caydhshiyo
Cir baa igu darrooroo
Carrabkaa i laabmoo
Calooshayda waxa jira
Anigoon cabbirin baan
Dib u soo carraabaa
Cashar iiima noqotee

Faruurtaan cunaayoo
Naftaan ciil badaayoo
La canaantamaayoo
Halkii baan ka celiyaa
Cagtan daalka loo qoray

Nafta waxan cabudhiyoona
Kaftan sii cabbaystoon
Isa sii cidaado ba
Casarkaan is aragneen
Canab soo hor joogsado
Naf an ceeb lahayn oo
Dhabannada na caaniyo
Codicod uun la moodiyo
Cududaha jidhkeediyo
Cambaruudka naaskoo
Dharka soo cadaadshiyo
Indho xuural-caynoo
Cidhif iiga jeedooy
Igu soo caddayn baa
Araggay cawira oo
Cadceedda iga qariyoo
Ciddidoon qaniiniyo
Cammuud miisitaan iyo
Carruur baan u laabtaa

Ciidayhay jacaylkani
Sidaan ciidan ugu ahay
Waxa kuu caddayn kara
Cudurrada dhammaantood
Wixii culumadeenniyo
Dhakhtarradu ka caagaan
Canab eegmadeedaan

Kaga caafimaadaa

Cidladiyo socdaalkiyo
Camalkiyo wax-qabadkiyo
Wixii caato keeno ba
Cid kale u ma baahdee
Caqligayga uun baan
Dib u soo cesaayoo
Nafta ciirsigeedaay
Intaan **Canab** xasuusnahay
Kolla caajis ima helo

Cishqiyahaw hubaashii
Cudur iyo xanuun iyo
Cuqdad iyo ma tihid nabar
Iyo cadow wax laayee
Cilmi layga qariyoo
Qalbiga i camira oo
Dhaxanta iga celiyiyo
Webi laga cabbaad tahay

Inaad ceeb ka dheer tahay
Cadraddaan jeclaadiyo
Canab saw imaad barin ?
Anna sow carbuuntii
Caadilkii abuuriyo
Casiissow Ilaahay
Xaq intaan u caabuday
Mahaddii umaan celin !

Cishqiyahow naftaydiyo
Wiilkayga curad iyo
Cilmigiyo aqoontiyo
Caqligiyo garaadkiyo

Cimrigayga kuu huray !

Adna beriga ciiddeed
Anigiyo yartaa **Canab**
Adigaan ku cugannee
Noo qiji cuudkiyo
Cusburka iyo fooxoo
Cadar noogu maydhoo
Cishqiyahow na barakee !
Weligaa cusboonow !

Shimbirtu ba codkeeday
Ku ammaantay cayntiyo
Cufka ay ku hoyatee
Alloow caashaqaygiyo
Ciidaha jacaylkiyo
Naftaan caawa tabayiyo
Ubaxyada casaanka ah
Carradaan ku hooydee
Cimilada macaan lee
Carta buuraheediyo
Caska iyo **Tajooriyo**
Cookaar dhexdiisiyo
Degta **Khoor-Cangaar** iyo
Cassal baallaheediyo
Randa iyo **Casaamiyo**
Casa-Geela iyo **Ubukh**
Cambaado ku beeroo
Colaad iyo dagaal iyo
Cadaawaha ka eegoo
Cimrigooda dheeree !!

SHACABYAHOW !

Waxaan shaki ku jirin in dawlad salkeedu yahay shacab. Jiritaanka iyo horumarka dal walba wuxuu ku xidhan yahay kol ba sidi shacabku u tooso. Heestan, oo aan tiriay 03/04/1999kii, waa baraaruujin taasi la xidhiidha.

Shacabyahow ma toosnaa ?
Sheekada ma daynaa ?
Shidhka aan ku boodnee
Shaqo maw dhaqaaqnaa ?

Shacabyahow ma toosnaa ?
Shisheeyaha ma dhaafnaa ?
*Shalillaa!** cirkaa sare
Ma isku la shareeraa ?

Shacabyahow ma toosnaa ?
Macdanaha ma shiillaa ?
Shirkadaha ma badinnaa ?
Shaaha na ma beerraa ?

Doonyaha shiraacyada
Iyo shawladleyda ba
Badda mawgu shaydhnaa
Shabag lagu ugaadhsado ?

"Shoomeerka" daaliyo
Dhallinyarada shiiqdee
La shiddowday baahida
Shuql maw abuurraa ?

*Shalillaa : erey af carabi ah
oo tusmeeya bilowga fiican ee
gasaa'idka*

Shacabyahow ma toosnaa ?
Sharraxaadda maanta ah
Wixii shalay la soo maray
Ma ku shaabbadaynnaa ?

Sheekhyada dalkeenniyo
Odayada ma shirinnaa ?
Waxay shaandho mariyaan
Shukri mawga celinnaa ?

Shabaabyahow ma toosnaa ?
Sharad maysla dhiganna ?
Shiish meel ma saarraa ?
Shishe maw dhaqaaqnaa ?

Shacabyahow ma toosnaa ?
Shallaytada ma daynaa ?
Sharka xeerashiisiyo
Shakiga na ma dhaafnaa ?

Shibbanaha xuruufta ba
Haddaan shaqalka lagu darin
Shey lagu ma qeexee
Shinni maw ekaannaa ?

Shacabyahow ma toosnaa ?
Shiidaal iftiimiyo
Shamac iyo cadceed iyo
Shoocaac ma noqonaa ?

Shacabyahow adduuyada
Ma "shoofeerinnaayoo"

Xiddigaha shisheeyiyo
Shuhuura ba ma dhaafnaa ?

Shacabyahow ma toosnaa ?
Shuuq-shuuq qarsoon iyo
Shifti iyo xumaan iyo
Shirqool mayska daynaa ?

Shacabyahow ma toosnaa ?
Shakaallada an jebinnee
Shaxda nolosha loo dhigay
Shardigeen ku badinnaa ?

Nin shaxaad ku nooloo
Sharaf iyo dadweynuhu
Wanaag ay ku sheegaan
Shacabyahow ma maqasheen ?

SAABXIDH

Taariikhdu markay ahayd 09/04/99kii ayaa laga sugayay dalka Jabuuti in ay dadku u dareeraan doorashada madaxweyne cusub ka dib markuu madaxweynahii hore, Xaaaji Kassan Guuleed, ku dhawaaqay in uu na ka qayb-qaadan doonin baratankaas. Aniga oo dalka markaa debed kaga maqnaa, waxa aan jeclaaday in aan kaga qayb-qaadto hawlshaasi maanso ta-looyin iyo tusaale xambaarsan, anoo farta ku fiiqaya hawlsha culus ee sugaysa madaxweynaha cusub. Maansadani waa saab aan is-leehay, haddii la qaato, wuxuu dhiisha maamulka ka dhabi doonaa jabitaan. Wakhtigaa waxa aan joogay dalka Mooritaaniya.

Qorrax soo baxdaay mood*!
Saakiyo berraay nool*!
Samadiyo dhulkoow marag !
Waxaan joogi waa subax
Abriil waa sagaalkii
Sannadku na sagaal buu
Ka sagaashan dheeryahay
Hadda saacadaydu na
Saddexdii habeennimo
Ayay saa'id leedahay
Anigu na sebaanyahow
Waxa aan ku suganahay
Sahan iyo waxbarashiyo
Dal sokeeye weeyaan

Jimcayahow samaan iyo
Sadaan kugu aqaa oo

Mood : erey ducco iyo milgeyn
ah oo lagu soo dhaweyyo wax
lagu farxay.

Nool : erey ducco ah oo
«cimrigaa ha dheeraado!» la
nuxur ah.

Saatirkaa ku sheegee
Shacabkii sinnaantiyo
Sooryada ku caanbaxay
Markay saaka toosaan
Sawdkiyo kalsoonida
Ninkay siinidoonaan
Ayaan sacabka midig iyo
Salaan kuugu dhiibiye
Sadarkaygan gaadhsii:

Madaxweyne silig iyo
Saxariir la soo arag
Salow iyo dhibaatiyo
Sas wixii na soo maray
Gobanimo la soo sii
Dalku saafi noqoy oo
Saaxirkii la kala guur

Farxaddii la soonyoo
Rabbi loo sujuudyoo
San-ku-neefle oo idil
Silicci illowyoo
Saxansaxo xornimo iyo
Lagu seexay nabaddii

Dabadeed la soo socoy
Soddon jeer la soo toos
So'daan maanta joogniyo
Saldhigga la soo gaadh

Adiga na sarreeyoow
Haddii Eebbe kugu simay
Ogow saaka dabadeed
Xil baa qoorta kuu sudhan

Waxaan uga socdaa waa :
Shacabkii ku saanyaday
Ee sawdka kuu huray
Wax bay kaa suaayaan

Sarkaalkii la doortoow
Ma sugnaato duniduye
Si bay maanta joogtaa
Suuq baa la moodaa
Dadku uu ka simanyahay
Seeriyo xuduud iyo
Wax-wax sooca loo diid

Saaruuukh la tuuriyo
Baaruud la saydhiyo
Soodhkii wax tariwaa !
Dhaqaalaa silaaxoo
Sallaan dheer ku joogoo
Ninkii saaqyo haystaa
U sarreeya maalmahan

Saaxiibbo adag iyo
Isagoon saxeex wadan
Dalka soofa keligii
Salabaa la mariyaa

Si kaste ba ha noqotee
Siyasaadka oo idil
Waxa lagu saleeyaa
Mabaadi' la wada sido
U samaysan kala gaar
Iyo suul-dhabaalayn

Madaxweyne suun iyo
 Meel barafku saarmiyo
 Saxaraha bannaan iyo
 Dhulka seerayaashee
 Buuruhu safteenee
 Kaymuhu suquduud iyo
 Surin ay u diideen
 Saanacaa abuuroo
 Uumaha u sooroo
 In ba soohdin buu dhigay
 Mid na saabbir maahee
 Sababaha arsaaqdoon
 Idil buu ku saydhoo
 Sirta noloshu way taal

Dalkeennu na sabool iyo
 Saan diiran maahee
 Hadday dunidu suuq tahay
 Salkeedaan ku naalaa

Wuxaan uga socdaa waa :
Sidney iyo **Bikiin** iyo
 Singabuurtta bari iyo
Landhan iyo **Suweed** iyo
 Salfadoor dusheediyo
 Dalka **Saantiyeegiyo**
 Halka **Saan*** ku taalliyi
 Cid kastoo sarraysaan
 Saamayn karaynaa

Madaxweyne seerkiyo
 Sabaddada agteennu na
 Si bay maanta joogaan

Saan : waa soo gaabiska
 magaccamagalla
 Saanfaraansisko ee carriga
 Marayanka

Suus baa badhkood galay
 Sar-sar buu u kala jaray
 Badh baa seellitaan iyo
 Sooyaamid mooyee
 Iska siibay nabaddii
 Badh bay silica gaajadu
 Subag iyo barwaaqada
 Kula seexataa gogol
 Badh baa sabasabayntiyo
 Seetada* yaqaan oo
 Sixirka na adeegsada
 Badh baan saancadkoodiyo
 Maalmaha suaayiyo
 Wax ku saabsan garanayn

Waxan uga socdaa waa :
 Saaxiibbadeen iyo
 Sabaddada agteenna ah
 Maxaa suuragelayoo
 Lala soormi karayaa ?
 Maxaa lagu safaadayn ?
 Si kastooy u kulushahay
 Danta saaku waa maxay ?
 Maxaa sahandambeetiyo
 Saakuunta noo daran ?
 Yaan sacab u dhiibnaa ?
 Yaan dhabarka siinnaa ?

Hadal waa nin saafiyi
 Nin kaloo sarriigee
 Wixii sadaradaydani
 Kaga saabsanaa debad
 Ma sarboo ma sigibtiray ?

Seedto : xadhigga labada
 jeenyööd lagaga xidho ishinka
 iyo gammaanka.

Si wanaagsan maw dhigay ?
Ma u diiday saranseer ?

Imika na sarreeyoow
Male waa sed gaaroo
Rabbi baa ku siiyee
Adna hawl Suldaan iyo
Soojeed habeen iyo
Shacab baa ku sugayee
Danta guud nin seexdiyo
Sufahada ka dheeree
Hawlahaa rag siibtoo
Ayaamuhu soleen iyo
Dadka suubban la ogow
Garta niman sigsaaggiyo
Simbiidhada ka eegoo
Kala saafa ugu dhiib
Wixii soo siyaado na
Culimada siraaddiyo
Odayada su'aaloo
Weligood ha sii dayn

Safaaraadka debedda na
Rag siyaasadoodiyo
Cilmigooda sida oo
U samaysan la ogow

Yay na niman sakhraamoo
Dadku uu saluugiyo
Sonkor-jecesha aadmigu
Saaxiibbadaa noqon

Weligaa sufey iyo
Nin sakhaalitaan iyo

Si-kaste-ba-ciyaar iyo
Inuu saaxir kula talin

Sirta dawlad leedahay
Sanaadiiq ma deeqdee
Sadri kuu ilaashiyo
Rag sameeya la ogoow

Taladaa sisibatoo
Kolkol kaa sannaadhoo
Kolla kaa sirgaxantee
Dad na ruux ku saaciday
Waa kii ku saxayee
Sahwiguu arkaayaa
Qalbigaaga yuu sarin

Guulaha sokeeyiyo
Sahan kaa xumaadaa
Hadafkaad u socotee
Suntan yaanu kaa qarin

Sannadkii ku dhaafa ba
Miisaanka saar oo
Ka kaleed u socoto na
Saadaali weligaa

Markay sheeko sirirtee
Ama xaajo suranto na
Samahaa daweeyee
Sal-ballaadhin la ogow

Salow iyo colaad iyo
Siigliyo abaar iyo

Sarrifkoo xumaadaa
Sawaabkaaga yuu lumin

Dadkood saamaxdaa iyo
Samirka na ha moogaan

Shacabka na sirdoon iyo
Yay na seefi kaa xigin

Isa-seegga beeluhu
Sabab yaanay kaa dhigan

Safka soo kacaayiyo
Hooyada saraw qaad

Saqadleyda hoosiyo
Sancoleyda taageer
Saxadiyo aqoontiyo
Syaaxada horowmari

Fanka saxarka diidee
Runta lagu sifeeyee
Seetada ku daaqiyo
Suugaanta qiimee

Wax inaan samayniyo
Sinaacadda ha moogaan

Badda *saaradiin* iyo
Kalluun seebab weyn iyo
Milixdaa sabbaysiyo
Luul nooga soo saar

Dhulka "saans" shidaal iyo
Saliidaha habeenkii
Dadku uu siraatiyo
Biyo nooga soo saar

Buurahan sisiladda ah
Sibidh iyo xadiid iyo
Macdan baa sujuudiyo
Dahab nooga soo saar

Saraccaa laf-dhabaree
Sisintiyo bariiskiyo
Sonkortiyo hadhuudhkiyo
Timirtiyo sarreenkiyo
Sinjibiilkha kulul iyo
Seytuun na noo beer

Ilbax laysma siyoo
Waxa sooha aadmiye
Soo saar dadkiisii

Sidaas baan saboolnimo
Ku sabootiyaynaa

Sidaas baan barwaaqiyo
Nolol soormaseegto ah
Ku salaamidoonnaa

Calankeennu saas buu
Samadaa dusheenna ah
Ku salaaxidoonaa

Adigu na sidaasaad
Taariikhda baal sugaran
Ku saxeexidoontaa

Hayeeshee sarreeyoow
Wanaaggaa la sugayaa
Wuxuu suuragelayaa
Markuu shacabku sawdkiyo
Sacabkiisa kula helo
Eed sees-dhigaalka ba
Si u wada dhaqaaqdaan

Anna saabxidhkaygii
Bal an soo sargooyee
Mar kaliyo salaantii
Saaxiibbaday hoo !

DUNI AAKHIR-SEBAN

*Maalinkii ay taariikhdu ahayd 26/06/1999kii
ayaan hoos ugu fiirsaday adduunyada oon ogAADAY in ay
tahay dhallaan-habaabis laga gunaadhayn. Waxa aan dib
ugu laabmay taariikhda oo waxa aan ogAADAY in ay wel-
geed ba ahayd duni aakhir-seban.*

Duni aakhir-sebaneey !
Daar lagu negaan oo
Laga wada dareeroo
Durba laga dhaqaaqaay !

Daas reerka hoosgala
Ku darrooshimeeyoo
Daldaloollo badaneey !

Qaran meel daleed oo
Dambas weyn ka baxay oo
Dabayluhu lulaaneey !

Gebi soo dumaayoo
Dandannaaniyaayoo
Dugsi aan lahayneey !

Daruur lagu hayaamoo
Doog aanan bixineey !

Daad-xoor sabbayn oo
Dadku uu wax moodaay !

"Tiinoo" dalooloo
Biyo lagu daldalayaay !

Waxaan lagu degaynood
Dedaal lagu baxshaayeey !

Daal iyo harraadeey !
Damac iyo madhnaaneey !
Dood iyo is-jiidheey !
Dacwad iyo xasaradeey !
Dulmi iyo wax-boobeey !
Demb iyo cadaabeey !
Dacar iyo qadhaadheey !
Deyn iyo su'aaleey !
Dakaniyo colaaadeey !
Duumiyo xanuuneey !
Been lagu dagmaayeey !
Dalxiis lagu hungoobaay !
Daranyada hoggeedaay !
Dacdariyo wax ba'aseey !
Dariiq aan dhammaaneey !

Imisaad nin doobiyo
Ugub gaari dumaroo
Isku doonnanaan jiray
Ama labo is-doortoo
U diyaar ahaa guur
"Dolar" iyo duq weyn iyo
Doqon soo dhex galisoo
Dabadeed is-arag oo
Derbi weli ku kala xidhan !

Imisaa nin daa dheer
Ku dekee lahaayoo

Wuxuu duunyo haystiyo
Dahabkii ku madhiyoo
Dedaal weyn ku bixiyoo
Xooggiisii ugu daray
Kolkay dherer daraaddii
Daruuraha dhex-qaaddee
Ranji lagu daguugee
Marmar lagu daleeyee
Deyr lagu wareejee
Durdur lagu faruuree
Lagu beeray doog ee
Loo diiday meel dhiman
Inuu dego ha joogtee
Isagoo dagnaantii
Jaad uun daldalayoo
Daankiisu buur yahay
Weli daawi kaga bogan
La darbeeyay galab oo
Illeyn diirrimaadkii
Samada uga duuloo
Isaga na la duugoo
Dadka hoose lagu daray !

Nin dukaan lahaan jiray
Ka dillaalan jiray suuq
Maxaad damac ku beertoo
Wax ba haw danaynin e
Xaaraan dudubiyoo
Degdeg uga macaashoo
Dadka iibi tidhiyoo
Isna kuu doqnooboo
Kol ba dhinac u duuloo
Badda midha ku daadshoo
Ku dabbaashay ciiddoo

Darandoori yidhi oo
Ku dambeeyay gaajiyo
Daal iyo wareer iyo
Inuu daas la hoos galoo
Faqri aan dawoobayn !

Deris iyo walaal iyo
Saaxiibbo daacad ah
Iyo duul iskaashaday
Dan-wadaag ahaan jiray
Imisay daraaddaa
Warmaha is dareenoo
Ama kala durkeen oo
Deyrkii colaaddiyo
Dakano u dhexaysaa !

Nin dulqaad lahaayoo
Danyarta-u-adeegiyo
Deeq lagu ogaan jiray
Oo daadahayntiyo
Loo doortay madaxnimo
Imisaad dagaal jirin
Dareenkiisa galisoo
Hebel baa ku dilayiyo
Kan kalaa ku dagayee
Iska daafac tidhiyoo
Cidla madhan la doodoo
Dalka mooday kelidii
Inuu Daa'im siiyoo
Calankii na duubtoo
Shacabkii sulleeyoo
Dulmay oo xad-dhaafuu
U dullaamay gees oo
Dadku wuxu adkaysto ba

Kol uun lagu dillaacoo
Deldel loogu jiidoo
Laga diiray sharaftii !

Imisaad nin diintiyo
Dugsanaayay **Nebigoo**
Xaqqa diirsanaayo
Degganaan ku caan baxay
Kol uun aad la duushoo
Durbaanka u garaacdoo
Deyrkii **Islaamkiyo**
Dawgii ka baxay oo
Dhaxalkii dayacay oo
Dib haddeed u soo noqon !

Da'dii soo kacaysa ba
Imisaa ku doontoo
Digniin aanan qabin oo
Gabadh dihin ku moodoo
Deyn kuu galaysoo
Diric iyo marriin iyo
Dahab kuu gadaysoo
Dhabarkaagan duubmiyo
Dhafoorkaagan diisiyo
Daankaagan dhadhay iyo
Duqnimada ku haysiyo
Daalkaagan arag oo
Ku dabbaasha dhooqada !

Imisaa dad kuu xidhan
Ku daboolan uub oo
Xabsiyada diyaarkiyo
Xabaalahu ku daa'imay !

Imisaa dad kuu xidhan
Daaraha dhexdoodiyo
Ku dekeeya nolol wacan !

Imisaa dad kuu xidhan
Dacdarrada la jiifsada
Dekadaha dhexdoodoo
Diiwaanka maalkiyo
Daftarkaagu uu nacay !

Imisaa dad kuu xidhan
Dabran oo is-moog oo
Diyaraadka raacoo
Ku wareega dunidoo
Xafladaha u "daans" taga !

Imisaa dad kuu xidhan
Dabuub iyo wax-sheeg iyo
Hadal aad u diidoo
Debnahooy dhaqaajaan
Wadka kaaga daranyahay !

Imisaa dad kuu xidhan
Dambarkaaga nuugoo
Dallacaad sugaayoo
Darajooyin kugu qaba !

Imisaa dad kuu xidhan
Muuqaagu dagay oo
Defka kuu tumaaysoo
Dabcigaaga yeeshoo
Kaa dabadhacaysoo
Kaa doortay aakhiro !

Imisaa dad kuu xidhan
Dacas aad ka dhigatoo
Diintaada haystoo
Digrigaaga badiyoo
Sidaad doonto yeeloo
Dacashooda kuu huray !

Imisaa dad kuu xidhan
Inta kuu dahsoon iyo
Dulucdaada fahantoo
Danta oo qasbaysiyo
Damac kuu agjoogtoo
dareenkaaga aan qabin !

Imisaa dad kuu xidhan
Inta kuu dahsoon iyo
Dulucdaada fahantoo
Dhan uu kaaga duuliyo
Duni kale ka raadsada
Dayaxiyo marriikhoo
Dariiq uu u sii maro
Weli daydayaayoo
Inuu kaa dulboodiyo
Dagaalkaaga soo wada !

Dembigaaga awgii
«Gaafaa duraa»* iyo
Illaa doorka maanta ah
Magaccaa ma doorsamin
Duni aakhir-seban buu
Dadku kuugu yeedhaa !

Allay lehe ! dul xumidaa !
Dabcigaagu ba'anaa !

*Gaafaa duraa : erey af oromo
ah oo macnaliisu yahay : beri
hore*

Dareenkaagu naqanaa !
Damiirkaagu madhanaa !
Carrabkaagu danan iyo
Daandaansi badanaa !
Addinkaagu diranaa !
Wax ku duubi ogidaa !
Madaxaagu digashiyo
Dibindaabyo badanaa !
Alla ! digagub weyneey !
Haraggaaga duugga ah
Kol ba doorin ogidaa !
Habka loo dillaashiy
Dabinkiyo ugaadhsiga
Xadhko daadin ogidaa !

Allay lehe ! dux li'idaa !
Doobigaagu madhanaa !
Dalbahaagu weynaa !
Difaaccaagu siganaa !
Dabarkaagu fududaa !
Dawadaadu jabanaa !
Inta ceeb dahsoon iyo
Dacfigaagu badanaa !
Hayeeshee Dagaageey !
Dadka kani ku aaminay
Kaa doortay aakhiro
Garaadkoodu daranaa !

Duni aakhir-sebaneey !
Weligaa ba soo duul
Ubadkaaga soo didi
Dugaaggaaga soo kici
Dabaylahaa sidoodiyo

Duufaanno xoog badan
Wax kaste ba duqqeeyoo
Bankaa soo durduriyoo
Duryan oo hadaaqoo
Digtaatooradeeyoo
Waxaad haysa soo daa

Anu dawlad baan ahay
Duruus gaar ah loo dhigay
Waxa aan dul joogaa
Ogow dooni weyn oo
Dakhalkeegu adag yahay

Ogow dawliskaygaan
Jannada u diraayoon
Malab soo dartaayoon
Weligay durduurtaa

Ogow waan ducaysnoo
Dirkii awliyaad oo
Digrigiyo cibaadoda
Ku duqoobay baanoo
Dallad baan hagoognahay

Dalamada baxaysiyo
Dawankaad maqlaysaa
Dirir iyo col weeyoo
Ogoobeey dilkaaga na
Daliil baan u haystaa

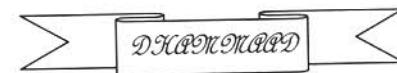
Duni aakhir-sebaneey !
Haddii aanan danab iyo
Madfac duuban kula dhicin

Hadduu diirku kaa bixin
Hadduu dakharku kaa badan
Ilmo daadanaysiyo
Hadduu duufku kaa quban
Midho daafiyeed oo
Daayer qaniiniyo
Haddaan digada kaa dhigin
Daqiiqaha haddaad noqon !

Damqashada xanuunka leh
Darraadeey! haddaad odhan
Dadkii aad xaraashtiyo
Haddaad daacin godobtii
Dafiraadahaagii
Dib haddaad u soo fiqin
Dawaafkii ka sheekayn
Dawarsiga haddaad badin
Dacwaddaodu sii socon !

Duni aakhir-sebaneey !
Maansadan dabiibka ah
Duhurkiyo dharaarta ah
Tolmahiyo dawaarka ah
Didmadiyo sugnaanta ah
Dab-ridka ah digniinta ah
Daljirkiyo xasuusta ah
Dabayaakhadeedii
Ma ku deeqay hadalkii ?
Madaxxaaga maw degay
Mise waan dardaarmee
Daleed baan ku shubaya ?

Duni aakhir-sebaneey !
Dulqaad hayga eegin e
Kuuma na debcaayee
Imika ba is-derajee
Saddexdii dalaaqood
Horaan kuugu deegee
Dudoo haygu soo noqon!!!

DADWEYNOW!

Waxa ay maraysey arrinta Soomaaliya meel aad u foolxun, markuu Madaxweyne Ismaaciil Cumar Geelle ku dhawaaqay hindise cusub oo lagaga xaldoonayo dhi-baatada dalkaas ku habsatay. Wuxuu taabtay dhul qar-soonaa, taas oo ka markhaati kacday in uu yahay nin ku xeel-dheer siyaasadda. Waxay ahayd arintaasi mid dadku, meel kaste ba ha joogaane, ay u sarakaceen. Anigu na waxaan dedaalkii Madaxweynaha ku darsaday gabayga hoos ku qoran, oo waxa aan ugu baaqayay bulshada Soomaaliyeed in ay ajiibaan dhawaaqa walaalkood. Waxa aan tiriay gabayan 27/10/1999kii anoo jooga magaal-ada Nuwaakshoot ee dalka Mooritaaniya.

Deelleyda maansada **Rabbaa**
 Iigu dawgalay e
 Anigaa laa ii doortay oo
 Daa'im ii qoray e
 Khalqi ku ma durreeyee xaqaa
 lagu difaacaaye
 Kol ba daranyo ii muuqataa
 Lagu dabiibaaye
 Sidii oday da' joogaan qof dagan
 Ugu dardaarmaaye
 Wuxaan maanta daadihinaya
 Danaha **Soomaale**
 Daad soo buqdhaday baa qalbiga
 Soo dillaacsadaye
 Maanta na an soo daro baddaa
 Debinta soo dhaaftay

Qaran dumay qabiil deedamiyo
 Degello aafobay
 Dal jibaaday taariikh deldelan
 Magac dameeroobay
 Calan dacayda laalaadiyoo
 Midabku doorsoomay
 Sharaf dakharradii lagu hubsaday
 Maro ku duubaysa
 Gacal daanka uun haysta oo
 Madaxu uu daalay
 Gocor durugsanoo kugu digtiyo
 Gaal durduradiisa
 Difaac-li'ida daranyada xadkiyo
 Cadowga soo duulay
 Webi diriray duufaanno roob
 Danabyo loo yeedhay
 Yaxaas duurka soo galay dugaag
 Xaadhimaha diiday
 Abaar dubatay dooggii baxiyo
 Dogobka qiiqaaya
 Dad xayiran dillaallo* u xanniban
 Dano is waydaartay
 Doqonniimo dembi loo tartamay
 Derajo loo oyay
 Magaaloooyin daayeer dhaxliyo
 Gobol daleedoobay
 Derbi liicay daaraha burburay
 Kaabadaha diiday*
 Saqaf diiran dariishado* furfuran
 Sibidh la daandaanshay
 Dekad xidhan dariiq laga hadhoo
 Miino lagu daadshay
 Madfac dedan is-goys dayday tungan
 Dawga cidhifkiisa

Dillaallo : eregan waxay maansadu ku tilmaamaysaa qabqabilayaalsha dagaal ee Soomaaliya.

Diid : (qof daalan ama bugka) dhacdhac.

Dariishad : daaqad

Dable qaawan oo qori derderan
 Deliga loo saaray
 Gumac duuban oo layska diray
 Diga-gubkuu keenay
 Dhiig daatay nabad loo darsaday
 Dhimasho diinoowday
 Mayd debedda yaal oo hadda na
 Cidi danaynaynin
 Lafihii dadkii hore ka hadhay
 Ood duddumo mooddo
 Uur dooxan dumar lagu kubsaday*
 Qoriga daabkiisa
 Nabarrada dahsoon iyo qalbiga
 Dacarta ooyaaya
 Cilmi dabay aqoon laga degdegay
 Dib-u-dhacay keentay
 Dugsi xidhan Lafooloo dayacan
 Dawlad laga quustay
 Dawo madhatay daacuun qarxiyo
 Duumo iyo qaxo
 Dhakhtarkii dedaaloo sidii
 Deero lagu tuujay
 Dabar-go'a ku dhacay duunyadiyo
 Dalagyadii beerta
 Dahab iyo mallaay* cadow daldalay
 Debad u iib geeyay
 Xashiish dooxa lagu beeray iyo
 Webiga daaciisa*
 Qashin iyo sun deebaaq ah oo
 Keebta lagu daadshay
 Hooyada daryeel weyday ee
 Daabtay ubadkeegu
 Dalanbaabi gaajiyoo colaad
 Odayyo loo duugay

Kubso : kufso.

Mallaay : kalluun

Daacca : faafka

Dacdarriyo darxumo raagtay iyo
 Diifta iyo ciilka
 Shacab diday dagaaggiyo qaxiyo
 Alalka daadduunka
 Duni yaabban daad meel kasta ba
 Wada dinaafaaya
 Dawarsiga dawaafkiyo baryada
 Ficilka doofaaray
 Damac biiray diin laga hadhgalay
 Male dalaafobay*
 Dabci fidhidhay dacwado is qabasaday
 Morome* deynoobay
 Dirkii soo kacaayoo ku lumay
 Debaduhuu joogay
 Dhaqan diilalyoodiyo* dubkoo
 Layska wada doorshay
 Dafiraadda isirkaad lahayd
 Ceeb ka durugeeda!

 Intaan soo dareersheen xumaan
 Daaray magacceega,
 Duuf iyo waxaan sheegin uu,
 Diiday qalinkaygu,
 Wuxaan daabacayn oon u nacay
 Sadarka diiwaanka
 Nin damiir leh uun bay dhibtaa
 Doqoni waa moog e
 Soomaali na duruus way u tahay
 Lagu dawoobaaye
 In yar aan ku sii daro dadoow
 Dulucdu waa meel e

 Gurcudku ba hadduu kugu dadmuu
 Dunida saameeyo

Dalaafow : ayaan-darro ha kugu dhacdoo; leelleel; ayaandarayso.

Morome : muran

Diilalyood : dhaxmood

Dab ood hurisid baa kaaga roon
 Dood ad badisaaye
 Khaladkaa daliil laga dhigtaa
 Dawga kuu suga e
 Nolosha na ninkii daydayee
 Doonayaa hela e
 Shacabkii dedaali na carruu
 Dahab ka shiilaaye
 Daalka na nasniimaa ku xiga
 Daa'im abidkiye
 Dirqaa lagaga maalaa wakhtiga
 Maalintuu dudo e
 Dacaydaa la laacaa si uu
 Kuugu soo dego e
 Daruur* baan arkaayoo haddeed
 Soo dannaaniday e
 Dambarkeega **Maandeeq** berraa
 Loo dabbaaldegiye
 Hayeeshee dixaa kaa xigiyo
 Kadar* duud dheer e
 Malaa waan dahaadhaye bal an
 Hoos u daadego e!

 Niman buu dagaalkani u yahay
 Duunyadoo kale e
 Oo dahab ka maaloonaan rabin
 Labo is-daysaaye
 Niman baa dalkoodii u gubay
 Inay dillaalaan e
 Oo dano shisheeyiyo wax ba'as
 Loogu daw galay e
 Jabhadahan is wada diiddan baa
 Nabadda doonayn e
 Derajada raggaw waashay baan
 Nabadda doonayn e

Daruur : maansadu
 waxay eregan ku
 tusmaynsaa shirkii
 Soomaalida ee Carta.

Kadaro : wadaröwga
 magacca kadár

Duqaytida in baa doorsantoon
 Nabadda doonayn e
 Dibjirkiyo dul-saarkoo dhan baan
 Nabadda doonayn e
 Nimankii horow dumiyay baan
 Daacad ka ahayn e
 Dawladaha Galbeedkaan mar na ba
 Daacad ka ahayn e
 Deriska na badh baan rabin dadyahow
 Inaad is-daysaan e
 Nin wali ba dan uu leeyuhuu,
 Fii u degayaaye
 Durbaankay tumaayaan dhammaan
 Digasho weeyaan e
 Shacabyahow digtoonoow hadda ba
 Waa duruuf adag e

 Waxaan duulal soo sheegay ee
 Diiddan noloshaada
 Direysyada madow iyo wixii
 Dhaqan digtaatoor ah
 Uubaha daloolee hadda na
 Cawska lagu daahay
 Dabar iyo mareeg duuban oo
 Damacu soohaayo
 Iyo dabasho jaan baa jirtiyo
 Sheeko dacawood e
 Kacoo diirrad qaatoo mar kale
 Deyrsha cadawgiinna

Madaxaa* damqaday baad tiihin
 Ul iyo diirkeed e
 Gobannimo haddaad dooni waa,
 Doorka maanta ah e

Fii : shaxda bubka
 affarteeda gees midkood.

Madax : ereyan waxay
 maansadu u la jeeddaa
 madaxweyne Ismaaciil
 Cumar Geelle

Nin dardaarmay weeyee dadoow
 Maqal dabuubtiisa
 Dalladdaa* walaalkiin ku shira
 Way dugsoontahay e
 Dedaalkiisa nabadduu dalbiyo
 Duco ku taageera
 Dayaxii wa kaa soo baxay e
 Yaanu daranyoobin
 Dariiqii wa kaa lagu dhacoo
 Waa la degayaaye
 Darandoori xaajada ku gala
 Darar horaadkiiye
 Dulmigii horeetiyo dhacii
 Daa'im uga laabta
 Dareenkii is-quudhsiga watiyo
 Ficilladii daaya
 Daandaansi waa loo dhintay e
 Dadoow walaalooba
 Dakanada* illooboo tixgelin
 Nabad ku doondoona
 Duuduub horuu noo dilay e
 Nabarka daaweeya
 Danta guud ka doorbida waxay
 Kooxi dihanayso
 Isu daysta harag iiga durug
 Labo ku deeqaynin

Taariikhda doonnani inay,
 Niga dumalloobin
 Oo dawlad loo wada dhanyahay
 Duunka maqashiiya
 Dawaarshoo wixii dhiman ku tola
 Dun iyo miiqeeda
 Dabadeed dabbaalkiyo ka dhaba
 Cadow ku soo duula

Dallad : maansadu waxay
 ereyan ku tusmaynaysaa
 taandhadii magaalada Carta
 laga dhisay si loogn qabto
 shirweynahii dib-u-heshiisiinta
 Soomaaliyed.

Dagkano : dhiig la kala
 qabo; dhagar; aano.

Sidaasaad qarniga dihin ku gali
 Ood wax daadihin e
 Ood daansha-daanshoonyood
 Daaqi midhihiis e
 Wataa doonidii **Nuux** e kora
 Daal la soo aragye

 Dadweynoop dareenkaan qabiyo
 Adi dantaadii dheh
 Daliilkii la waayoo la helay
 Saaka dabadeed dheh
 Waa soo dillaaciyo habeen
 Sii dabayshaday dheh
 Dabin kuu xidhnaayoo la furay
 Darifyadiisii dheh
 Doqon kuu ma sheegtee xaqii,
 Naga dahsoonaa dheh

QOORTEEDA YAA SUDHI ?

Waa sheeko gabowday in jiirka iyo bisaddu ay col yihiin. Wuxu waa jiir iyo bisid, laakiin haddana waa aadamaha.

Dunidaa qardoofkiyo,
Qardabada u dhalatoo
Markuu **Qaadir** uumee
Loo joojay qodimmada
Qiiq baa ka boodoo
Qaabiil ba **Haabiil**
Qalad uu sameeyiyo
Dembii ku ma qisaasin e
Dabcigoo qalloocdiyo
Damac qiiro keenaa
Walaalkii ku qaadoo
Qabri buu ku soo riday

Taariikhda qoran iyo
Quruummii ka weynaa
Qac intii la soo maray
Colkii ugu qadhaadhaa
Een qil na loo helin
Qiso weeye yaabloo
Bisad qawlal weyn baa
Jiirkii quraac iyo
Qado uun ka dhigatoo

Qadhaabkii u diiddoo
Qaati uu ka joogsaday

Qaraxxi dagaalkiyo
Wixii laysku qoonsaday
Qolo sheegtay maan arag
Hayeeshee qiyaastii
Qushaash ay hambaysuu
Soo qaado yidhi oo
Qolkii ay galaysuu
Hoostiisa qoday oo
Qurbush buu ku soo yidhi

Dabadeed qas baa dhacay
Qalalaase iyo boob
Jiirkii «el»* buu qoray
Hayeeshee la soo qabay
Faruhuu qaniinoo
Qufac buu ku waashoo
«Qirtay waxan sameeyee
Ii qaata» buu yidhi
Qosol bay ku jiiddoo
«Taa ku ma qancaayee
Haddaad qaanta bixinayn
Inaan qoorta kaa jaro
Ilamaa qiyaamaha
Ayuun baan qolkaygii
Kaga quusan» bay tidhi

Jiirkii qamuunyuu
Qalbigii gariiroo
Qamandhaco madow baa
Jaahiisa qarisoo
«Ballan ii qabtuu» yidhi

« El buu goray » : hadal carriureed la nuxur ah : dadab-u-carar.

Bisaddii qaniinyiyo
Feedh iyo qanjiidhay
Qabadsiisay jiirkii
Qaylqaylinaayoo
«Qoob hayga qaadin e
Qasrigii dhis» bay tidhi
Isna uu qiyamoo
Intuu yara qaboojuu
Isku qariyay siigiyo
Qiiq uu afuufoo
Booraan qayacatiyo
Qodax luu ka hoos galay

Dabadeed qoraal buu
Qolqolkeedii soo dhigay
Qori uu ku daabacay :
« kibir baad la qooqdaye
Waa waxaad qabweyneey
Dagaalkaas ku qaaddaa !»

Kolkaas bay qulquladdii
Qaaraadka gaadhoo
Qof waliba dareemoo
Jiirkii god qodashiyo
Qarin waaye boholuhu

Qarammada midoobaa
Qisaddii ka yaaboo
Qaahira fadhiistoo
Qabanqaabshay nabad oo
Qorshahoogii socon waa

Guddigii markuu qaday
Isku qaylsay jiirkii
Qabashada shir weyn iyo

Qodobbada is gaadhsii
Qar kaste ba iskaga imay
Madal qiimo badan iyo
Qulunquul ku soo urur
Kol qaboono ay tahay
Qun yar waajibaadkiyo
Loo qaybsay hawlaha

Badh baa qaatay xaabiyo
Qalitaanka xoolaha
Badh baa gaadhka lagu qoray
Badh baa qaadka loo diray
Badh na qaabka meeshiyo
Ku qamaame gogoshii

Waxay qalamtu ! Badata ba
Hawshii la wada qabay
Lagu *feede** qadadii
Dabadeed qarkaa kale
Qaaciga la soo dhigay
La taqsiime qaadkii
Xaajada la qaadqaad
Ninkii qaa'idka ahaa
Ayaa qoorta taagoo
Qudbad dheer akhriyay oo
Ku qatimay warkiisii :
«Toloow ! waan qarracanno
Qabiilkaan ka beermoow
Qurbaan baad u noqoteen
Bisad xeerku qaban oo
Qaanuunka diiddoo
Qusunkeennii goysay e
Qaamuuska baadhoo
Waa inaad qadhuuntaa

Feed : erey af faransiis ah oo
macnahiisu yahay ciid.
Maansadu waxay halkan u
adeegsanaysaa dhammaadka
cunnadii casuumadda

*Qawlaysanaysee
Qumayowday waa hore
Qalab lagu difaaciyo
Qaraar aad ka gaadhaan
Qorraxdaas intay dhicin»*

Qaaq ! baa la wada yidhi
Farxad aan qiyaasnayn
Qaacii sigaarkiyo
Qaxwihi la wada dhigay
Nin ba qawl la soo bood

Mid baa qaatayoo yidhi :
*«Qalcad baan dhisaynnaa
Dhammaanteen na qarisoo
Qufulnoon furmaynin e
Innoo qoosha dhoobada»*

Qaadaadhig dabadii
Qdobkaasi mari waa

Mid kaloo qandoodaa
*«Qorshaan nii hayaa» yidhi :
«Sixir laga qaniiniyo
Qardhaas baa ku filan oo
Wax ba qaadimaysee
Innoo geeya qori-is-maris»*

Mid kalaa qayaxay weedh :
«Talo waa qax» buu yidhi

Mid qamaamaya yimid
«Sun u qoosha» buu yidhi

*«Ha la qalo» mid baa yidhi
Mid na qabato soo fidhi
Mid na qaanso soo tuur*

Mid qamuunyo haysaa
Qardajex ku soo galay
Qufacyoo wuxuu yidhi :
*«Ha la keeno qaadhaan
Dabadeed qaraashida
Qalanjada marooodiga
Qandaraas u siiyoo
Quwaddeeda weyn iyo
Intay qoobka saartay
Qolfoofkeeda tuuriye»*

Qaadaadhig dabadii
Malahii rag soo qubay
Qawl toosan laga waa
Qidh ! bay sheekadii tidhi

Nin qareen ahaayoo
Talin jiray qajeelo ba
Mar na qaadi laga dhigay
Ayaa qalin la boodoo
Ra'yigiisa qeexoo
Wuxuu yidhi : *«qoqobe xidhan
Ku qarsoontay xaajadu
Qabyadii ayey tahay
Qasadkiyo ujeeddada
Qaar baa na weli garan!
Waar qaylo badan iyo
Qabqab ! loo ma baahnee
Waxaan quudarraynnaa
Nabad quudha hadday tahay»*

Waxan laga qaxaayaa
Qumayadan haday tahay
Koor qalalamlayn baa
Qool looga dhigayaa
Nin waliba qasli'i buu
Ku qadhaaban doonaa
Markaan qababaxdeediyo
Qabqabteeda maqallo na
Qalwo hoos galnaa iyo
Qodannaa god dheer iyo
Quusnaa badweynta ba
Qodin maan ku xidhannahay ?
Ciddee baa na soo qaban ?»

Qushuuc baa la wada dhacay
 Malahaa la qaayibay
 Qosol laysla jiidhyoo
 Ilmaa qoysay laabaha
 Qarqarkaa sareetiyo
 Qanaantaa la wada ruxay

Qaddar uun yar dabadii
 Ninkii koorta soo qoray
 Markii ay ka qaadeen
 Ayuun buu qumbakashada
 Qawsaar gabooboo
 Qadhqadhaayi soo kacay
 Wuxuu yidhi : «*qasaarnay e*
Qaraarkaynnu gaadhnayo
Qalabkii wa kaasiye
Qooraansi weyneey
Waa quuduro yaab lehe
Qoorteeda yaa sudhi ?»

Boqollaal qumbuladood
 Oo laga qafloonaa
 Iyo qaylo-dhaan iyo
 Qabsin baa ku soo degay
 Jiirkii qoslaayoo
 Qashuush baa ka soo hadhay

Badh baan qoobba qaadin e
 Qummudoo engegay oo
 Qudhdhoodii ku waayoo
 Ku qonbobay halkoodii

Badh baa qulubsanaantii
 Koortii la soo qoray
 Dusheedii qurruudsaday

Qoladii u roonayd
 Qacdii waa dhawaadkay
 Qallafo u dhaqaaqdoy
 Ka hulluuqday **Qulunquul**

Qofkii ugu dambeeyiyo
 Qabanqaabiyaagii
 Wuxuu qaac afuufoo
 Buuriga qadhiidho ba
 Qorraxdii *wac !* soo tidhi
 Ayuu qaatay kabahoo
 Qoraal buu halkii dhigay
 Qori uu ku daabacay :
 "Wax la quudarreeyo ba
 Laga quusay nabaddii"

DAHABO

Marka aad ka maqantahay dhulka hooyo, badanaa cabsida iyo caloolyowgu, xiisaha iyo dareenku ! Wuxuu qiiwo yeesha wax kaste oo ka yimaadda xaggaa iyo dalkii. Hadda ba, bal ka warran kolkaad weydo wax kula soo xidhiidha, ku soo booqda oo ku soo xasuusta? Sow markaas, ma aha in aad mar u heestid dalkii hooyo mar na u halaahashid? Sidaas darteed ayaan guuxan tiriay 30/11/999kii anoo jooga dalka Mooritaaniya.

Dahabooy dawadii naftaay !
 Dahabooy dumarrada dhammaan
 Taan dhexdooda ka doortayey !

Dahabooy debed baan jiraa
 Dahabooy daltabyaan qabaa
 Ee dadkeennii halkay mareen ?

Miyay cajal duuban iyo
 Jaraa'id la daalacdiyo
 Waraaqaha soo dirayn ?

Ma "boostaa" diiddan oo
 Daadinaysa intayda uun
 Oo dagaal bay iga rabtaa ?

Ma diyaarad la saara oo
 Dusheeda la soo dhigiyoo
 Doonni baa na dhulkii ba iman ?

Ma bayaadka la daabiciyo
 Khadkii baa dabargo'oo
 Dubay baa laga soo wadaa ?

Ma qoraalkay dawladdii
 Dadkii ha la joojo tidhi
 Oo dastuurkaa laga tirtiray ?

Da'daan la barbaaray iyo
 Raggaan dugsanaayay mee ?
 Oo maxaa daranyadan i baday ?

Intaan la dardaarmi jiray
 Ee duruusta an siini jiray
 Deftarkaygii miyuu ka lumay ?

Hablihii ma cirkaa ku dumay ?
 Raggii ma dhulkaa la degay ?
 Oo maxaa deriskii na helay ?

Ma dareenkoogaan ka baxay
 Ma inaan debadaha ka helay
 Dad ka fiican ayay qabaan ?

Dahabooy dhulkaan waan ka diday
 Oo duruuftiisaan ku nacay
 Oo dubkayguu fiiriya
 Oo illayn ima doonayee
«Cagtaadu i daalisee
Iga duul» buu igu yidhaa

Ajaanib dullaysan buu
 Dadkiisu na ii arkaa
 Oo si bay ii soo dayaan

Dahabooy majo daab la' baan
Dawadayda ka raadiyaa
Oon naftayda ku dooxaya

Sidii qof la dooriyaan
Dariiqqa ka baydhayaa
Oo cidlaan dalanbaabiyyaa

Dahabooy duurkaan galaa
Dahabooy daaqaan cunaa
Oo dugaaggaan weheshadaa

Waan dudaa duddumaw baxaa
Oo duleedka magaaladaan
Duunyo been ah ku soofiyaa

Dahabooy daad baa i sida
Dahabooy dabar baygu xidhan
Oo dharkaan ku dhex duugganahay

Dahabooy cunno daayay oo
Dahabooy waxan daanka dhigi
Dacar buu ka darraanayaa

Hurdadaan ku dhex daalayaa
Oo markaan is yar duub idhaa
Degdeg baan uga soo sasaa

Waan dannaani dhaqaaqayaa
Dirqi baan u tallaabsadaa
Oo duqoobay intaanan dhalan

Dabaylahan foodhyayaa
Daruuro ma soo wadaan
Ee anay ii doodayaan

Dahabooy cirka noo da'aa
Indhahayga darroorayuu
Oohintiisa ku soo daraa

Markuu dacfigayga iyo
Dacwadayda u fiirsado na
Danab buu soo aa'ayaa

Dahabooy in kastoon dux qabin
Waxa aan ku dawoobayaa
Waa inaan dib u soo noqdaa

Waxaan ku dawoobayaa
Dalladdaadoon hoos galiyo
Daafyahaaga inaan barkado

Waxaan ku dawoobayaa
Waa inaan **Dooraale** iyo
Xeebihii u dabbaal tegaa

Waxaan ku dawoobayaa
Waa inaan dekaddii "*Eskaal*"
Ku cawaysimo daanta bari

Waxaan ku dawoobayaa
Inaan **Dikhil** soo dhunkado
Oon **Dumeera** dalxiis u tego

Waxaan ku dawoobayaa
Waa inaan buurtii dednayd

Dhaay dusheeda ku soo nastaa
Waxaan ku dawoobayaa
Inaan dooxyada **Randiyo**
Duuda maango ka soo cunaa

Waxaan ku dawoobayaa
Dixdii shimbiruhu digriga
Iskooda u duubayeen
Ubaxii loo doonan jiray
Inaan soo daawadoon
Daabuloojin ka soo gurtaa

Waxaan ku dawoobayaa
Dahabooy dirhamkii an helo
Dakhligaaga inaan ku daro

Waxaan ku dawoobayaa
Inaan danahaaga guud
Weligay ba difaaco oon
Ninkii soo duula ee
Jawhartaada damaaciya na
Diimis aan ka waraabiyaa

Waxaan ku dawoobayaa
Inaan dugsiyada dhigoon
Aqoonta daryeelo oon
Wixii dib-u-socod ah iyo
Jahliga na la dagaalamaa

Waxaan ku dawoobayaa
Waa dadkaaga shaqaynayoo
An dedaalka ku biirsadaa

Daadaheeya **Jabbuutiyeey**
Daanshadaanshoodee hadda na
Dahabooy daaraha dhulkani
Dariiqyadan laysku xidhay
Deyrarkay isku meeriyeen
Tiriigan indhaha derderay
Doollarkay isku baabayaan
Fadhdhigay ku dangiigsadaan
Nimcaday ku dekaynayaan
Dahabooy dhan kastoon ka dayay
Qalbigayga ma deeqayaan!

Dahabooy araggaaga iyo
Daymadaadii waayay oo
Indhahaygu ma doogsadaan

Haddii **Dahabooy Ilaah**
Cimrigayga dib iigu dhigo
Oon ammaantaaduun daldalo
Oon duceeyo dharaar waliba
In kastoon ku dedaali laa
Debnahaygu ma oofiyeen

Waxaan se la diidi karin
Duul ka doodi na uusan jirin
Oon dalil na u baahanayn
Inaad detay uurka oo
An damiirka dhexdiisa iyo
Kugu daabacay dhiingga oon
Xubbigaaga u daacad ahay

Diinta-nuura **Jabbuutiyeey**
Doonidii **Nebi Nuux** dhisaay

Dakhalkaaga Alloow adkee !
Oo dadkaaga abaaro iyo
Baahi loo daaduumo iyo
Duullimaadyo Alloow ka hay !

Degelkaaga dabayl cas oo
Dumisaa waxa jooga iyo
Duufaanno lagaa dedyoo
Derbigaaga Alloow adkee !

Ilaah dambarkaaga iyo
Duunyaduu kugu saydhay iyo
Macdanaha dihin ee dahsoon
Daafyahaagu la ciirayaan
Dahaboooy deeqsii bulshada !

Dahaboooy dawadii naftaay !
Cadawgaaga Alloow dullee !
Dawladdaada Alloow quwee !
Digrigaaga Alloow kor qaad !

Diiriyoow calankaaga Deeq !
Dunidoo dhan ha daawatee
Dayaxaasi Alloow kor saar !

Rabboow dalabkiyo baryada
An xaggaaga u soo dirsaday,
Ducadayda Alloow ajiib !!!

QARNIGII LA SOO MARAY

Waa qiimaynta qarnigii aan soo marnay oo loo tiryo wanaag badan, sida horumarka is-gaadhsiinta, caafimaadka iyo la-dagaallanka cudurrada. Wuxuu kale oo loo aaneeyaa ceebo farabadan, sida ku-tumashada dhaqannada, diimaha iyo akhlaaqda, gumaadka aadama-ha iyo is-addoonsiga. Maansadan, oo la magac baxday "Qarnigii La Soo Maray", waxaan ku qoray dalka Mooritaaniya taariikhdu markay ahayd 10/12/1999kii.

Bismillaahi qalin waa ka kow
Qabasho hawleed e
Qasadkaan la soo kacay haddaan
Qoro xuruuftiisa
Qarnigii la soo maray kolkay
Qolo ba meel aadday
Hadduu qaar horumaray badh kali
Qoobka rogi waayay
Haddii uu **Qarbiga** soo-kicci
Qooqqu sare joojay
Hadduu qoomiyaadkii dib dhacay
Qawlallada jiiday
Shacabkuu qafaalsho ba hadduu
Qaybshay degelkiisa
Qarqarsiga hadduu xadhig qallalan
Qoorta kaga duubay
Qaniinyada hadduu meel kaste ba
Qawda kaga saaray
Qado iyo haddii uu ka dhigay
Subax qureeciisa
Qabuuraha hadduu buuxiyoo
Qalasho dayn waayay

Qasnad waxay lahaayeen hadduu
 Qaatay midheheeda
 Hadduu qiimihii aadamiga
 Qoomay sharaftiisa
 Haddii "qaati" laga joogsadoo
 Qaylo lagu waashay
 Qaamuuska ceebaha hadduu
 Qaatay gebigii ba
 Ma ka qoomameeyaa tolooow
 Qaladdaduu geystay ?
 Haddeed qaawinnee muu **Qarbigu**
 Qirani ceebtiiisa ?
 Cudurdaar miyuu soo qaddimi
 Waa qaraar adag e ?
 Qaantii ma soo bixin haddaan,
 lagu qisaasayn e ?

 Qarkan kale haddaan fiiriyoon
 Qoro xuruuftayda
 Qarnigii la soo maray dadkay
 Qubatay laabtoodu
 Dadkii dhiiggu qayraamay ee
 Xoogga lagu qaatay
 Dadkii qori afkii iyo rasaas
 Lagu qafaalaayay
 Haddii uu qamaamuu dhammaan
 Quudhsashada diiday
 Qufulkii hadduu jebiyay iyo
 Qoolkii lagu meershay
 Hadduu qaatilkii weeraruu
 Qooddi uga dhaartay
 Qaskii laga ma daynin e si baa
 Loogu qariyaaye

Xad qoqoban qumbulad loo guttuu
 Qiil u laayahay e
 Dalkiisuu qotaa oo hadda na
 Wuu qatoonyahay e
 Qaxootuu dhulkiisii ku yahay
 Uu qulqulayaaye,
 Qasad toosan baa looga ba'ay
 Oow qafloonyahay e
 Qaraarrada na waa loo dhigaa
 Sida **Quraankiye**
 Gobannimo hadduu qaatay uu
 Qaran ku geeraaray
 Tolow way qabyowday e miyuu
 Qirani ceebtiiisa ?
 Qalin-daarka muu sixi haddaan
 Lagu qasboonayn e ?
 Ma ka maarmi qayrkii tolooow
 Quduro weeyaan e ?
 Qorshayaal kaleetiyo ma degi
 Qodobbo loo aayo ?
 Oo qaali weeyee xornimo
 Dhaba ma qoondayni ?

 Qaaf kale na waa kan e haddaan
 Qoro xuruuftiisa
 Qarnigii la soo maray haddii
 Qalab la soo saaray
 Haddii qaansadii laga tegoo
 Qori la liishaamay
 Saaruukha qaylyee cirkiyo
 Qaaradaha jiidha
 Diyaaraad qanaantaa dambiyo
 Madaxa qoolaaban

Iyo qaar qummaati u kacoo
 Qarandi aad moodo
 Iyo qiiq haddii laysku ganay
 Qaac naflaha duuga
 Quwad laysku sheegtaa hadday
 Qaladday miisaanka
 Qab weyn iyo hadduu kibir qarribay
 Nolosha qaabkeeda
 Qorrxadii timaadda ba hadday
 Qaraxday baaruuddu
 Qummanaan toloow may u noqon
 Dunidu waa qoyse ?
 Miyay qiimageli nabaddu waa
 Qodobka koobaad e ?
 Qardabada miyaa layska dayn
 Noloshu waa quude ?

Qalinyahow haddii aan mar kale
 Qoro xuruuftayda
 Qarnigii la soo maray haddii
 Qalab la soo saaray
 Haddii qamarka loo kala badshoo
 Sahayda loo qaatay
 Qorrxadiyo haddii lagu karsaday
 Dheriga qiiqqeeda
 Qabowgiyo kulaylkii haddii
 Jeebka lagu qaadtay
 Quruuruxu haddii uu hadliyo
 Qamatidaan beernay
 Xanuunnada qudhlahaa* hoobiyee
 Qaati laga joogay
 Qaruuraddo haddii lagu guroo
 Qarax na loo diiday
 Qibladii furnayd iyo dhulkii
 Qaadir kala baacshay

Qudhle : naafley

Qolqol laga wareegiyo haddii
 Qayro laga yeelay
 Qof fogaaday oo meel shishiyo
 Duni qarsoon joogay
 Qarka kale haddii laga arko
 Qawlka lala gaadhay
 Safarkii qadhaadhaa haddii
 Qaayib laga yeelay
 Qarni lagu ma soo koobi karo
 Qiime nololeed e
 Qolo lagu ma aamino dhammaan
 Siraha qaarkood e
 In uun baa qarsoonoo kolley
 Quddarrow maqan e
 Qorshaa laga suaayaa markuu
 Qoon yimaado ba e
 Qalinkiyo garaadkii toloow
 Horay ma loo qaadi ?
 Mise guul yar baa lagu qanc oo
 Geeddi laga quustay ?

Qaaf kale haddaan soo qabtoon
 Qoro xuruuftayda
 Ilbaxnimadu waa labo qar oo
 Qodimmo dhaadheer e
 Ninka dhinac ka qaataa na wuu
 Kala qalloocshaaye
 Qarnigii la soo maray hadduu
 Qeexi kari waayay
 Qalbigii haddii lagu tuntuu
 Ciidda lagu qooshay
 Qushuucdii haddii laga tegiyo
 Qiimihii edebta
 Damac aan qiyaasnayn hadduu
 Qoonsi badan keenay

Qawlaysi maahee haddii
 Qiiro laga dhaartay
 Garbo dheer haddii laga qubtoo
 Madaxa loo quusay
 Qosolkii haddii laga hadhoo,
 qalaq dadkii laayay
 Fan qarriban qabiil iyo haddii
 Qaadka lagu waa shay
 Rag is-qabi hadduu soo bixiyo
 Qoysas laga yaabay
 Haddii qaawanaantii gabdhaha
 "Kuubab"^{*} lagu qaatay
 Wax kastoo qurxoona haddii
 Qawyo laga xooray
 Qanjidh iyo haddii geed qalaad
 Qaybta laga raadshay
 Qabsin-ood haddii uu ku dhacay
 Socodkii qaynuunka
 Qadaadkaa haddii loo dhacoo
 Laga qamuunyooday
 Ibaxnimadu waa labo qar oo
 Qodimmo dhaadheer e
 Qabqablaynta maa lagu darsani,
 Samada qawlkeeda ?
 Qiyamkiyo akhlaaqdii toloow,
 Dunidu may qaadan ?
 Qarda-jeexxa maa layska dayn
 Lagu qasaartowy'e ?
 Qummanaan ma loo socoon haddeed,
 Qulubtay beeshiiye ?
 Mise waa qiyaamiyo dadyahow
 Xaajo laga quustay ?

MAGAC AYNU KU FAANNO

Dhammaadkii qarnigii tagey, sannadkii 2000 bishiisii 1aad, ayaan booqday dalka Maali oo aan kula kulmay dhallinyaro Reer Jabuuti ah oo dhakhtarnimada ka barata jaamacad ku taal caasimadda dalkaas ee Bamaako. Waxaan aad ugu farxay sida raggaas looga jecelyahay dalka ay joogaan iyo magaca fiican ee ay ku leeyihiin jaamacadda iyo meesha ay degganyihiin.

Mahad aan la qiyaasin
 Mawlaheenna aaya leh

 Mudnaan aan lala soormin
Nebigii Mustafaa leh

 Macne aanan dhammaanin
 Murti aan laga daalin
Quraankeenna macaane
 Maaxanaaya aaya leh

 Mu'min baa xassilooni
 Iyo muunad qurxoon leh

Martisoorid Jabuuti
Maan-ka-deeqa aaya leh
 Midnimaa na awood leh

 Muran aanan dhammaanin
 Dad magaalo aaya leh

 Mooradoo la dhammeeyo
 Macaluul na la sheegto

Ogaan laysku masuuxsho
Miyigeenna ayaa leh

Musuqmaasuqa tuugo
Maammul aan cidi dooran
Oo mar-dhoof ah ayaa leh

Itaal laysku muquunsho
Naxariis laga maydhay
Dawladdaasi **Maraykan**
Ee maqiiqan ayaa leh

Maskax aan la ba maalin
Muruq aan la adeegsan
Maalmo aan la xisaabin
Maal shisheeyuhu boobo
Muslimiinta adduunka
Maanta joogta ayaa leh

Masiiboojin qabobin
Dab munaafaq shidaa leh

Mashaqooyinka guurka
Qoys masayr galay baa leh

Magac aynu ku faanno
Dalka **Maali** dhexdiisa
Raggii an ku maraa leh

Niman weeye mashquulsan
Madaxooga dhisaaya
Habeenkii mirta toosa
Dharaartii maktabaadka
Masalooyin ka baadha
Kol na geed la maroojay

Ama muuq la gadhoodhshay
Kol ba qaab u malaasa
Midab gaar ah u yeela
Ka maleega kiniinno
Oon muwaafaqadoodiyo
Malahooga ka yaabay

Niman weeye midkood na
Kaftan uu ka mansuugin
Oon ka maarmin xafiiltan
Oo majajiladooda
Iyo maadda dhexdooda
Masrax aanad u baahan

Niman weeye maqsuud loo
Muran been ah aqoon oo
Anshaxoogu mullaaxyoo
Gebigood na mataanoo
Mas'uuliinta *iskuulkiyo*
Dadka meesha ku nooli
Dhammaantood martabeeyoo
Ka mabsuuday warkooda

Anna waan mustareexay
Mar hadday dhallintennu
Midigteeda ku hayso
Wixii aan ka malaystay
Een horow muhanaayay

GUURE HABEENAAD

Cigaal Shiidaad, oo ay Soomaalidu u taqaanno in uu yahay shakhsii maad iyo murti badnaa, sheekooyinkii laga soo weriyay midkood ayay maansadani ku arooraysaa. Waxay soo baxday 07/01/2000.

Sheekiyo wixii
Dadoow shaahidi
Mid ba waa shinkii

Sheekaa la yidhi :

Shidaad Cigaal
"Sheef" buu ahaa
Afka shaarub dheer
Ku shagaartay oo
Shafka taagi jiray

Galab uu shir tegay
Ayuun baa shantii
«Marti sharaf leh baa
Meel aan shishayn
Reerkii shalleel
Shamiraysa oo
Shiraac loo goglaa»
Sheekhow! la yidhi

Shaadh buu gashaday
Degdeggii shaqada
Shamis ba iska jiidh
Huri shooladdii
Shaahhii dulsaar
Xeradii shuq odhay
Ka shidhee wan weyn
Shilis ow lahaa

Shiilyoo casee
Shuuro na la kari

Markay shey kaste ba
Shamis waa diyaar
Shaqlay oo xidhixidhay
Shidaad ku tidhi
Ayuu shaal huwaday
Oo sida shabaab
Shixnaddii cuntada
La shiraaco yidhi

Show ! waa habeen !
Oo shaadir iyo
Wax shaqlaa arlada
Shalay lagu gembiyay
Wuxuu shuuriyuu
Shanqadhii baxda ba
Shakaal-joogsado ba
Sheeddi ka arag
Qori waa la shiday

Shaki oo istaag
Shafka saar carrada
Wadnahaa shiddada
Shaabuug la dhacay

Sharad buu is la galay :
«Kolley waa shabeel
Maya, waa shar kale
Shaashloow libaax
Mayee, waa shirqool !
Ama waa shuftiyo
Shaydaan madow »

Isla shawr hadda na
Shaandhee malaha
Shanshaduu cuskaday
Shiddaar buu is yidhi
*«Oo ha u shanqadhin
Shibtaaduun ahaw !»*

Shidaad halkii
Isagoo ku shilan
Sharaftii na gabay
Subaxii shinsaday
Shoocaac iftiin
Is na sheed ka arag
Qori waa la shiday

Shanta saar afkoo
Shalleeyoo cadhoo
Shaydhshaydh carrada
Dabadeed shax buu
Gufidii* dul shudhay
Shamac uu ku dhigay :
*«Qoriyahow shaqlani
Sheygaad tihayo
Shakigii i galay
Shardi weeye qudha
Guurahan i shilay
Ee shaahidka ah
Dabadeeto shalay
Haddii aan shirrabo
Sharcigaan ka baxay !»*

Guffi : geedka marka la gubo
ama la gooyo, intiisa dhulka
ku hadhdha

GACALLE

*Waa sheeko aan wax badan ka la noolaa oo ku
saabsan wiil yar oo soomaali ah oo ka mid ahaa kuwa
badan ee ay geeridu ku heshay iyaga oo ka baydadaaya
dadkoogii iyo dalkoogii hooyo. Maansadani waxa ay ku
dhalatay -08/01/2000- beer ku taalla magaalada Selibaabi
ee dalka Mooritaaniya.*

Go'iwaa Cabdoow !
Safarkaan galnee
Gebagebo ahaa
Guusha u ekaa
Maxaa geeridiyo
Ku dhammeeyay gabay ?

Gabay gabay Cabdoow !
Geeraarka tiri
Oo gaydh darteed
Ilmo gobo'da hay
Dhar guduudan xidho
Hengeloo gadhkiyo
Gorodda iska xiir

Godkan waxa ku jira
Gaban baa la yidhi
Geeskii ka yimid
Oo lagu gablamay

Talo way gudhaye
Warka aan guntoon
Diiwaan geshee

Bal gunaanad oo
Guullah u bari

Gacalloow wadkiyo
Geeridu ba waa
Xaq gaboobay oo
Loo wada gudboon
Hayeeshee geyiga
Rabbi kuu gartiyo
Gurigaan ka naxay

Caku ! waa gelgelin
Waa goob cidla' ah
Ooy guunyo jirin
Oo gaajo iyo
Faqri loogu go'ay

Gacalloow kolley
Gabadh suuban iyo
Nin garaad leh oo
Gob ah baa ku dhalay

Gacalloow kolley
Goortaad arlada
Guudkeega timid
Xaflad gaar ah baa
Gole weyn dadkii
Gool loogu qalay

Gacalloow kolley
Gini hooyadaa
Gobkii aabbahaa
Guudkiyo degtiyo

Goshay kugu hayeen
Gacmahay kol kale
Kugu goobayeen
Gujo iyo xanuun
Iyo geedsaray
Gebi kaa cesheen
Nin geddaa ku koray
Oo gaaruftoo
La gardaadshay baad
Gar **Allee** ahayd

Gacalloow kolley
Gellin hore *Iskuul*
Lagu geyni jiray
Ayaa kuu go'naa
Galabtii na orod
Golay iyo ciyaar
Gocostaad tiziin

Gacalloow kolley
Gugaagii tobnaad
Ayuu gaacintii
Qalad waa la galay
Oo gaaxan jiray
Furka goostay oo
Gawdii ayaa
Gilgishoo dalkii
Wada gaadhay oo
Gurcud baa dharaar
Loo guuray oo
Warmaa laysla galay
Gellin tiirsanaa

Gacalloow kolley
Goor aad baxdoood
Geed fuushanayd
Ayuu qori la ganay
Gantaal soo wahsaday
Gurigii dunshoo
Gobkii aabbahaa
Ku galaftay oo
Hooyo na "garaaf" *
Lagu gaadhay oo
Dhakhtar gaalo layd
Lagu geeyay ooy
Gu' dhex jiiftay oo
Fidhidhkii galgalay
Laga soo guroo
Guulloow Ilaah
Ka gargaaray oo
Adna gaadh ahayd
Garab jooga oo
Ad gannooday oy
Talo kugu gudhnayd

*Garaaf : (erey af faransiis
ah) halis*

Gacalloow kolley
Geyigii markuu
Noqday goob dagaal
Garaadkii markuu
Gabay waajibkiis
Gaas iyo kabriid
Markii laysku ganay
Gaajadu markay
Wax gumaaday ee
Maydkii godlamay
Markii gaal kibroo

Guusaayi yimid
Markii gebi la diday
Intii guurtay ee
Ilaa Gaarisiyo
"En Ef Dhi" * gashaad
Gacalloow ahayd

*«En Ef Dhi» : NFD; Gobolka
Waqòöyi Bari ee Kiiniya*

Illeen waa garoob
Geeridu heshoo
Aqalkeed gubtay e
Guunyo ay dhaqdiyo
Geel kuu ma wadin
Waxay kuu gaddiyo
Adigoon gesiin
Gacalloow dhadhamin
Dhan na gabadaniyo
Dhaxan goohaysaa
Ku guhaadisoo
Go'na aanad qabin
Ayuu baadigoob
Idin geeyay meel
La gedaamanyiyo
Gego oodan oo
Giraam * lagu baxshoo
Lagu guusanyahay

Gacalloow kolley
Gini hooyadaa
In kastooy geddaa
Gabadh ay ahayd
Guur iyo jacayl
Geed bay sudhoo
Aday kuu go'doo
Gidaar bay dharaar

*Giraam : (gm) maansadu waxay
ereygan ku tusmaynaysaa
raashinka lagu bixiyo xerooyinka
qaxootiga*

Gebigeed laxoox
Ku gadaysay oo
Adna geerash baad
Kol ba gaadhi jabay
Ku gannooday ood
Ku guraysay biro

Gellin baad sidaa
U gurguurateen
Noloshii na guul
Girgirka u dhigteen

Gacalloow kolley
Gundhiggii ayaa
Is gabaabsiyoo
Giraamkii ayaa
Godlan waayay oo
Gadaal baad mar kale
Gocashada wax hore
Gar u qaadday oo
Ilmo gaaxataa
Gobo' kaa tidhoo
Gu'iwaaye maad
Yurub gaadhid baad
Ku go'aamisoo
Dhallin geediyoo
Galiilyada waqtiga
Gorof ku la dhantoo
Dhibtu soo gubtaad
Galab raacdya oo
Socod baad guntiga
Isku giijisoo
Gurbal baa la yidhi

Galbeedka Afrikaa
"Fiisaha" gaddee
Inna geeyadii
Gaanaad* mar timid
Mar na **Gaambiyaad***
Ma gashaa is tidhi
Giddi Koodifaar*
Iyo gobollo kale
Waxaad goobaysiyo
Gacan kuu ma fidin
Guuraad mar kale
Gaadiid ku timid
Dal* go'doon ahoo
Gaaroodiyoo
"Tareen" guuxayaad
Kaga gudubtay oo
Waxad soo guocco ba
Geyigii **Shinqiid***
Ayaad goor hurdada
Dadku gama'sanyahay
Gaadhiga ku timid
Adoo juuqda gabay !!

Nin Garaad ahoo
Selibaabi* gala
Ayaa kuu gurmaday
«**Dhakhtar geeyaa**» buu
Geeshkii ku yidhi
Ma galgalan wax badan
Gellin maanad dhibin
Malag gaar ahoo
Nafta uun guraa
Galab kaa la tegay !
Iyagu na gobtii

*Gaan a, Gaambiya,
Koodifaar : dalal ku yaal
Galbeedka Afrika*

*Dal : dalka halkan ku xusani
waa waddanka Maali*

*Shinqiid : Waa magaccii hore
ee dalka Mooritaaniya*

*Selibaabi : waa magaalo ku
taal xudiudda ay wadaagaan
dalalka Mooritaaniya iyo Maali*

Raggii kuu gurmaday
God bay kuu qodeen
Gaaraadamoo
Gacalloow dab iyo
Gogol aan lahayn

Kolley geeri baa
Gebi* loo dhashee
Waxa aan se garan
Ma gunaad horoo
Is gamaariyaa
Gacalloow ku dilay ?

Ma giddaafad iyo
Gujuf baad dharaar
Soo garab martoo
Jin baa kuu gabbaday ?

Ma wax aanad geyin
Ayaa gaajadii
Ganacaaga tegay ?

Girigiri* miyaa
Iyo baab gurracan
Iyo geedo jaan ?

Ma rafiiq gunaa
Adoo gama'sanaa
Ku gabraartay oo
Qori gaaban iyo
Dhagax kugu gujoo
Ku la gaaday oo
Gu'ii kaa furtoo

Gebi : dhammaan; idaylo

*Girigiri : erey qalaad oo la
nuxur ah falka ama baabka*

Gurcud kaa baxsaday ?

Gacantood go'day e !
Ma sun gooray bay
Galaas kuu shubeen ?

Dhan kaste ba ka gee
Ajashaa go'nayd
Sababtii se gibil
Gebi* bayga xiga
Adna gacalliyooow
Garatee codkaa
Guudkiyo ifkani
Ma soo gaadhi karo
Hayeeshee gidaar
Xaqa lagu gudbaa
Gar Allee ma jiro
Gadaal baa la garan
Gocorkii lahaa
Hadday godob ahayd

Gablantaye ayaa
Gabadhii u tega !
Gabankii ka baxay
Inuu gaadhin **Yurub**
Uu luxudka galay
Gini yaw warrama!

Gurigaa ba'yeey !
Geeridu xumaa !
Geyigii fogaa !
Gacantay madhnaa !
Gamuun iyo rasaas
Iyo gumuc sidii
Ayaa ii ganaay !

*Gebi : jar. Waxa maansadu
ereyan u adeegsanaysaa
hubaalsha ah in dadka
adduunka iyo kuwa aakhiro
ay kala xidhanyihiin*

Alloow yaa gargaar
"Tigidh" ii gadaay !
Go'ayeey ! Hadda na
Ma dadkaan ka garan ?

Go'ayeey mar kale
Ma gunaanad iyo
Nafteedooy gubtiyo
Golxad haadhayooy
Isku gawracdiyo
Kafankaan u geyn ?
Sheekadan gurracan
Iyo guuldarradan
Afkumuu godlani ?

Gacalloow kolley
Dembii maanad galin
Hawl maanad gabin
Geel maanad dhicin
Hantigoosad iyo
Gacandhaaf ma falin
Xashiish geedahii
Ka ma ganacsanayn

Xukun maad gembiyin
Ma gummaadin beel
Gabadh doonanayd
La ma goosanayn
Guluf weerariyo
Geesh maanad wadan

Gucumaale aar
Oo reer gilgilay
Maad raad gurayn

Geeraar ma tirin
Gocor uu ka naxay
Gafuur taagi jiray

Kolla gebi-kayeedh
Googgaa ma odhan
Gobolkaad ka timid
Gacalloow ma nicin

Waxad galabsatoo
Geeridan ku baday
Godkan iyo cidladu
Gar Allee ma jirin

Anaa kuu gartay e
Waxa geystay niman
Gawsaha listoo
Jidhku gaamuroo
Ganacii ka baxay
Gaagaabtay oo
Gadhmaleys ahoo
Dul galaalan oo
Gurcudkiyo ku nool
Gaajada dadkoo
Geyn-geyn* leh oo
Garaad laga dhaqoo
Gurran oo dhammaan
Gaashaamo xidhan

Waxa gaystay niman
Gobolkaad ka timid
Googoostay oo
Mid ba gees xidhoo
Ku gabraarta oo

Geyn-geyn : baro-baroo uu
dufanku jidhka ama marada
qofka ku reebo; gaashiyo

Gacal iyo xigaal
Dadka goor waliba
Kun u gawracdoo
Haddaan gorofyo dhiig
Galabtii la siin
Gaggaboo bakhtiya

Waxa gaystay niman
Garta maalin oo
Wax garwaaqsan oo
Gawaan-raac ah oo
Shaydaan gamoor
Ku gardaadiyoo
Gabayguu tirsho ba
Goroddaw luloo
Geestii waliba
Daba gaardiyoo
Ganaaxiisa jecel

Waxa gaystay niman
Damiirkii go' weyn
Iyo gibil madow
Gebi lagu marqoo
Laga giigay oo
Qalbigii gudhoo
Dhiiggii gobnimo
Gobo' laga helayn

Waxa gaystay niman
Sharaf aanay geyin
Gabadh aan jeclayn
Gelbiskeed raboo
Nin ba goonidii
Gabbaatiga u sida

Waxa gaystay niman
Hadduu geesi kaco
Guubaabo iyo
Nabad soo gocdaa
Gaagixiya oo
Gujiyoo ka naxa

Waxa gaystay niman
Halkii lagu gablamo
Gaaf iyo aroos
Isku giijiyoo
Geeridu la tahay
Guul ay dhasheen

Waxa gaystay niman
Galoof-ololka iyo
Geesaaska iyo
Guddi been ah iyo
Ged xun uun la baray

Waxa gaystay niman
Gawriira oo
Ku gannooda uun
Gomaddooda oo
Umadaha gudbiyo
Gees kale an dayin

Waxa gaystay waa
Niman goof ahoo
Iimaanka geed
Laga guud dhigoo
Ilaahay ka go'ay

Waxa gaystay niman
Garbaduuban oo
Gadh-wadeen ahoo
Naftoodii ka gaday
Gaal noo shiroo
Golayaal shishiyo
Gulufyo an la arag
Gadaashooda ay
Ka *giidaynayaan**

Waxa gaystay niman
Waxa ay galaan
Ama ay gudaan
Weli aan la garan

Waxa gaystay niman
Godobtay faleen
Guurtida ka talin
Dembigay galeen
Sida looga goyn
Iyo gebogebada
Xabsiyada la gayn
Weli aan la garan

Gacalloow walaal
Gefka waxa lahaa
Shacab gaabiyoo
Gogol laga dhigtoo
Garantuugta iyo
Guunyada badhkeed
Garaad dhaanta oo
Gaaskii xayiray
Ku gadoodin oo

Giidaynayaan : (erey af faransiis
ah) hoggaaminayaan; hagayaan

Billad-geesi uun
Garbahaw sudhoo
Kol ba gool u qala

Gefka waxa lahaa
Oo gaystay shacab
Gacalkiisa aan
Gocorrada ka garan
Oo gabayihiyo
Oggol gawraccuu
Gasaarkiisa jecel

Waxa gaystay shacab
Gumeystaha u qaba
Gaalkii cad oo
Hadduu soo guntado
Gundhatiyo shamiis
Midabka na geddiyo
Giirre na la baxo
Gacanqaada oo
«Garaad noo dhashoow!
Guddoon dacayda oo
Gundhi uun» yidhaa

Gacalloow walaal
Gef kastoo la falay
Ka gaddoontay oo
Soo gebageboow
Adi geedigaa
Gurcudkii se weli
Geeska Afrikaad
Ka ma guurin oo
Gibilkii ku dedan

Soomaali gebi

Xaas wada gam'oo
Laga gaydhanayn
Gacalloow ma jiro

Giddi qaaradaha
Gobol aan tegnoo
Guulguul la'aan
Gacmo iyo kal furan
Soo gala yidhaa
Gacalloow ma jiro

Gar Allee mar buu
Godka aakhiraad
Guudkiyo ifkani
Guul uu u yahay

Gacalloow mar kale
Kolley guurihi
Waxad sii guddo ba
Gudub baad lahayd

Meel lagu gam'oo
Shaqo goohaysaad
Naftan golongoshee
Galiilyadu ku til
Gaadhsii lahayd

Gacalloow kolley
Gini hooyadaa
Xajka goor waliba
Gee baad lahayd

Gacalloow kolley
Guri yeelo oo
Guursaad lahayd

Marka uu gudgude
Gelbinaaya nabad
Geyigii ka da'o
La guntado heshiis
Oo gaaridii*
Loo xulo nin gob ah
U gudboon bulshada
Soo guur ayaad
Gacalloow lahayd

Hayeeshee guddoon
Gelbis baad ahayd
Godka aakhiruu
Rabbi kuu gartoo
Guhaaddiyo dhibtiyo
Is-gumaadka iyo
Gawraca tolkaa
Iyo gaajaduu
Giddi kuu nacoo
Guryihii **Jannada**
Gabdhiihi ku jiray
Iyo geedihii
Ku gedaamanaa
Iyo guud ahaan
Galladdii dhex til
Ayuu kuu gartoo
Ilaah kuu gingimay

Anna **Guullahaan**
Galabtii waliba
Gacmo hoos dhigtaa
Gini hooyadaa

*Gaari : dhabeel, fariid. Halkan
maansadu waxa ay ku
tilmaamaysaa dalka Soomaaliya*

Gadaashaa inuu
U geshaa halkii
Gargaarkiisa iyo
Wiil geesiyoo
Abaalkii u guda!

Gacalloow walaal
Gebogebo ahaan
Gama' oo jannada
Salaan iiga gee
Gardarradu dadkay
Godka aakhiraad
U taxaabtay gebi

HIBO

Tixdani waa hawraar jacayl oo aan u tiriay, bishii labaad ee sannadka 2000, Hibo oo aan ka dhex raadinaayay gabdhaheenna Geeska Afrika!

Hibooy waxan ku hammiyaa
Waxaan ku hawaawiyyaa
Jacayl hoobaan baxshoo
Hadhkiisa an joogsannee
Sidayda ma heellantahay

Hibooy waxan ku hammiyaa
Waxaan ku haloosiyyaa
Inaad haye uun tidhaa
Halkaan ku la doonayee
Sidayda ma heellantahay

Hibooy haasaawe dumar
Dartaa baan uga hadhoo
Hankaygu siduu jeclaa
Adaan nafta kuu huree
Sidayda ma heellantahay ?

Halbowlaha dhiiga wadi
Jidhkaaga miyuu habaa ?
Dhaqaaqa ma heetidaa ?
Kol uun iyadoo na hubin
Naftaadu ma hawlgashaa ?

Hibooy kugu hiiqay oo
Cirkaan heehaabaya
Si aan kuu soo heloo

Hangool baan tiirsadoo
Hamuun baan kuu qabaa

Hibooy waxan ku hammiyaa
Waxaan ku haloosiyyaa
Habkii loo soo dhaqnaa
Inaan isku hoysannee
Kac oo hinjiyoo ila qabo

Hibooy waxan ku hammiyaa
Aroos hanaqaada oo
Barbaartu ka heesto oo
Hagaagoo haybad lee
Kac oo hinjiyoo ila qabo

Hibooy waxaan ku hammiyaa
Halyeeyyo inaan dhalniyo
Inaan himilooyinkiyo
U hiilinno caashaqee
Kac oo hinjiyoo ila qabo

Hibooy waxan ku hammiyaa
Inaan nolol hoods badan
Hantaaq iyo hoog lahayn
Halkaasi ka sii wadnee
Kac oo hinjiyoo ila qabo

Hannaan quruxeeey **Hibooy**
Hurdaad igu soo martoo
Waxaan kaa haybiyaa
Hablaha **Geeska Afrikee**
Kol uun "how !" may tidhaa ?

QOSOL QOONSI LEH

Waa sheeko-xariir jirta oo dhaqankeenna ka mid ah, badanaa na loo adeegsado marag ahaan. Waxaan u dhigay qaab suugaameed taariikhdu markay ahayd 18/02/2000, si ay ugu fududaato filka soo kacaya, markhaati na ugu noqoto qofkii u baahda.

Adhi baa aroor
Eygii ka diday
Xalay eegayoo
Isna uu arkoo
Ka-abaal-dar iyo
Eed laga galiyo
Ihaanuu tirsaday

Ma adkaysanin e
Ashkatuu* qortoo
Erguu soo dirsaday

Guddi odayyo baa
Ayshaca ku galay
Arrinkoodiyoo
Axad baa la shiray

*«Adigaa guddida
Soo urursadoo
Arji soo qortay e
Eygoow! waxay
Ashkatadu ahayd
Akhri» baa la yidhi*

Ashkato : ashtako

Aqbalyoo arlada
Ushiisii ku jeex
Wuxuu yidhi : «*Ilaah Ballan-oofin iyo*
Wuxuu igu ogyahay
Inaan aamin ahay
Abidkay na adhi
Waan eegi jiray
Ajashaan xataa
Ka ilaalin jiray
Oon iyo harraad
Ma aroori jirin .
Ma ugaadhsan jirin
Si an loogu iman
Anigoo wax kale
Eryanaaya meel
Weligay indhaha
Habeen na isma galin
Ma na aamusayn
Ooddaa muskiyo
Irriddaa la xidhay
Ku ma aaminayn

Anu waxan lahaa
Axsaan baad fashee
Wuxuu iiga diday
Uf! na iigu yidhi
Markuu aayar kacay
Ummadyahay su'aal
Ma ul baan la dhacay ?
Ma eebaan sitaa ?
Mise erey xun oo
Adyadaan ku idhi ?

Mise aydhis iyo
Ifilaan hadda ba
dad Allooow qabaa ?»

Adhigii is-eeg
Orgi weyn u yeedh
Oo aabbe iyo
Afhayeen ka dhigay
Arrin weeye horay
La iskaga arkee
Isa soo maqiiq
Onkodyoo salaan
Ku asqee dadkii
Gartiisii abbaar
Wuxuu yidhi : «*abaal*
Anigoon inkirin
Nin kan ooyayaa
Waxan uga ordaa
Duqqii aabbahay
Aarkii makalay
Adeerkay na cunay
Yeygii ayaan
Aradka igu helay
Dhurwaagaan arkeen
Adduunyada u nacay
Afkoodii ayuu
Ummadyahay sitaa
Anigu na afkaa
Inaan aaminaa
Waa eed kalee
Ma ba eegi karo»

Wixii erey la yidhi
Ayay odawayadii

Ku iftiimiyeen
Garaad lagu ogaa

Lagu ool halkii
Wax la eelqodo ba
Affartii ayaa
Eygii la yidhi :
«Arrinkii dhammaa
Afkaagani dhurwaa
Orod oo u gee
Ama adhiga daa
Oo eeg wax kale»

ALLOOW!

Aad marka aad ugu fiirsato adduunyada iyo makhluuqaadka, ama naftaada ba, waxa aad arki Weynida iyo ammaanta Ilaah mutaystay. Subxaan!!! Waxa aan qoray maansadan 28/03/2000.

Alloow aayaadka koonka
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Alloow khalqigiyo abuurka
Alloow noloshiyo arsaaqda
Alloow dhimashada adduunka
Alloow soo saarka uunka
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Alloow aasaas dhigaalka
Alloow arladaan ku joogo
Alloow buuraha ku aasan
Siday uumaha u deeqday
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Alloow cirka oogadayda
Siduu udub ba ugu joogin
Alloow xidigaha ileeya
Alloow qorraxdiyo iftiinka
Markaan eegeen ilaalshay

Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Barwaqaqada iyo abaarta
Alloow fadka ururintiisa
Alloow ibihyo darroorka
Alloow onkodkiyo hillaacca
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Alloow badda uubaheeda
Alloow anfacaad ku beerytay
Alloow abaqaalka geedda
Awaaraha iyo dabaysha
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Alloow ubaxiyo dillaacca
Alloow midabkiyo udgoonka
Alloow engeggiyo dhacdiinka
Iniin soo saariddiisa
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Alloow aarkiyo dugaagga
Alloow halaqiyo abeeska
Alloow aargoosigooda
Alloow intiyo suntooda
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Alloow ayaxxiyo aboorka
Alloow asal-raaciddooda
Itaal yaridiyo adaygga
Alloow aaye-u-shaqaynta
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Alloow oonkiyo harraadka
Alloow oogtiyo shidaalka
Alloow oomaarka qiiqqa
Alloow odaxdiyo wareenka
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Alloow orodkiyo dedaalka
Abaabulka reer-samaynta
Ujeeddada iyo abbaarka
Alloow awlaad masruufka
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Alloow istareexa ruuxa
Alloow kolla oohintiisa
Alloow illowgiyo xasuusta
Alloow aqbalkiyo wax diidka
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabe
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Alloow xeerkiyo aqoonta
Alloow ereyyada samaynta
Alloow alifkiyo dhigaalka

Alloow ummadaha u soorka
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Alloow anigiyo naftayda
Alloow unugyada jidhkayga
Afkiyo ilkahaa dhexdiisa
Ishaydiyo aragtideeda
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Alloow adhaxdiyo xanjaadka
Alloow uuskiyo albaabka
Alloow seedaha adkaynta
Alloow dhiigiyio aroorka
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Alloow addinkiyo dhaqaaqa
Alloow gacantiyo adeegga
Alloow amarrada dareenka
Alloow uurkiyo wax-doonka
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

Alloow aayaadka koonka
Markaan eegeen ilaalshay
Awooddaadaan ka yaabee
Adaa mahad iyo ammaan leh !

ADDUUN WAA BOROTAN

Waa qayb ka mid ah sheekooyinkii maaweeelada nafta. Waa qurbaha iyo kacdoonka dareenka ee joogtada u ah qof kasta oo xiise u haya dadkiisa iyo dalkiisa ba. Taariikhdu markay ahay 23/04/2000 ayaan duhur dabadii gam-i' waayay, wax na akhrin kari waayay. Waxa aan ku baqday badda oo aan aad ugu raaxaysto markaan daalo. Ku ma aan dabbaalan, waan se hor fadhiistay oo waan u fiirsaday. Waxay na ii sheegtay in ay naftu daalka necebtahay, taasi na tahay qiimadhaca aadamaha. Waxay i tidhi : "daal waa nasniimo e".

Anoo buuq iyo wareer
Naftayda ku baahsanyahay
Ayaan soo booqday shalay
Badweyntoo saacad baan
Shiraaca ballaadhsadoo
Wixii boholoyow an qabay
Markuu iga soo baxaan
Su'aal u badheedhay oo
Waxaan idhi : «buug la furay
Sidiisa u baacsaneey !
Maxaad la bullaamaysaa ?
Maxaad la buseelaysaa ?
Birqaankani kuugu wacan ?
Badhkaa ba badhkiisa kale
Muxuu ugu boodayaa ?
Bilaadka Allee xasilan
Maxaa adi kaaga ba'ay ?

Waxay tidhi : «Baabulloow !
Runtoon baydh-baydh lahayn

*Dhaqaaciyo bootintani
Hadday ku la baadil tahay
Bankaad aragtee hurdaa
Muxuu soo biiriya ?*

*Anigu been iyo fudayd
Bilaash u ma goohayee
Ogoow biyihii fadhiyi
Waxay bedelmaan dharaar
Hadda na way baaba'aan*

*Waxaan la butaacayaa
Naftayda u boobayaa
Waxaan nii beerayaa
Barwaaciyo nolosha bidan*

*Waxaan nii beerayaa
Kalluun beeshii cuntaa
Ka reeba bisaaraddoo
Waxaan beexaamiyaa
Billado luuloo qurxoon
Bangiga bilicdaanan ahay»*

*Waxay tidhi : «Baabulloow !
Haddaan dhaqdhaqaaku badan
Belaayaah dhici lahayd
Barbaar baan nii kacdeen
Dhir baan nii soo baxdeen
Bir baannad samaysateen
Fadkaa buuraha ah bay
Dabayluhu baahiyeen,
Biyaa na idiin da'een»*

*Waxay tidhi : «Baabulloow !
Waxaan la buseelayaa*

*Dadkaan ku bararuujaa
Inuu fadhi baaqashiyo
Ba'naan iyo baahi yahay*

*Waxaan barayaa naflaha
Ninkii bahardaadsadaa
Wakhtiga baashaaliyaa
Inuu bacaraarka ciid
Ku qaadani boodh leh oo
Ku baaryi halkii la dhigo
Kolla na cidi baayacayn »*

*Waxaan idhi : «Baarcadeey !
Ma boodbood iyo dhib baad
Belooy ! ila doonaysaa ?*

*Waxay tidhi : «Baabulloow !
Ninkii bilcan doonayaa
Meherka ka ma baydadee
Haddaad fanan buurahood
Bilkeedin naftaada ood
Dhibaataada uga ba'daa
Basaanbas ad eeddo iyo
Boholahaa kuu hantiya*

*Haddaad baarkaa sariyo
Burkii wacan aanad cunin
Haddaad bakhtiga iska nicin
Bakhshiish aad qaadatiyo
Baryootan ayaa ku mudan »*

*Waxay tidhi : «Baabulloow !
Besbaas iyo noqo kulayl
Dabkaagu inuu bakhtiyin
Mar kale balanbaalis noqo*

*Dadkoo dhan bedbaadisoo
Bariidada ugu dedaal
Barbaarnimo yay ku helin
Bartaad u socdaal lahayd
Inay kaa baadi noqon»*

Waxay tidhi : «*Baabulloow !
Ogoow taladaan bislayn
Bandiirad an loo dallicin
Ka baaraandegin ninkeed
Bashiishatay oo luntoo
Bakooro ayaa heshoo
Jidhkeeda barara oo
Bug ! teedaa laga naxaa»*

Waxay tidhi : «*Baabulloow !
Hadday bawdadu jabtiyo
Barriiq waa laga kabmaa
Badhtame waa laga noqdaa
Bassaastu se waa qalbiga
Bugtaan quus baa u daran»*

Waxaan idhi : «*Baarcaddeey !
Dhaqaaqqii kaa bartee
Dariiqqee ii bannaan ?»*

Waxay tidhi : «*Baabulloow !
Inaad baxsataa kolley
Is-biimayntaa ka roon*

*Wixii kaa soo hor baxa
Naftaadoood uga baqdaa
Inaad beerka u dhigtiyo
Inaad barkataa ka roon*

*Ogoow baabuur nin kale
Baaskiilkaga ka roon*

*Aniga boqor baa i dhalay
Baddaalsay ayaa ka roon*

*Badeecad ninkii lahaa
Haddii uu soo bandhigo
Inaad badhbadaadho ood
Sambiilka ka buuxsataa
Albaabka intaad ballaqin
Inaad baadhaa ka roon*

*Inaad baastiyo bariis
Bilaaddo ka keenataa,
Waxaad adu beeratee,
Dhulkaaga ka soo bixiyo,
Ogoow badarkaa ka roon*

*Adoo hawlaha badshoo
Dhammaan kaa baylahaan
Adoo iska baaba'shoo
Mid uun ka bogtaa ka roon*

*Ogoow boobkiyo dhaciyo
Inaad booliga cuntaa
Adoo booraan liqoo
Kolkaa bakhtiyyaa ka roon*

*Bulshaa keli kaaga roon!
Kun baa boqol kaaga roon!
Inaad xaqa baafisaa
«Ciddee badan ?» kaaga roon!*

*Inaad ballamaha jartaa
Adoo burburoo markaa
Ku biira camuudda oo
Lagaa bogsadaa ka roon*

*Hadduu hebel kaa badsho na
Inaad boog yeelataa
Bagood ku tidhaahda iyo
Bogaadin ayaa ka roon*

*Bishaaro ! ninkii yidhaa
Bilkhayr ! uun baa ku roon*

*Barjood u fadhiisatood
Sigaar isku buufisood
Naftaada buquujisaa
Bustaanka inaad tegtiyo
Inaad badda soo martiyo
Dakood soo booqataa
Birqaan madhan kaaga roon*

*Ogoow buuriga qadhmaan
Inaad buskudkiyo xanjada
Halkiisa ku buuxisaa
Inaad bannaftaa ka roon »*

*Waxaan idhi : «Baarcadeey !
Haddeed an bilkeediye
Sidee baan uga bogtaa ?»*

*Waxay tidhi : «Baabulloow !
Adduun basar buu rabaa
Baxaanbax ayuu rabaa
Nafluhu buug buu rabaa
Aqoon barashay rabtaa*

*Bidixdu midig bay rabtaa
Belaayo adkaysi iyo
Ogoow Bissin bay rabtaa
Dhammaan barakada Ilaah
Biloow ! mahad bay rabtaa*

*Waxay tidhi : «Baabulloow !
Malahaa waan kugu badshee
Waxaad siii beegsataa
Hillaac bilig ! soo yidhaa
Bishoo dhalatoo cuudoon
Barqood u bariisataa
Bartaadood soofisaa
Barnaamijyo kuu hir-gala !*

*Hayeeshee buugga iyo
Ku biirso dardaarankii :
Adduun waa borotan oo
Nnkii badiyaa iska leh
Hayeeshee baahi uun
Ogoow bahal loo ma cuno»*

DHAGAXYAHOW !

Arrinta Bariga Dhexe oo maraysay meel xun ayaa dareenkayga kicisay. Wuxuu aan aaminsanahay, oo aan jeclahay, xornimada iyo in ay ummad kastaa ba hesho xuquuqdeeda.

Waxaan ogaaday in uu dhagaxxu yahay wehelka keliya ee ay Falastiiniyiintu haystaan, ka dib markii ay dunidu ka gaabisay u hiilintooda. Sidaa darteedayaan dhagaxxa u la hadlay maalintii (12/10/2000) uu Shaaroon galay xaramka muqaddaska ah ee Al-Quodus.

Dheriga ba haddii la daboolo
Dhadhdhaarrada haddii la kor saaro
Dhamacdiyo haddii lagu tuulo
Dhuxul iyo bensiin iyo xaabo
Inuu tuuri dhiilka dul yaalla
Dhuuxoow daliil u ma baahna

Dhagaxiyo rasaasta is-dhaaftay
Dhagartiyo colkaasi la dhaanshay
Dhimashada dadkaa u badheedhay
Aqsa dhiigga maanta ku daatay
Dhacdo maaha aan la filayn
Dhaaxaa dabkaa la dhuraayay
Waa qarax **Galbeedku** dhidteeyay

Dhagaxyahow ! dhulkayga dhulkayga
Dhagaxyahow ! dhulkayga la qaata
Dhagaxyahow ! dhallaanka dhallaanka
Dhagaxyahow ! dhallaanka la laayay
Dhiillada haweenka ku raagtay

Dhagaxyahow ! cadaawaha dhiirran
Dhagaxyahow ! shisheeyaha dhuuntay
Dhagaxyahow ! tolkayga la dhoohay
Dhagaxyahow ! markaan dhab u firshay
Dhankan iyo dhankaa ba ka eegay
Dhagaxyahow ! adaan kugu dhaa tay
Dhunkashada afkayga mutaystay

Dhagaxyahow ! adaan kugu dhaatay
Dhalashada aday la wadaaga
Dhoobuu **Ilaah** naga uumay
Naas qudha adaa ila dhaadhyay

Dhagaxyahow ! dadkaad aragtoo dhan
Dhagaxyahow ! dhammaan ba tolkayga
Adigaa dareenka ku dhaama
Dhiidhdhiga adaa kaga fiican
Dhaleecayn ba koodu ma dhaafso
Rasaastoodu **dhaw** ! ma tidhaahdo
Dhulku maalintuu uga baahdo
Madfaccu na dharaaraha ciidda
Dhegahii ayuu iga qaaday
Israa'iil se dhaawac ma gaadho
Dhabarkiyo xanjaadku ma liico
Dhallaankeenna goorta ay layso
Dhagafkaar kol uun ka ma qaaddo
Qori dhuumahiisa la shiishay
Dhinacceda loo ma ba jeedsho

Dhagaxyahow ! adaan kugu dhaatay
Adigaa dhawaqan maqlaaya
Dadku uu dhegaha ka furaystay

Taahiyo dhibtaan tabanaayo
Dhagaxyahow ! adayga dhegaysta
Adigaa dhaqso uga jawaaba

Dhagaxyahow ! markaan kugu dhuunto
Adigaa rasaaasta i dhaafsha
Adigaa dhufays u wanaagsan

Dhagaxyahaw ! markaan kugu dhoogto
Adigaa yuhuudda dhalaasha
Adigaa ninkaad ku dhacayso
Dhuuxiyo wadnaha ka abbaara
Adigaa dhafoorka caseeya
Dhiigiisa ciidda waraabshaa
Adigaa dhulkayga nacsiiya
Oo dhoofka dooro yidhaahda

Dhimashiyo qadhaadhka is-dhiibka
Dhagaxyahow ! adaa dhadhansiiya

Dhagaxyahow ! adaan kugu dhaatay
Kaa dheer dhallil iyo gaabis
Dhinacyaga goorta ad joogto
Dhereg iyo ma raadiyo dhuuni
Dhaxan iyo kulayl ma dareemo
Hurdada u ma dheelal-hallaabo
Gaalka na ma dhoogani waayo

Dhagaxyahow ! dhigaalka **Quraanka**
Wuxuu Eebbeheen ku dhex sheegay
Inaad tahay dhimbiil iyo naaro
Dhambaal uu horowgu diyaarshay
Dulmigiyo ciddii ku dhaqaaqda
Dhamacdii **Abraha** lagu daadshay

Dhagaxyahow ! haddii la dhibtoodo
Taariikh haddii la dhidbaayo
Dhagar-qabe haddii la ridaayo
Dal burburay haddii la dhisaayo
Wax kastoo nafluhu dhaqanaayo
Ama dheef ah uu hedlanaayo
Ama dhaxalgalee la qabtaa ba
Adigaa laf-dhabar ka ahaada

Dhagaxyahow ! dhammaadka kufaarta
Baaqii **Rasuulku** dhabowyne
Dhali goolashaan u dhafraayay
Dhimashadu **Yuhuudda** ha dhaafsto
Dhiisiga **Maraykan** ha gaadho
Dhaawaccu siduu u arooro
Ha la dhaygagoo ha la yaabo
Dharbaaxada markaad ku habsiiso
Dhaayaha markaad kaga qaaddo
Dhabannada kolkaa ha ku booddo
«Yaa iga dhabaay !» ha ku oydo

Dhagaxyahow ! dhammaadka **Yuhuudda**
Dhagaxyahow ! tummaati-dhacaaga
Ha dhabiilin dhaabidda xoogga
Dhiigiyacabka meel haw dhawrin
Dhiddig iyo lab haw kala saarin
Dhegahooda gawdu ha awdo
Dhama' iyo wareer ha asiibo
Dhalmadeys raggoodu ha qaado
Dhakhtarrada kol kaa ha ku yaaco
Dawo dhibic ha loo heli waayo

Dhagaxyahow ! dhammaadka **Yuhuudda**
Dhuxul naara oo la dhalaashay

Dhakadooda maalmo ku hoori
Dhareerkiyo ilmada kaga daadi
Dharka ay sitaan ha sumoobo
Dheehiyo dubkoodu ha daato
Dheecaanku haysku faruurmo
Dhurwaagu na raqdooda ha boobo

Dhagaxyahow ! kacdoonka an dhaarshay
Dhabbadaa inaan laga leexin
Inuu dhuuni-raac ku adeegan
Inaan dheeman iyo lagu iibsan
Dhawrtiyo waxaan u dhigmaynin
Markuu dhaysiye la dhawaado
Dhayal yaa na looga war doonin
Illaa uu dhulkaygu xorroobo

Dhagaxyahow ! kacdoonka an dhaarshay
Dhiigyo ilmada la waraabshay
Ee lagu dhaqaaqasha beelay
Ha dhaxlaan dadkaan dhalidoonno
Marka aad **Yuhuudda** dhammayso
Ha dhaqaan waxay uskagaysay
Ha dhisaan waxay ku cagaysay
Dhirta iyo wanaag ha la beero
Dhigashada aqoontu ha faafsto
Ha la dheelo maalmaha ciidda
Wax kasti ba ha dheellitirraado
Daalkii haddeed ha dhammaado,
Dhab **Ilaah** ha loogu sujuudo

SAAXIIB

Saaxiib la'aantu waa nolol la'aan, is-waydiintu se waxay tahay : sidee loo helaa saaxiib ? Waa su'aal u baahan in lagu foorarsado oo loo helo jawaab. Wuxuu keliya oo aan sheegay dhawr tilmaamood oo aan lahaa waa kuwa ugu muhiimsan laakiin way badanyihiin waxa looga baahan yahay saaxiibku. waxaan tiriay maansadan/02/2001dii.

Subcintii "Iskuulkaan" beryahan
Seeto la lahaaye
Oo joojay suugaantan oo
Soome qalinkiye
Haddii aan silsiladdii waxyiga*
Sadar ku soo biirsho
Xalay saanta goortaan dul tagay
Ama sariirtayda
Een sahan adduunyada u diray
Raadsha sadodayda
Saaxiib ayaa laygu yidhi
Waa sed gooniya e
Sifahiisii oo kooban qoro
Sidatan weeyaan e

Saaxiib Suldaan lagu hirtoo
Sikhiya oo toosan
Oo suuqqa khayrkoo wixii
Suubban lagu iibsho

Waxyi : ereyan waxa ay maansadu ku tusmaynaysaa gabayga

Saaxiib sarkaal geesiyo
Laga saliilyoodo
Kibirka na sunkiisiyo ka dheer
Saaxirnimadiisa

Saaxiib an been kugu sasabin
Faan na kugu suuxin
Hayeeshee wanaag sahadiyoo
Quusta laga siibay

Saaxiib ballama oon sahwiyn
Sahal na aan moodin
Oo sebiga kaa hadha mar na ba
Baylah uga seexan

Saaxiib ku saacida haddii
Sabadka aad joogto
Safarka na subraarkoo kaloo
Sahayda loo qaato

Saaxiib haddaad seegantahay
Surinka kuu sheega
Sax markaad ku joogtiyo xaqa na
Sawdka kugu biirsha

Saaxiib haddii meel sollo ah
Talo lagaa saaro
Sallaan aad ku soo qaadatiyo
Sababo kuu raadsha

Saaxiib haddaad saaqantoo
Qalad ba kaa siibto
Samir iyo dulqaad yeesha oon
Seefta kula boobin

Saaxiib samaanta u ordoo
Xumahu saamaynin
Oo saamaxaad iyo heshiis
Nabad ku suureeya

Saaxiib sinnaan iyo midnimo
Shey kaste ba siista
Oo aan sokeeyaha dartii
Gees iskugu soocin

Saaxiib su'aaluuhu sarsarin
Selel na qaadsiinin
Oo aan saluug yeelan oo
Saafa hadalkiisa

Sirtaad gunudday saaxiib xajoo
Saydhin cidhifkiisa
Oo gebi wixii lagu sigtiyo
Saxar ba kaa eega

Saaxiib markaad socoto aan
Goynin sibirtaada
Oo uu sufey kugu ag xaman
Soohan garan waayay

Sakaarkiisa saaxiib u dhiga
Soodhka kugu beegan
Oo silic daraadaa u mara
Lagu saloolaayo
Adiga na sawaab kaaga rabin
Wuxuu samaynaayo

Saaxiib garaad lagu suntoon
Samada heehaabin
Maskaxdu na siraaddoon fudayd
Xaajo uga siiban
Qalbiga na adayg laga sasiyo
Saancad laga maydhay

Sacab furan markuu soo fidshuu
Kugu salaamaayo
Saaxiib sansaanyaha farxadi
Saani ugu taallo
Oo sida suxuur soo iftiyo
Subaxa aad moodo
Oo ay sankiisiyo wejiga
Cadhadu siigaynin

Saaxiib an soortaada cunin
Sado markaad joogto
Selawgiyo abaarta na wax kale
Kugu la soo soofin
Ama aan sabool kaaga tegin
Saabbirnimadaada

Saaxiib baddoo saafiyoon
Sebanku dhoqaynин
Oon saaqyo kugu iibsannoон
Lagu gu soofaynин
Oo aan sigsaag kuula iman
Ku na siyaasaynин

Saaxiib intaas oo sife ah
Saatir ugu deeqay
Oo weli ba saa loogu daray
Saayid iyo dheeri

Waa seeb la'aantii dabbaal
Suuragal ahayn e
Hadduu saamigaa yahay sujuud waa
Sad gooniya e
Haddii kale saraab yuu nin na ba
Kugu la saaxiibin

DAA'UUS

Waxay ahayd maalin barakaysan oo ciideed markaan ka baxay gurigayga subax hore si aan u soo laydhsado iskugu na diyaariyo Ciidaas Al Adxa. Waxaan si kedis ah u milicsaday daa'uus dul fadhiya guri. Waxay ahayd markii iigu horaysay een arko makhluuqaas la yaabka leh. Waxa aan hadda ba ku soo gudbiyay dareenkaygii milayaas, 05/03/2001, maansadan :

Alloow waa munaasab e
 Maanta na maiid baa ?
 Milaygu na ma subax baa ?
 Maqlay sheekadiise?
 Muuqaan arkaayeen
 Milicsaday ma daa'uus
 Lagu maararooboo
 Ku maawelo aadmigu
 Maalinkuu wax haystaa ?

Mar kalaan u fiirsaday
 Kol ba waan miliilicay*
 Magnad igu haleelyoo
 Inaan meel u jeestoon
 Ka mashquulo ii diid

Ma muraayad dahaboo
 Macdan lagu daleeyaa ?

Ma murjaan la taxay oo
 Laga maydhay ceeb baa?

*Miliilic : eegmo naxariis iyo
 kalgacal xambaarsan*

Ma buraaq muraad iyo
 Micraaj loo diyaarshaa ?

Ma dhirto magooshoo
 Xalay mayay ku hooroo
 Ubax lagu marriimaa ?

Ma mashruucyo beeroo
 Muuskoo dhalaaliyo
 Maangiyu bartiikh iyo
 Mafafaay bislaadiyo
 Mesengadu is gaadhoo
 Midhihii ka soo dhacay
 Xidhay maagadkiyoo
 Maansheeyay roob baa ?

Ma mallayga Ubukhoo
 Badda mawjaddeedii
 Intuu meel iskugu yimid
 Damaashaad ka mirayaa ?

Ma cirkoo sidii miis
 Xidigaha mirtii xalay
 Lagu wada macsuumaa ?

Ma mullaax xariireed
 Iyo maro qurxoonoo
 Midabyada dhammaantood
 Lagu muunadeeyaa ?

Ma ugaas muxtaramoo
 Taaj madaxa geliyoo
 Madal loogu yeedhoo
 Moromiyo shil taagnaa

Male looga sugayoo
Majliskii fadhiistaa ?

Maamuuus-dhaqaaqiyo
Miyirsiga tallaabada
Xarragada macaanka leh
Masarrada la daba dhigay
Miiganaa ma gabadh baa ?

Ma marwada haweenkoo
Meherkeedu dhacay oo
Minankii aroosnimo
Maqrrib loo gelbinayoo
La dul dhigay malkhabad oo
Miisaan u socotaa ?

Laabtiisan miisani?
U mohday e ma naaskii
Lagu muday dareenkaa ?

Mijintiyo miskaha iyo
Meegaarka guudka na
Ma muurkoo la raray oo
Meel loo hayaanshaa ?

Luquntiisan miiqani
Ma minaarad dheer oo
Masjid lagu qotomiyyaa ?

Indhihiisan miimkiyo
Lagu meershay kuulshu na
Ma madheedh bislaadaa ?

Codkiisu na mashxarad iyo
Ma makiinad hees iyo
Miisiig garaacdaa ?

Ma-huraanka quruxdoow !
Maankayga deeqdooy
Macbuudkii ku ummaa
Wanaag kugu mannaystoo
Magac dheer ku siiyee
Maxaan kugu miseeyaa
Ma malaa'iig baad tahay ?

Misbaaxaa cadceediyo
Dayaxaa madowgiyo
Mugdiyada iftiinshaa
Ma mataanahaagaa ?

Miidaha jannada iyo
Malabkiyo macaankiyo
Miskigiyo udaygu na
Ma xareed la miiroo
Kaa maaxday adi baa ?

Maskaxdiyo dareenkiyo
Murtidiyo waxgarashadu
Ma markhaatigaagaa ?

Ma-huraanka quruxdoow !
Waxa igu maqaala ah
Inaad meel hadh weynoo
Webiyadu maraan iyo
Kayamaha mushaaxdee
Bankan moora-duugga ah
Magaaladan abaarta ah

Mahiigaankan boodhka ah
Maxay kuu dhex keeneen ?
Ooy kuu maxbuuseen ?
Ama muusanawgiyo
Muskan xeeran kuu qoray ?

Masaladdani yaabka ah
Midda igala sii weyn
Muhiim baad ahaydoo
Dhirtii aad midawdeen
Kaa maarmi maysoo
Muunsoonimaysee
Bal maxaa muraadoo
Aadmiga ka maqan ooy
Kuu soo muquunsheen ?

Maan-gaabne aadmigu
Kolkuu meherad waayee
Masruufkiisa haystuu
Marinkiyo habaabaa
Majaraha wanaaggee
Masrixiyo ciyaartiyo
Maadeyska filimmadu
Miyay deeqi waayeen ?

Maan-gaabne aadmigu
Isagaa martabaddiyo
Mudnaanta isa siiyoo
Muruq buu ku qaataa
Haddii uu wax maagoo
Marmarsiiyo waayee
Adna muu ku soo maray ?

Maan-gaabne aadmiga
Loo maarawaayoo

Inta uu macaash yidhi
Madaxa isku taagyoo
Dunidii ma-guur* iyo
Madbakh weyn ka yeelyoo
Hawadii macaanayd
Waakaa musmaar iyo
Ku dalooshay miinee
Macnihii ka siibee
Adna muu ku soo maray ?

Maan-gaabne aadmiga
Damac baa mashquulshoo
Maskaxdii ka qaadoo
Arladii madoobayd
Masaaf oyin dhaadheer
Waakaasi madhiyee
Murxiyee caddeeyee
Maqasyada ku xiiree
Adna muu ku soo maray ?

Maan-gaabne aadmigu
Madfacuun ma tuuroo
Makhluuqaad kaleetyo
Maroodiga ma laayee
Dhexdiisuu is miidhaa
Shirqoollada maleegaa
Mahadhooyin reebaa
Maxastiyo agoontiyo
Masaakiinta jiidhaa
Macaluul u loogaa
Oo meel ma seegaan
Mashaqooyinkiisuye
Adna muu ku soo maray

Ma-guur : xabaalahii dadkii
hore; xabaal *ma-guur*

Maangaabne aadmigu
Manfac raadintisii
Mamnuucaad u geysoo
Mabaadii' la dhawriyo
Inuu yahay mas'uul iyo
Maslaxadda ilowyoo
Dhulkan uu murdiyay oo
Imika na marriikhuu
Mitirsaday dhawaan oo
Waakaa maqiqan e
Adna muu ku soo maray ?

Ma-huraanka quruxdoow !
Inkastoon macruufkiyo
Miciinkaaga jecelayah
Muftaaxii ma haystoo
Iga murugtay xaajadu
Magdhaw kuu ma heli karo
Mawd kaa ma celin karo
Maal aan ku siisto na
Midigtayda ku ma ogi
Bal se aaban mahadshee
Ninkan maamulkaagee
Maareeya reerkani
Martiqaad ma leeyahay ?
Muxubiyo kalgacal iyo
Naxariis ma muujaa ?
Milayada qabowga na
Ma ku mayrac geeyaa ?
Adigu na mabsuud iyo
Mustareex miyaad tahay ?
Mise macangag weeyaan
Iyo nacas masiiboo
Murug baan la hoydaa ?

Ma-huraanka quruxdoow !
Midhidhada ordaaya
Muddadii ba gaabshee
Masallada an qaatoon
Masaajidda gaadhee
Mar kaliyo is-arageen
Iyo maaxda xiisaha
Adigu na musaamaxo
Madiix kuu ma tirinin e
Waxaan maansadaydii
Meeriskaa ku soo xidhay
Mucjisiyo inaad tahay
Mutxaf aan la gaadhay!!

« YOUR BABIES ARE KILLED »

Maansadan waxaan tirihey dhammaadkii bishii dis-saambar ee 2001da, xuskii ciidda Kiristanka oo sannad-kaa ku beegmay xilligii diyaaradaha Maraykanku ay duqaynayeen dalka Afgaanistaan. Waa baabaa Nuweel ninka aan is lahaa wuu joojin karaa! Laakiin ma yeelin.

“Baabbaa Nuweeloow”

Duqqii baaniyaalkee
Isa soo bokhraayoow
Bilaash baad gadh weyn iyo
Bustaha isku saartee
“Your babies are killed!”

“Baabbaa Nuweeloow”

Buseel iyo ciyaar iyo
Boodboodka ciiddiyo
Bukhshaddii yaraydeed
Nagu baabanaysiyo
Buskud qaybintii iyo
Farxad baad u baratay e
“Your babies are killed!”

“Baabbaa Nuweeloow”

Gellin baad barwaaqiyo
Nabad lagu bariistiyo
Barashiyo walaalnimo
Bandhig aad ka sheegtay e
Baqaaq maanta na
Ma badhaadha uun baa
Sawkan laysla baahee
“Your babies are killed!”

“Baabbaa Nuweeloow”

Buush iyo Baleer iyo
Shaaroon bahdiisiyo
Buutiinka ruushkiyo
Barliskooni iyo Jaak
Iyo nacaska Baajbaay
Berigay yaraayeen
Boqor maad ahayn ood
Ku barbaarin nabadiyo
Is-jacaylka beelaha?
Sawkaa bamkoodii
Iyo baaddilkoodii
Lagu baaba'aayee
“Your babies are killed!”

“Baabbaa Nuweeloow”

Tolkaa baarqabkiisii
Sawkan baabacayntiyo
Nala jiidhay booddada

Sawka berisamaadkii

Boggiisii la laabee
Colaad loo badheedhee
Loo guuray bahalnimo!!

Bahwadaagta gaaladu

Sawtan biliqadaydiyo
Boobka u dhaqaqdee
Beledkaan lahaan jirey
Loo boratamaayee
Lagu soormay Boon ee
Buud iyo Hinduusku na
Badhaadhaha ka qaybgalay

Baaqaagu manta na
Ma birqaama uun baa?

“Baabbaa Nuweeloow”
“Bii fifti tuu” iyo (B52)
Baaruudda qaraxdiyo
Sawkaa bamkiinnii
Bacaraarka ciiddiyo
Noo geliyay boodhkee
Dadkaygii ku barakacay!!

Dalkaygii balaadhnaa
Sawkan buurihi iyo
Banaankii la simay ee
Beeruhu gubteen ee
Biyahii gudheen ee
Bini-aadan daayoo
Ka baxsaday dugaaggii
Baqqaagu manta na
Ma buseela uun baa?

“Baabbaa Nuweeloow”
Carruur baacu madhan oo
Basaas ay ku raagtoo
U baahnaa gargaaroo
Baroor qawdhankoogii
Rasaas loogu biirshoo
Bakhshiish loogu soo diray
Buskud iyo garnayl baa
Ku soo beegmay ciiddan e
Baaqaagu maanta na
Ma buseela uun baa ?

“Baabbaa Nuweeloow”
Masjidkaa burburay ee
Laga yeelay budushiyo
Kitaab baalalkiisii
Mid ba meel babbanayiyo
Barahii iskuulkiyo
Arday balanbalaysoo
Qalin «beensalkii» iyo
Buugtii ka carartaa
Ku soo beegmay ciiddan e
Baaqaagu maanta na
Ma buseela uun baa?

“Baabbaa Nuweeloow”
Sawkan **Beytulaxam** iyo
Bartii **Ciise** lagu dhalay
Laga baaqday ciiddee
Baqdin loo xeroodee
Carrafaad na **Buush** iyo
Bixin waayay **Jaanbool !!!**
Baaqaagu maanta na
Ma birqaama uun baa ??

“Baabbaa Nuweeloow”
Aday kuu bannaantee
Buush soo su’aloo
Buuq iyo dagaalkani
Idinkaa bilaabaye
Ma **Bin Laadin** doon baa ?
Ma **Islaam** burburin baa ?
Batrad iyo ma boob iyo
Dal ballaadhsu uun baa ?

"Baabbaa Nuweeloow"

Buush soo su` aaloo
Haddeed waan ka baqannay e
Muxuu, beerka-lagu-jiid!
Ku badhaadhayaa oon
Ku bariidinnaa yooy
Budkiisiyo harraatida
Dhashu kaga bedbaadaa ?

Ma barbaarta toostee
U baxaysa diintaa
Boholoygan haystiyo
Cabsidani ku beertoon
Ka buquujinnaayoon
Badankooda laynaa ?

Qushi! Barakadiisu ye
Beydkii Ilaaah iyo
Qubaddii baxnayd iyo
Barxaddii Rasuulkiyo
Ma bayaanka diintani
Beledkuu ku soo degay
Dadka booqanaayaa
Laga baajiyaa gebi
Mise buurta **Carrafiyo**
Kacbadaan burburinnaa ???

Ma **Quraanka** beenshoo
Beddeluu na leeyahay ?

Xajkoo loo baqooliyo
Salaaddoo la badiyiyo

Soon looma baahnee
Ma ka booda buu yidhi ?

Sakadoo la bixiyaa
Bidco weeye muu yidhi ?

Badowyahay ! dhaqaaqoo
Dhaqankayga beentiyo
Bugtaantiyo xanuunka ah
Ma bartuu na leeyahay ?

Ma billaawahaygiyo
Warankaygan ba'an buu
Bam inaan samaystiyo
Biro weyn u qaatoo
Ha la baaba'shuu yidhi ?

"Baabbaa Nuweeloow"
Buush waxaad tidhaahdaa
Adeer beerka xaydha leh
Gelin baad u baratay e
Haddeed waa lagaa baxay !!!

Boqorrada Carbeed iyo
Inta kaa baqaysee
Bogga kuu tumaysa na
Buruudkoogii uu dhacay
Shacabku na bannaannada
Wuxuu ugu baxaayaa
Wuxuu baanankaaga na
Biraha ula dhacayaa
Cadho boodday maahoo
Berri kaa qaboobiye
Haddeed wuu baraarugay !!!

“Baabbaa Nuweeloow”
Buush waxaad tidhaahdaa
Halkii aad ka booddaa
Laga soo bilaaboo
Dayaxaa balaadhani
Bil yar buu ahaayoo
Sidii uu u beermaa
Loo baaba’shaayoo
Bilaash looma yeelin e
Taariikhda soo baro !!!

Adna baabulweynoow !
“Baabbaa Nuweeloow”
“I don’t believe you”
Inaad barako leedoo
Ilaahay buruud iyo
Burhaan kuugu deeqood
Nabad iyo barwaaqiyo
Badhaadhaha horseedee
Haddeed waan ku baranay e
Bulbusha iska soo xiir !!!

Aadan Xassan Aadan "Belelloo" wuxuu ka qalinjabiyeey dugsiga hoose ee Baab Al Mandab iyo dugsiga dhexe-sare ee Sacuudiga ee magaalada Jabbuuti. Ka dib wuxuu galay 1996^{kii} dhammaadkiisii, jaamacadda International Islamic University of Malaysia (Human Sciences), wuxuu na ka soo laabtay bilawgii 1998^{kii} duruufo gaar ah awgood. Isla sannadkaa wuxuu galay Kulliyadda Shareecadda ee jaamacadda Al Imaam Maxamad Ibn Sacuud University qaybleeda Mooritaaniya iyo Kulliyadda Qaanuunka iyo Cuhunna Dhaqaalaha ee jaamacadda Universite de Nouakchott (Department du Droit) iyo kulliyadda Faculte des Lettres et des Sciences Humaines (Department Anglais) ee isla jaamacaddaa.

• • •

"Aadan Xassan Aadan wuxuu aad u daneeyaa dhaqanka iyo suugaanta Soomaaliyeed, kuwaas oo la'aantood uu na ahaadeen hal-abuurka tayada leh ee uu maanta yahay.

Aadan "**Belelloo**" wuxuu hadda ba ka mid yahay da'da cusub ee labadaas aqoonood kulmisay.

Sidaa awgeed, ka sokow saamaynta ballaadhan ee ay ku leeyihiin abwaannada Soomaaliyeed ee maansada casriga ah hoggaamiya, sida Maxamad Ibraahim Warsame "Hadraawi", oo had aad uga dhadhansanayso ka dab-qaadashadiisa, hadda na Aadan ragga saameeyay waxa ka mid ah Maxamad Iqbaal kii Baakistaa".

M. C. Riiraash

• • •

"Ufajaaso beeraha fad baa soo fanqoqsaday e" ayuu wahabka nooga kicinayaan Aadan Xassan iba-furka buuggiisan la magac-baxay "Saabxidh".

Gabayaagii hore waxa caado u ahayd inay gabaydooda ku aslaan faan iyo tookh badan. Waagan danbe se waad aragtaan is-dhuubidda Aadan Xassan faanka uga ilaalinyo suugaantiisa. Waa hab-dhaqanka casriga ah. Asagaa igala toosan kii hore.

Suugaanta buuggani waa fad ceel-ka-geeye oo cir fatahay ku doojinayo beeraha maanka iyo baahida laabta. Waa suugaan bilan, ka soo burqanaysa hibo baaxad weyn, ka tarjumaysa dareen xumo-diid ah, ku salaysan adduun-arag oddoros dheer oo aqooni badhi-taarayso, ku bishaaraynaysa hodontinimada ku duugan da'yarta reer Jabuuti ee dareenkoodu ku baraarugay inay dhaqankooda u fiirsadaan, afkooda ku dhaataan, una adeegsadaan kororsiga aqoonta iyo iba-furka hibada albaabada garaacaysa. Kuwaas ayuu tusaale wakan u yahay Aadan Belelloo. Hambalyaanu leenahay!

M. D. Afrax